

Sprookjes in den trant van Andersen

C.E. van Koetsveld

bron

C.E. van Koetsveld, *Sprookjes in den trant van Andersen*. S.E. van Nooten, Schoonhoven z.j. [1858]

Zie voor verantwoording: http://www.dbnl.org/tekst/koet003spro01_01/colofon.htm

© 2005 dbnl

PL.I.

Voorberigt.

Tegen dat dit werkje een' recensent in handen valt, moet ik toch eenige rekenschap geven van den trant, waarvan de titel spreekt. Voor kinderen is dat niet noodig. Zij vragen niet, waarom een perzik lekker smaakt, maar zeggen alleen: 'Die smaakt naar meer!' en zij zijn er soms geen minder goede recensenten om, - althans van kinderboekjes.

Wie kent de Sprookjes van ANDERSEN niet, die nieuwe Noordsche phantasieën, die niet alleen door het nieuwe en phantastische hem een' wereldkundigen naam hebben verworven, maar ook door de diepte van gevoel, door den adel zijner groote kinderziel, die er in spreekt? - Niet allen vatten het, en niet al zijne wakende droomen zijn misschien te vatten. Onze Hollandsche nuchterheid ergert zich wel eens aan de toovenaars en feeën van het Noorden, of de narrenbellen der vertelling; - maar zij noodigen toch weêr telkens, die Sprookjes, tot droomen en tot denken beide. Er spreekt het geloof in van een kind, de ondervinding van een' man, de hoop van een' christen.

Intusschen zijn ze niet voor kinderen geschreven, maar veel eer voor volwassenen, die nog eens kinderen worden willen. En toch is 't zoo de echte kindertoon: - eenvoudigheid en waarheid in de uitdrukking, vereenigd met echte poëzij en aanschouwelijkheid in den vorm; - dat ik reeds voor jaren mij opgewekt gevoelde, om er ook onze kleine on groote kinderen eens op te onthalen.

Ik vertaalde eerst den Nachtegaal; - ik gaf daarop van den Dennenboom en 't Vlas eene vrije vertaling; - maar ik gevoelde, bij 't laatste Sprookje vooral, dat mijn overbrengen hoe langs zoo vrijer werd, en reeds nauwelijks meer eene vertaling heeten kon. Ik vertaal over 't geheel ongaarne. Liever leen ik bij anderen ent en zaad en stekken, als dat ik het elders reeds gegroeide weêr overplant.

Intusschen hadden anderen letterlijke vertaling gegeven, waarbij ANDERSEN geheel ANDERSEN bleef, ook in de misgeboorten zijner vruchtbare phantasie. En wat nog onvertaald overbleef, scheen mij, althans zoo als 't was, voor kinderen minder geschikt. En zoo kwam ik er toe, om hier en daar een enkel denkbeeld van ANDERSEN aan te grijpen, maar ook wel zelf geheel oorspronkelijk te phantaseren, - zoo als in de helft dezer Sprookjes gedaan is.

Alles zaam genomen mogt ik, - misschien op de drie eerstelingen na, - gerust zeggen, dat ik alleen den trant had overgenomen. Mogelijk oordeelt nu een kenner, dat ik, dien trant wijzigende, hier en daar meer tot de Novelle, elders tot de Fabel genaderd ben, en er dus, voor een Sprookje, wat al te veel de bedoelde zedeles doorschemert. Mogelijk ook vindt men, even als bij ANDERSEN, het niet altijd helder, of ik voor kinderen schreef of voor volwassenen. Mogelijk..... Maar een ander oordeele. Aan deze eerste proeve is zoo veel niet verbeurd, al ware zij mij ook mislukt. Niet ligt, en zeker niet spoedig denk ik haar te herhalen.

C.E. VAN KOETSVELD.

's Gravenhage,

1 September 1858.

Het kantenmeisje.

‘Krukkebeentje!’ riep een Brusselsche straatjongen. ‘Klein Duimpje!’ zeide een ander. En als er nu een fijn, piepend stemmetje tusschen de twee krukken uit kwam, baauwden en piepten al de jongens haar na. Dat was een pret!

Maar zij bedachten niet, de jongens, dat het bespote meisje in 't geheel geen pret had; ja! veel meer smart en angst, dan al hun plezier waard was. Arm kind! vijftien jaren oud, en niet grooter als die schooljongens van acht of negen; de beenen krom en de voetjes zwak; de borst en rug hoog.... Als men dat kleine hoopje mensch zag, opgehangen op twee breede krukjes, merkte haast niemand op, welk een lief hoofdje er op dat mismaakte ligchaam stond en wat nette handjes er uit staken.

‘Geef 'r een' arm, JACQUES!’ was 't intusschen: ‘Krukjes weg, klein ding! JACQUES gaat met je uit vrijen.’ - Zoo vlug als een sprinkhaan was het beangste kind achteruit gesprongen, op een stoep en tegen een huis aan.

Zij wilde een van hare krukjes opligten, om de jongens af te weren; maar toen zakte zij aan dien kant over, en haar pakje viel in de vuile, half gesmolten sneeuw, en zij zelve er naast, bitter schreijende.

Nu liet toch JACQUES zelf haar los en tilde haar op: want hij was de kwaadste niet; maar het pakje, het kostbare pakje: 't hielp niet, of hij 't al met de mouw afveegde.

Zuchtend strompelde het kind, met het pakje onder den arm, weêr naar huis: want zij durfde het nu niet bij de dames brengen. 'Mijn arme kant!' zuchtte zij: 'Veertien dagen lang er aan gewerkt, en nu alles bedorven.' - Zij hoorde het niet eens, dat de jongens van eene andere school haar voor 'onderkruipsel' en 'klein spinnekopje' uitscholden. Zij klotste maar voort, zoo vlug ze kon, door dik en dun henen; tot ze weêr in haar poortje stond, en riep: 'Buurvrouw! och, buurvrouw! wilt ge mij even den trap ophelpen. Ik ben zoo bitter gevallen.' Want nu eerst gevoelde zij de pijn in haar zwakke beentjes. Door het angstig draven voelde ze het tot nog toe niet.

Gelukkig was buurvrouw te huis, en hielp haar het steile trapje op, terwijl zij haar op elken trap beklagde. 'Arm schaap! wel wat zie je bemorst! En je tante stuurt je uit met zulk een weêr en weg! En dan nog wel de bergstraat op!' - Zoo kwam MINETTE in haar gemakkelijk stoeltje; maar barstte nu op eens in tranen los en riep: 'Och, 't is alles niets, niets. Ik hoor toch niet anders. Ieder spot met mij op straat, al val ik ook. Maar mijn arme

kant!' - En nu zag buurvrouw het ook, 't ongelukkige bemorste pakje.

'Want zie!' snikte MINETTE: 'de dames hebben mij vergund, aan huis te werken. Dat is een groote gunst. En als nu mijn werk zoo bemorst is, nemen zij 't mij zeker af.'

'Maar, kind! waarom brengt uwe tante het ook niet weg!'

'Och, tante is uit schoonmaken; en vriendelijk is zij ook niet. Ik verdien zoo weinig, zegt ze.'

'Hoor eens!' sprak buurvrouw, die intusschen den bril had opgezet, om de kant goed te bekijken: 'Hoor eens, kind! ik zal dat in 't vervolg wel voor je doen. Droog je tranen nu maar, en rust wat uit: want je hijgt er van. En met deze kant zal het ook nog wel schikken. Ik breng ze van daag nog voor je in orde. Dan behoef je nooit meer uit, - als je niet wilt ten minste.'

Willen? Neen, dat zou ze wel niet ligt willen, het arme kind. De wereld daar buiten was niet vriendelijk voor haar: die ondeugende jongens; die lange, drukke, steile straten! Rijtuig en menschen, paarden en ezels, alles dreigde haar te vertreden: 'de kleine spinnekop' zoo als de jongens in de poort haar altijd bij 't in- en uitgaan nariepen.

Buurvrouw was weg: want de kinderen schreeuwden. Nu had MINETTE weder haar liefste gezelschap: want zij was alleen. 'Dan had zij in 't geheel geen gezelschap!' denkt gij, en dat dachten de burens ook; maar het was

zoo niet. De goede God was bij haar, in al zijne werken; want Hij geeft aan armen en kinderen, aan zieken en gevangenen twee dubbele oogen, om Zijne heerlijkheid te zien, en twee dubbele ooren, om Zijne stem te verstaan. En de dieren zijn niet zoo schuw voor de kleinen en ongelukkigen; en de bloemen zien hen veel vriendelijker aan.

Ik hoor MINETTE ook al weêr spreken, nu zij gerust is over hare kant en uitgerust van het hijgen. Zij spreekt en alles antwoordt; maar dat hoort zij alleen. Daarom blijft zij zoo graag uren en dagen lang in haar eenzaam kamertje, voor het ééne achterraam, dat op buurmans tuin uitziet. De rijke buurman loopt er met een norsch gezigt door heen; en dan zwijgen de vogels, de rups en tuinspin kruipen weg, en de bloemen bewierooken de lucht niet met hare geuren. Dan is alles koud en ledig en dood, en de rijke man zegt: 'Dat is alles van mij alleen!' - Maar dat is het niet; want de vogeltjes zingen voor MINETTE, als de rijke man nog ligt te ronken. En de zonnestralen lagchen MINETTE toe, en strooijen diamanten op de blaadjes en purper op de bloemen. Of als 't nog voorjaar en slecht weêr is, zoo als nu, weenen de lange takken met MINETTE; en de storm zingt haar het graflied voor, op vader en moeder, en broêrtjes en zusje, die alle, alle dáár onder de aarde rusten. 'Och!' zuchtte ze tot den stormwind en de boomen: 't zou beter zijn, als gij voor mijn graf ook maar tranen hadt en klaagliederen. De wereld hier wil mij toch niet hebben. De menschen zijn ook zoo veel schooner en grooter als ik, kleine

spinnepop!’ - En toen bad ze haar rozenkrans, 't arme kind, zoo als de Roomschen dat doen, hier en in *Brussel*; want zij dacht, dat de engelen en heiligen in den hemel wel even vriendelijk op haar zouden neder zien, al was zij klein en kreupel.

‘Pik, tik!’ zeide het moschje tegen het venster: ‘pik, tik!’ - En MINETTE antwoordde: ‘t Is waar ook, arm beestje! gij moet mijne kruimeltjes nog hebben. Kom maar even binnen.’ En zij schoof het venster op, en de mosch kwam er in: want zij wist wel, dat MINETTE haar niet gevangen zou houden. - ‘En gij, mijn lief roosje! hebt gij de drie knopjes nog? Houd ze maar goed vast, uw lieve kinderen. Ze liggen nu nog in de luijers; maar als het warmer wordt, zullen zij met haar blozend gezigtje wel naar de zon komen kijken. Hebben zij dorst, zegt gij? Wel! dan zal ik u drinken voor hen geven.’ En MINETTE besproeide het rozenboompje, en het weende tranen van dankbaarheid; zoodat het moschje kwam om die af te kussen. Toen sjilpte het moschje, maar MINETTE alleen verstond haar. ‘Wat zegt gij? Uw nestje zult gij hier komen bouwen? Maar op dat rozenboompje gaat het niet. Het is te klein, en tante zou uwe jongen maar storen. Doe het in dien boom vóór mijn venster, en gij zult nog drie maal zoo veel kruimels hebben.’ - En piep! vloog het goede beest weg, om het haar mannetje te vertellen; en zij gingen den volgenden morgen al aan 't koopen voor niet: takjes en stroo, die de arme menschen niet zoo goedkoop hebben voor hunne kindertjes.

Maar MINETTE, toen zij het venster had dicht geschoven, omdat de koude wind haar hoesten deed, kreeg haar groot groen kussen en legde dat op haar' schoot. Want na buurvrouw hare kant schoon had en weg bragt, ging zij met nieuwen lust aan het werk. 't Is een aardig werkje, dat kant maken. Er staan - ja! ik weet niet, hoe veel groote spelden op 't kussen, als of het een landkaart was voor blinden. Want op de blinden-school zijn de hoofdsteden van *Europa* speldeknoopen, en de groote rivieren als een krom gebogen breinaald. Maar bij de kantwerkster slingeren dunne witte draden om die spelden heen, en aan het eind van elken draad zit een klosje. MINETTE'S fijne vingertjes kaatsten nu die klosjes door elkander heen, als of ze met elkander stuivertje wisselden; en het ging 'tik, tik, tik!' dat men er geen oog op houden kon.

MINETTE keek rond, en daar kwam weêr een oude vriend met haar praten. Het was de deftige kamerspin, die, uit vrees voor tante's raagbol, tegen eene balk van den zolder haar net had uitgespreid. Maar nu ze zag, dat MINETTE alleen was, liet ze zich aan haar veilig draadje neêr en slingerde in de lucht. Zoo praatte de spin het liefst: want buiten haar net had zij niets te verzuimen.

'Wel ja, kom maar gerust!' zeide MINETTE: 'Ik ben niet vies van u, zoo als andere menschen. Men noemt mij ook wel een spinnekop; en toch heb ik, met mijne krukjes meê, nog maar half zoo veel beenen als gij, en niet half zoo goed.'

Maar de spinnen zijn ernstige beesten en praten graag

over zaken; zoo als dat vele menschen ook doen, tot ze op het laatst zelf zaken worden.

De spin keerde zich dan deftig om: - want zij heeft hare beste oogen op den rug; - toen zeide zij: 'Wat zijt ge daar aan grof werk bezig!'

'Grof werk? de fijnste Brusselsche kant? Nu kan ik ook wel zien, dat gij een spin zijt. Spinneweb is het zeker niet: want moeder leerde mij uit een oud boek, dat daarvan 90 in het dunste draadje zijde gaan. Spinrag is ook het fijnste!'

'Fijn? Wat noemt gij fijn? Probeer eens, om aan uw draadje te hangen, of aan uw heele kant, zoo als ik aan mijn rag. 't Is niet fijn, maar voor mij een sterk kabeltouw.'

'Ei, ei, spinnetje! En wat noemt gij dan fijn?'

'Nu, omdat ge zoo vriendelijk zijt, spinstertje! zal ik het u eens laten kijken. Ziet gij niet, daar achter, waar die draad vast zit, vier wratjes zitten? Uit elk wratje spin ik, als door een zeef, duizend draden; en die 4000 draadjes lijm ik zamen tot één touw. Daardoor is het zoo sterk. De touwslagers hebben het van mij geleerd; maar zij willen het niet weten. Zie maar eens.'

En MINETTE keek, en keek, de oogen uit; maar zij zag niets anders, dan dat de spin nog een eindje voort schoot, en haar draadje wat langer werd. Toen zij dat zeide, werd de spin knorrig, en bromde: 'Die menschen mogen nog al grootsch zijn. Ik zie ze heel en al, tot in de plooijen en gaatjes van 't vel, en ik kan ze vóór en achter zien;

en de menschen zien ons heele spinnewiel nog niet eens met de 4000 draden, al haken zij de oogen, die ze in hun' zak dragen, nog aan hun' grooten neus vast.'

Zoo zeide de spin, omdat de vreeselijk zindelijke tante er soms een' bril bij opzette; en nu dacht de spin, dat de menschen geschapen waren met oogen in den zak. 'Twee was ook wat al te weinig!' zeide zij. Maar juist scheen haar de avondzon in de voorste oogjes, en zij hoorde de avondmotjes fladderen. En wip zat zij weêr onbewegelijk in haar hoekje, met elken poot aan één der draden van haar net, even als een visscher met snoer of dobber in elke hand; - behalve dat deze maar twee handen heeft.

De laatste sneeuwvlok was over de eerste bloempjes heen gestoven, en de bladeren kwamen van alle kanten uitkijken, als kiekens uit het ei, hoe het dáár buiten er uit zag. De perenboom vóór het venster scheen het luchtig sneeuwkleed aangetrokken te hebben; zoo vol bloesems stond hij; en de appel langs den muur was wát grootsch op de blozende knopjes. De leuwerik opende den dag met eenen morgenzang, waarbij hij klapwiekend ten hemel klom; en de muggen besloten den dag met een' avonddans, die den wandelaar verzelde, waar hij henen ging, - zelfs den rijken buurman, die anders met zijn' zwaren stok al wat leefde en zong en sprong in zijnen tuin, dood sloeg.

Alles groeide en bloeide; ook MINETTE'S roosje, dat nu

veel meer knoppen had; ook de kant in hare fijne handen, die aangroeide onder het raketten der klosjes..... Alles groeide en bloeide; alleen de roosjes op MINETTE'S wangen bloeiden niet meer. Was het door haar' laatsten uitgang, of door het onvoorzigtig open schuiven van haar venster? Ik weet het niet; maar wel, dat zij nog meer kuchte en hijgde dan anders. Zelfs het kussen viel haar dikwijls zwaar, en de kant groeide langzamer aan; maar niemand merkte het op, als de arme buurvrouw, en dan de bloemen en de diertjes, die zij zoo lief had. 'Ik wilde mijn schoonste roosje wel op uwe wangen planten, arm verlaten kind!' lipste de rozenstruik. - 'Ik zal mijne kinderen eens voor u laten sjilpen; dat zal u opvrolijken,' keuvelde de mosch, die nu met een heel huishouden naar binnen dribbelde. Maar de nijdige kamerspin bleef in haar' donkeren hoek zitten, en bromde: 'Dat komt er van, als men den heelen dag op den togt zit, om die onbeschaamde bedelaars in te laten en naar die lompe tuinspinnen te zitten kijken.' Want het nijdige ding was jaloersch, omdat MINETTE veel meer genoeg vond in het vrije leven der insekten daar buiten, als in de zwarte kamer- of kelderspinnen met haar vuile webben. Vooral was het de groote kruisspin, die zij gaarne zag werken in buurmans tuin. Zij verbeeldde zich stellig, dat het de zelfde was als verleden jaar; en anders een van hare jongen, die op haar geleek, als het eene haar op 't andere. En als de kinderen niet zoo bang en vies waren van al die kunstig geschapene kleine beestjes, die alleen voor vliegen en mug-

gen vergif in de fijne kaakjes hebben, zouden zij het ook zeggen met MINETTE: 'Die kruisspin, met het heldere wit op den bruinen rug, en met zijn kunstig spinneweb, is toch een aardig diertje.'

'Kunt gij uw net niet digter bij mij uitspreiden?' vroeg MINETTE: 'Hier vliegen ook mugjes genoeg; en dan zien wij elkander werken.'

De spin draaide zich om, en meette den afstand eens met de oogen op zijn' rug. Want de meetkunde of mathesis hebben al die kleine beestjes van Onzen Lieven Heer geleerd, al lang vóór de menschen ze uitvonden. - 't Zal wel gaan!' riep zij vrolijk, en ging terstond aan het werk. Eerst spon zij met de twee achterpooten een' sterken draad, hechtte dien aan den uitersten tak vast, en liet nu den draad schieten. Zoo hing zij hoog in de lucht, tegenover het venster van MINETTE. Toen begon zij te slingeren, al wijder en wijder, tot zij op eens het kozijn greep, en daar het touw stevig vast maakte. Geen koorddanser, die op 't zijne zoo vlug loopen kan. Maar nu was het werk nog maar begonnen. Zij deelde met hare oogen het touw in tweeën. 'Ziet gij?' riep zij MINETTE toe: 'dat wordt nu het middelpunt van den cirkel. De draden, die ik van daar uitschiet, heeten stralen; en dan volgen de kruisdraden: die maken den omtrek van den cirkel uit.' En weêr hing ze en slingerde in de lucht, tot zij hechtpunten genoeg had gevonden en draden genoeg gespannen, om nu daar over heen te wandelen en de kleinere stralen en dwarsdraadjes te hechten. Toen zat ze daar midden

in, en riep vrolijk: 'Mijn werk is klaar; maar 't uwe nog niet, dunkt mij.'

'Och, lief spinnetje!' zeide MINETTE: 'Ik moet dagen en weken lang werken aan die kant; en het gaat niet meer. Ik word zoo moê.'

'Ja, ja! ik zie het wel,' was het antwoord: 'de witte strepen worden zoo breed, en het bruin zoo smal onder uwe oogen.' De spin rekende alle kleuren naar de hare, en voegde er deelnemend bij: 'Kon ik maar wat voor u doen! Maar dat werken met kabeltouw is mij te grof; mijne vingertjes zijn er niet naar gemaakt.'

Bom! daar dreunde het spinneweb, en een gat werd er in geslagen; maar de groote vlieg, die 't gedaan had, als een snoek in de schakel, had er hare eigene vleugels ook in verward. Wip! zat haar de spin op 't lijf, en omwond haar met garen, vlugger als een politie-agent den dief knevelt. Toen gaf zij het beest een prikje en stortte daar een dropje vergift in, dat de mikroskoop zelfs niet zien kan. Het kwam uit een huisje in hare kaak, tien duizendmaal fijner als eene speld, en bedwelmde het dier, dat ze 't vrij kon uitzuigen. Maar zoo blij de spin nu was, zoo bedroefd werd MINETTE: 'Ook al plagen en moorden!' zuchtte zij: 'Waarom eet gij niet liever kruimels? Verdient gij 't niet een beetje, dat men u zoo haat?' - 'Toe, toe!' sprak de spin: 'Er zijn vliegen genoeg in de wereld. Als gij menschen er duizend dood slaat, is 't nog niet eens van den honger, zoo als wij.' - En zij veegde zich den baard af; want zij had heerlijk gesmuld.

Maar in plaats van nu haar netje weêr te mazen en in 't midden van den wijden kring uit te rusten, liep de spin in eens den langsten draad ten einde, tot op de takken van den perenboom. Want zij zag hare doodvijandin, tante de schoonmaakster. Deze had nu overal schoon gemaakt, en kwam het ook op haar kamertje doen, en zij bromde van dat zij kwam tot dat ze weêr heen ging: 'Dacht ik 't niet, dat ik weêr een' boel zou vinden? Kruimels en vuil op de tafel. Ik geloof waarlijk, dat de vogels hier maar zoo in en uitvliegen! En jufvrouw MINETTE met haar handen over elkaâr. Als je ten minste het venster nog eens uitstofte, en die leelijke spinnewebben weg deed. Wat moeten de burens wel denken?' - En onder het praten was het raam al open, en de mooie webbe vernield. Stof, stof! en klop, klop! ging het eerst; en toen plas, plas! over vloer en zolder, dat MINETTE het hoofd bonste. En geen enkel vriendelijk woord schoot er over voor het arme kind, dat hijgend in haar stoeltje zonk en 't kussen vallen liet.....

Weder was het eene maand later, en het groene kussen rustte op het kastje. Klosjes en kant hingen er treurig bij, en vroegen elkaâr, waar toch MINETTE'S ijverige vingertjes bleven. Maar zij zou ze nooit meer roeren over 't kussen: want MINETTE lag te hijgen op het bed, en de koorts had een paar donkerroode pioni-roosjes op hare wangen geteekend, als voorboden van herfst en wintertijd.

‘Arm schaap!’ zuchtte de buurvrouw: want tante was brommende uitgegaan, en zij paste MINETTE trouw op. Maar buurvrouws kinderen klotsten daardoor ook gedurig het trapje op en af; en dat gaf nog al drukte aan 't zwakke kanten meisje. Zij kon haast geen enkel woord meer spreken. En als zij het kon, dan was het niet om te klagen, maar om te bidden. Want haar rozenkrans lag op de dekens, en haar crucifix hing aan 't voeteneind.

Het roosje boog de takjes van dorst: want niemand gaf haar drinken; en de jonge mosschen pikten tegen 't venster: want niemand gaf ze eten; en de mooie kruisspin zat treurig in haar webbe: want niemand bewonderde haar fijne kant.

MINETTE keek er zuchtend naar, en meende juist aan buurvrouw wat kruimels en water te vragen, toen haar ondeugende jongen over den grond, tot onder 't venster kroop en het stil open maakte. De moschjes kwamen vertrouwelijk naar binnen, en de spin kwam nader, om te zien, of 't MINETTE was. Wip! daar ging het venster digt; de kinderen sleurden de mosschen bij de vleugels voort, en buurvrouw viel de spin in het oog. Toen trok zij haar slof uit en sloeg het arme beestje dood; - en de moeder der jonge moschjes vloog zich den kop stuk tegen de ruiten, - en het roosje liet van schrik de bloemen vallen; - maar MINETTE lachte weemoedig. Want zij had in den droom vader en moeder gezien, en de broêrtjes en 't kleine zusje; ‘en’ - dacht ze - ‘als nu ook mijne dagen met vleugels weg vliegen, en mijn leven af-

valt als een bloem en afbreekt als een spinneweb, dan ben ik bij u.' Juist tintelde een heldere straal van de avondzon haar in de half gebroken oogen, en zij zag nog eens helder op en luisterde scherp. En het stervend vogeltje sjilpte haar toe: 'Daar boven zingen wij een engelenlied.' En 't ontbladerd roosje fluisterde: 'In het paradijs bloeijen wij schooner.' En de vertrapte spinnekop zuchtte: 'Och weefde ik dáár engelen-kleederen.' - 'Ja!' riep de zonnestraal vrolijk: 'en dáár wordt ook u een kleedje geweven, schooner als kant en fijner als spinnerag. Want de zon leent er hare lichtstralen toe, en de regenboog zijne kleuren.'

'Arm schaap!' zuchtte buurvrouw nog eens, nadat zij met een vies gezigt hare slof had afgeveegd. Maar zij was geen arm schaap meer: want met een kalm lachje op 't gezigt lag MINETTE dood stil op haar kussen. En de leeuwerik zag het door 't venster, en hij klom al zingend en klapwiekend hooger en hooger in de lucht, tot men 't kleine stipje niet meer zien kon; maar de leeuwerik wist het wel, dat hij weêr eene zalige ziel den weg had gewezen naar den hemel en naar God.

De nachtegaal.

In *China*, zoo als gij weet, is de keizer een Chinees, en allen die hem omgeven, zijn ook Chinezen. Wat ik u nu van hen te verhalen heb, is al veel jaren geleden; maar juist daarom is het wel de moeite waard, om de geschiedenis te hooren, eer zij vergeten wordt.

Het paleis van den keizer was het prachtigste van het keizerrijk, geheel en al van fijn porcelein, zoo kostbaar, maar ook zoo broos, zoo gevaarlijk om aan te raken, dat men zich wel behoorlijk in acht moest nemen. In den tuin zag men de vreemdste bloemen, en aan de prachtigste van alle waren zilveren klokjes gebonden, welke den ganschen tijd bengelden, opdat men ze maar niet voorbij zou gaan, zonder de bloemen op te merken. Alles was in dezen keizerlijken tuin uiterst netjes en in orde; en hij strekte zich zoo wijd uit, dat de tuinman zelf het eind niet wist. Ging men al verder en verder, zoo kwam men in het heerlijkste bosch, met hooge boomen en diepe waters. Het bosch liep regelregt af naar den zeekant toe, en de zee was blaauw en diep. Groote schepen konden zeilen tot

onder de takken der boomen; en in deze woonde een nachtegaal, die zoo heerlijk zong, dat zelfs de arme visscher, die zoo veel anders te doen had, stil hield en toelisterde, wanneer hij des nachts uitgevaren was, om het vischnet op te trekken, en dan den nachtegaal hoorde. ‘Goede hemel, wat is dat mooi!’ riep hij uit, maar dan moest hij weder op zijne zaken acht geven en vergat den vogel; maar wanneer deze in den volgenden nacht weder zong en de visscher weder daar heen kwam, dan zeide hij op nieuw: ‘Goede hemel, wat is dat toch schoon!’

Uit alle landen van de wereld kwamen reizigers naar de hoofdstad, en bewonderden die, en het paleis en den tuin; maar wanneer zij den nachtegaal te hooren kwamen, zeiden ze: ‘Dat is toch nog het schoonste van alles.’ - En de reizigers hadden veel te vertellen, wanneer zij te huis kwamen; en de geleerden schreven vele boeken over de stad, over het paleis en den tuin. Ook ons vogeltje vergaten zij niet: dien werd de hoogste eer gegeven; en zij, die verzen konden maken, schreven de heerlijkste gedichten over den nachtegaal in het woud bij de diepe zee.

De boeken gingen, zoo als boeken doen, de wereld door, en één er van kwam ook tot den keizer van *China*. Hij zat in een' gouden stoel en las, en las verder; en ieder oogenblik knikte hij met het hoofd: want hij verheugde zich over de prachtige beschrijving van zijne stad, van zijn kasteel en van zijnen tuin. ‘Maar,’ stond er aan het eind geschreven: ‘de nachtegaal is toch nog het schoonste van alles.’ - ‘Wat is dat?’ zeide de keizer: ‘De nachtegaal? Ik ken

dien in het geheel niet. Is er zulk een vogel in mijn keizerrijk, en wel in mijn' tuin? Dat heb ik nooit gehoord. En zoo iets moet men uit de boeken vernemen!

Toen riep hij zijn' kamerheer. Dat was een zoo voornaam man, dat wanneer iemand, die minder was dan hij, het waagde om hem aan te spreken of hem iets te vragen, hij niets anders antwoordde dan 'Pi!' en dat had eigenlijk niets te beduiden.

'Hier moet een hoogst merkwaardige vogel zijn, die nachtegaal genoemd wordt,' zeide de keizer: 'Men zegt, dat hij het schoonste is uit mijn gansche groote keizerrijk. Waarom heeft men *mij* nooit iets daarvan gezegd?'

'Ik heb den vogel vroeger nooit hooren noemen!' zeide de kamerheer: 'hij is niet aan het hof voorgesteld geworden.'

'En ik wil,' zeide de keizer: 'dat hij heden avond hier zal komen, en voor mij zingen. De gansche wereld weet, wat ik heb, en ik weet het niet!'

'Ik weet niet!' mompelde de kamerheer: 'ik heb hem vroeger nooit hooren noemen; maar ik zal hem zoeken, en ik zal hem vinden.'

Maar waar was hij te vinden? De kamerheer liep de trappen op en af, door zalen en gangen heen; maar niemand van al de genen, die hij tegenkwam, had van een' nachtegaal hooren spreken; en de groote man liep weder naar den keizer, en zeide, dat het wel een fabel moest wezen van hen, die boeken schrijven. 'Och! uwe keizerlijke majesteit moet niet alles gelooven, wat in de boeken

geschreven staat. Daar is zoo veel verdichtsel onder, en dat noemt men dan een' roman.'

'Maar het boek, waarin ik dat gelezen heb,' zeide de keizer: 'is mij van den grootmagtigen keizer van *Japan* gezonden, en dat kan toch geene on waarheid zijn. Ik wil den nachtegaal hooren; hij moet heden avond hier wezen; en komt hij niet, dan zal het gansche hof stokslagen krijgen, als zij het avondeten hebben gebruikt.'

'Tsing-pi!' zeide de kamerheer, en liep weder al de trappen op en af, door alle zalen en gangen heen, en het halve hof liep met hem: want zij hadden volstrekt geen' zin in stokslagen. Dat gaf een gevraag naar dien merkwaardigen vogel, dien de gansche wereld kende en toch niemand van het hof. Eindelijk vonden zij een klein, arm meisje in de keuken, die zeide: 'Een nachtegaal zegt ge? O, dien ken ik goed; of die heerlijk zingen kan! Iederen avond heb ik verlof, om aan mijne arme, kranke moeder het overgeschoten eten te brengen. Zij woont daar beneden aan het strand; en als ik terug keer, en moê ben, en in het bosch uitrust, dan hoor ik den nachtegaal zingen. Het water komt mij daarbij in de oogen, en het is even als of mijne moeder mij kuste.'

'Kleine keukenmeid!' zeide de kamerheer: 'ik zal u eene vaste aanstelling in de keuken bezorgen, en het verlof om den keizer te zien eten, wanneer gij ons bij den nachtegaal brengen kunt: want hij is tegen heden avond aan het hof ontboden.'

En zoo trokken zij allen naar buiten in het bosch, waar

de nachtegaal pleeg te zingen. Het halve hof ging mede. Toen zij een eind weegs waren, begon eene koe te loeijen.

‘O!’ zeiden een paar hofjonkers: ‘daar hebben wij hem al. Daar is toch een bijzondere kracht in zoo'n klein diertje. Mij dunkt, dat heb ik vroeger ook wel eens gehoord.’

‘Wel neen!’ zeide het kleine keukenmeisje: ‘dat zijn koeijen, die bulken. Wij zijn nog ver, heel ver van de plaats af.’

Een eind verder kwaakte een kikvorsch in het moeras. ‘Dat is heerlijk!’ zeide de Chinesche hofprediker: ‘nu hoor ik den nachtegaal ook. Het klinkt even als de klokjes van onze kerk.’

‘Wel neen!’ zeide het keukenmeisje: ‘dat zijn kikvorschen. Maar nu denk ik, dat gij hem spoedig hooren zult.’ - Toen begon de nachtegaal te zingen. ‘Dat is hij!’ riep het meisje uit: ‘dat is hij! Hoor maar! zie, daar zit hij!’ - En zij toonde hun een klein, graauw vogeltje, boven in de takken.

‘Is het mogelijk!’ zeide de kamerheer: ‘zoo had ik mij hem nooit voorgesteld. Wat een nachtegaal er eenvoudig uitziet! Hij heeft zeker zijne kleuren verloren van verlegenheid, dat hij zoo vele aanzienlijke menschen ziet.’

‘Kleine nachtegaal!’ riep het keukenmeisje: ‘onze genadige keizer wenschte, dat gij eens voor hem zoudt zingen.’

‘Met het grootste genoegen,’ zeide de nachtegaal; en hij zong, hij zong dat het een lust was.

‘Dat klinkt juist als de glasklokjes in den tuin,’ zeide de kamerheer: ‘en zie die kleine keel eens, wat werkt

zij druk! Het is toch vreemd, dat wij dat nooit vroeger gehoord hebben. Hij zal een' grooten opgang aan het hof maken.'

'Wil ik nog eens voor den keizer zingen?'' vroeg de kleine nachtegaal: want hij geloofde, dat de keizer daar al stond.

'Mijn voortreffelijke kleine nachtegaal!' zeide de kamerheer: 'het is mij een groot genoegen, u tegen heden avond op een feest aan het hof uit te noodigen, waar gij zijne keizerlijke majesteit met uw heerlijk gezang betooveren zult!'

'Het zingen gaat het best in het groen der boomen,' antwoordde de nachtegaal; maar hij ging toch gewillig mede, toen hij hoorde, dat de keizer het verlangde.

Op het keizerlijk kasteel was alles in de beste orde. De muren en de vloer, die van porcelein waren, glinsterden en kaatsten de stralen terug van vele duizenden gouden lampen. De prachtigste bloemen, die regt fraai bengelen konden, waren ten toon gesteld. Daar was een geloop en een togt in de gangen, en al de klokjes klonken daardoor zoo hard, dat men zijne eigene woorden niet verstaan kon. Midden in de groote zaal, waar de keizer zat, was een gouden stang gezet; en hierop moest de nachtegaal zitten. Het gansche hof was bij een, en het kleine keukenmeisje had verlof ontvangen, om achter de deur te staan, daar zij nu den titel gekregen had van eene wezenlijke hof-keukenmeid.

Allen waren in hunne beste kleederen, en allen keken

naar den kleinen graauwen vogel, wien de keizer toeknikte; en de nachtegaal zong zoo heerlijk, zoo heerlijk, dat den keizer de tranen in de oogen kwamen. Ja, die tranen liepen hem eindelijk langs de wangen neder; en toen de nachtegaal dat zag, zong hij nog schooner. Het ging hem regt van harte af; en de keizer was zoo vrolijk en zoo tevreden, dat hij zeide, dat de nachtegaal zijn gouden pantoffel zou krijgen, om die om den hals te dragen. Maar de nachtegaal bedankte daarvoor; hij had al belooning genoeg. 'Want,' zeide hij: 'ik heb tranen in des keizers oogen gezien; dat is mij rijker schat. Eens keizers tranen hebben eene bijzondere kracht; ik ben genoeg beloond.'

- En daarop begon hij weder, met zijne zoete zilveren stem.

Dat is dan een allerliefst beestje,' zeiden de dames; en daarop namen zij wat water in den mond, en klokten en gorgelden, en dachten toen, dat zij ook al halve nachtegalen waren. Ja! de lakkeijen en kamermeisjes lieten weten, dat zij ook tevreden waren; en dat wil wat zeggen! want die zijn 't moeilijkst tevreden te stellen. In het kort, de nachtegaal maakte opgang aan het hof. Hij zou van nu af daar blijven, kreeg zijne eigene kooi van louter goud traliewerk, en daarbij de vrijheid, om twee maal over dag en eens des nachts uit wandelen te gaan. Dan kreeg hij twaalf dienaars mede, die hem ieder een' zijden draad om het been geslingerd hadden, en hem daaraan goed vast hielden. Maar de nachtegaal had in zulk uitvliegen weinig genoeg.

Terwijl nog de gansche stad van den merkwaardigen vogel sprak, die voor het eerst in *China* was gevonden en aan het hof gepresenteerd, ontving de keizer op zekeren dag een groot pakket, waarop geschreven stond: *De nachtegaal*.

‘Daar hebben wij nu weder een nieuw boek over onzen beroemden vogel,’ zeide de keizer. Doch het was geen boek, maar een klein kunstwerk, dat in eene doos lag. Een kunst-nachtegaal, die naar den levenden gemaakt was; alleen was hij overal met diamanten, robijnen en saffieren bezet. Zoo dra men nu dezen kunstvogel opwond, kon hij één van de stukken, die de wezenlijke nachtegaal zong, ook zingen; en dan hief zich zijn staart op en neêr, en glinsterde hij van zilver en goud, en om zijn' hals hing een sierlijk bandje, waarop geschreven stond: ‘De nachtegaal van den keizer van *Japan* is arm bij dien van den keizer van *China*.’

‘Dat is heerlijk mooi!’ riepen al de hovelingen uit; en hij, die den kunstvogel gebragt had, bekwam terstond den titel van keizerlijken opper-nachtegaal-brenger.

‘Nu,’ riep de keizer uit: ‘nu moeten zij te zamen eens zingen; dat zal een overheerlijk duët zijn.’

En zoo werden zij dan te zamen aan het zingen gezet. Doch dat wilde maar in het geheel niet gaan: want de wezenlijke nachtegaal zong op zijne eigene wijs, en de kunstvogel liep op cylinders.

‘Het gezang van dezen heeft er geen schuld aan,’ zeide de orchestmeester; ‘want hij is bijzonder vast in de maat,

en zingt geheel en al naar mijne methode.’ - Dus zou nu de kunstvogel alleen zingen. Hij maakte even veel fortuin aan het hof, als de wezenlijke nachtegaal; en dan zag hij er nog zoo veel prachtiger uit! Hij schitterde als een gouden armband, met diamanten omzet. Drie en dertig maal zong hij een en het zelfde stuk, en nog was hij niet moê. Men had het gaarne weder van voren af aan gehoord; maar de keizer meende, dat nu toch ook de levende nachtegaal wel eens iets zingen mogt. Maar ja wel! waar was hij? Terwijl niemand op hem lette, was hij het open venster uitgevlogen, en al voort naar het groene woud.

‘Wat is dat toch?’ riep de keizer vertoornd; en al de hovelingen scholden hem uit, en meenden, dat die wilde nachtegaal een hoogst ondankbaar dier was. ‘Maar den besten vogel hebben wij toch nog!’ zeiden zij. Zoo moest dan de kunstvogel weder zingen, en dat was de vier en dertigste maal, dat zij het stuk te hooren kwamen. Maar zij kenden het nog niet geheel van buiten: want het was zware muziek. De orchestmeester prees dan ook den vogel boven mate. Ja! hij verzekerde, dat hij veel beter was dan de wezenlijke nachtegaal: niet enkel, dat hij beter in de kleederen stak en meer kostbaarheden aan had; maar ook inwendig. ‘Want ziet, mijne heeren en dames!’ sprak hij, en hij maakte daar sierlijke Chinesche geste bij: ‘en gij groote keizer van *China*, zie gij bovenal! Bij den wezenlijken nachtegaal kan men nooit berekenen, wat er komen zal; maar bij den kunstvogel gaat alles naar eene

vaste orde. Men kan het uitleggen, wanneer men hem open maakt, en de menschelijke kunst er in aanwijzen; hoe de cylinders gelegen zijn, hoe die rond gaan, en hoe de eene toon op den anderen volgt.'

'Zoo denken wij er ook over!' zeiden al de hovelingen; want de orkestmeester ging door voor iemand van groot verstand, en men moest dus wel denken even als hij. Hij kreeg daarop verlof van den keizer, om op den eerstvolgenden zondag den merkwaardigen vogel aan het volk te toonen. De keizer wilde, dat zijne onderdanen hem ook hoorden zingen; en zij hoorden hem, en zij werden zoo vrolijk, zoo vrolijk als of zij dronken van de thee waren; - want dat is zoo Chinesche manier, - en zij knikten allen, zoo als de Chinezen doen. Maar de arme visscher, die den wezenlijken nachtegaal gehoord had, zeide: 'Ja! het klinkt wèl genoeg, en de melodie gelijkt ook wel wat; maar daar ontbreekt toch iets aan, en ik weet niet wat.'

Intusschen werd er een besluit uitgevaardigd, waarbij de wezenlijke nachtegaal uit den lande van *China* en al zijne onderhoorigheden werd verbannen. De kunstvogel had zijne plaats gekregen, op een zijden kussen, digt bij het bed van den keizer. Al de geschenken, die hij ontvangen had, goud en edelgesteenten, lagen om hem heen. Zijn titel was gestegen tot dien van keizerlijken hof-nachttafelzanger; en in de rij der hovelingen tot nommer één van de linkerzijde. Want de Chinezen maken bijzonder veel werk van de titels, en de keizer rekende die zijde voor

de aanzienlijkste, waar het hart zit; - en het hart zit ook bij een' keizer links. - De orkestmeester schreef een werk van vijf en twintig deelen over den kunstvogel; en dat werk was zoo geleerd en zoo lang, vol van de zwaarste Chinesche woorden en de moeilijkste van de tachtig duizend Chinesche letters, dat alle menschen, die zich verbeeldden dat zij wat knap waren, verzekerden, dat zij het gelezen hadden en dat zij het verstonden. Anders zou men hen immers voor dom gehouden hebben, en de een kon het toch van den ander niet beoordeelen.

Zoo ging het een geheel jaar voort. De keizer, het hof en al de overige Chinezen kenden iedere maat in het gezang van den kunstvogel van buiten; maar juist daarom beviel het hun zoo goed. Zij konden nu mede zingen, en dat deden de Chinezen gaarne. De straatjongens zongen al: 'Tsi-si-tsi, kloek-kloek-kloek!' en de keizer zong het zelf. Dat gaf eene vrolijkheid in het land!

Maar eens, 's avonds, toen hij op zijn best aan den gang was, daar klonk het op eenmaal binnen in den vogel 'woep!' - want daar sprong wat, - en toen 'schoerr!' en al de raderen liepen af; en toen stond de muziek stil.

De keizer sprong oogenblikkelijk uit zijn bed, en liet zijn' lijfarts roepen. Maar wat kon deze helpen? Toen haalde men den opper-hof-horologiemaker, die, na veel kijken en praten, eindelijk den vogel weder in orde wist te krijgen. Maar hij zeide, dat hij bijzonder ontzien moest worden; want de toetsen waren afgesleten, en het was onmoge-

lijk, om er zoo juist nieuwe in te zetten, dat de muziek zeker ging.

Dat was nu toch een regte droefheid! Maar eens in het jaar durfde men den kunstvogel laten zingen, en dat was nog bijna te veel. Maar dan hield de orchestmeester ook eene redevoering, met zijne moeilijke Chinesche woorden, en bewees daarin, dat de vogel nog even goed was als te voren; en dan was hij ook weder even zoo goed.

Zoo waren er vijf jaren verlopen, en nu kwam het gansche land in diepe treurigheid. Want de Chinezen hielden in den grond allen veel van hunnen keizer; en deze was ziek, zwaar ziek, 'zoodat hij,' zeide de geneesheer, 'niet lang meer leven kon.' Reeds was er een nieuwe keizer gekozen; en het volk stond buiten op de straat, en vroeg aan den kamerheer, hoe het met den keizer ging. 'Pi!' zeide hij, en schudde met het hoofd.

Koud en bleek lag de keizer in zijn groot, prachtig bed. Het gansche hof geloofde, dat hij al dood was; en een ieder liep heen, om den nieuwen keizer te begroeten. De kamerdienaars liepen naar buiten, om er over te praten, en de kamermeisjes hielden eene groote theevisite. Maar door het geheele paleis heen, in alle zalen en gangen, lagen nog dikke tapijten, dat men maar niemand zou hooren; en het werd nog zoo stil gehouden, o zoo stil!

Ook was de keizer eigenlijk nog niet dood; hij lag daar slechts bleek en verstijfd, in het prachtige bed met de groote fluweelen gordijnen en de zware gouden kwasten; en het

venster stond hoog opgeschoven, en de maan scheen helder naar binnen en verlichtte den keizer en den kunstvogel. De arme man kon naauwelijks ademhalen. Het was, als of er iets op zijne borst lag. Hij sloeg de oogen op, en toen zag hij, dat het de dood was, die op zijne borst zat, en die zich zijne gouden kroon opgezet had, terwijl hij in de eene hand de gouden sabel van den keizer hield, en in de andere zijn prachtig zijden vaandel. En in het rond, uit de plooiën van de groote fluweelen bedgordijnen, keken allerlei wonderlijke hoofden hem aan. Eenigen zagen er afschuwelijk leelijk uit, en anderen zoo zacht en zoo vriendelijk. Zie! dat waren al de slechte en goede daden van den keizer, die hem aankeken; nu, nu de dood hem op het hart zat. ‘Herinnert gij u dit nog?’ fluisterde de een; ‘weet gij dat nog wel?’ vroeg de ander; en dan verhaalden zij hem zoo veel, zoo veel, dat hem het koude zweet van het voorhoofd afliep.

‘Dat heb ik nooit zoo geweten!’ zeide de keizer. ‘Muziek! muziek toch! De groote Chinesche trommel!’ riep hij uit: ‘dat ik niet alles behoef te hooren, wat zij mij toefluisteren.’

Maar zij gingen toch voort, en niemand maakte muziek; en de dood knikte, even als een Chinees, op alles wat zij zeiden.

‘Muziek! muziek!’ riep de keizer weder: ‘En gij kleine, mooie kunstvogel, zing nu toch; zing! Ik heb u immers goud en kostbaarheden gegeven; ik heb u zelf mijn gouden pantoffel om den hals gehangen. Zing toch!’

Maar de vogel stond stil. Er was niemand, om hem op te winden; en zonder dat zong hij niet.

En ondertusschen ging de dood voort, met den keizer uit zijne groote, holle oogkassen aan te kijken; en het was zoo stil in de zaal en in het paleis, o zoo verschrikkelijk stil!

Toen hoorde de keizer op eens buiten het venster een overheerlijk gezang. Het was de kleine levende nachtegaal, die op een' tak daar buiten zat. Hij had van 't levensgevaar van den keizer gehoord, en was hier heen gekomen, om hem troost en hoop toe te zingen. En terwijl hij zong, werden de spoken al bleeker en bleeker, het bloed vlood sneller en sneller door de verzwakte leden van den keizer; en zelfs de dood luisterde toe en riep: 'Ga toch voort, kleine nachtegaal, ga voort!'

'Ja!' antwoordde deze: 'wilt gij mij dan de prachtige gouden sabel geven? wilt gij mij het rijk gestikte vaandel geven? wilt gij mij de keizerskroon geven?'

En de dood gaf ieder kleinood voor een gezang; en de nachtegaal zong nog altijd voort. Hij zong van den stillen godsakker, waar de witte rozen bloeijen, waar de vlierboomen hunnen geur verspreiden, en waar het frissche gras op de graven der dooden door de tranen der overblijvenden bedauwd wordt. Toen beving den dood het heimwee naar zijn' bloementuin, en hij zweefde, als een koude witte nevel, het venster uit.

'Ik dank u, ik dank u!' riep de keizer: 'gij klein hemelsch vogeltje! Ja, ik ken u wel. U heb ik uit mijne landen en mijn keizerrijk gebannen, en toch hebt gij die

booze verschijningen van mijn bed weg gezongen, en den dood mij van het hart weg gejaagd. Hoe kan ik u daarvoor beloonen?’

‘Gij hebt mij al beloond,’ zeide de nachtegaal: ‘Ik heb aan uwe oogen een' traan ontlokt, toen ik de eerste maal voor u zong; dat vergeet ik nooit! Dat zijn de schoonste juweelen, die het hart van een' zanger goed doen. Maar slaap nu, en word dan weder frisch en gezond. Ik zal u den slaapzang voorzingen.’

En hij zong, en de keizer viel in een' zachten slaap. O! het deed hem zoo goed.

De zon scheen door het venster naar binnen, toen hij versterkt en gezond wakker werd. Geen van zijne dienaren was nog terug gekeerd: want zij geloofden, dat hij toch dood was, en zij dus niets meer met hem noodig hadden. Maar de nachtegaal zat daar nog in de takken, en zong weder zijn morgenlied.

‘O!’ riep de keizer uit: ‘gij moet altijd bij mij blijven; gij kunt zingen, als gij zelf wilt, en den kunstvogel zal ik in duizend stukken gooijen.’

‘Doe dat niet!’ zeide de nachtegaal: ‘want hij heeft zijn best gedaan, zoo lang hij kon. Houd hem bij u, even als tot nu toe. Ik kan toch in geen paleis mijn nestje bouwen. Maar laat mij komen, als ik er zelf lust in heb; dan wil ik, des avonds of vroeg in den morgen, op dit takje bij het venster zitten, en u voorzingen, dat gij vrolijk wordt en te gelijk eens nadenkt. Want ik zal u van de gelukkigen in uw rijk zingen, en van de genen die honger lijden. Ik zal u

val al het kwade en het goede zingen, dat zoo digt om u heen is en u toch verborgen blijft. Want de kleine zangvogel vliegt overal in den omtrek: naar den armen visscher, op het dak van den landman, tot ieder van uwe onderdanen, die bij het hof onbekend is. Ik heb uw hart lief, meer dan uwe kroon: want uw hart is goed; en toch heeft ook uwe kroon een' reuk van heiligheid. Zoo kom ik dan morgen en iederen dag terug, en zing u mijn avond- of mijn morgenlied. Maar één ding moet gij mij beloven!'

'Alles!' zeide de keizer, en hij stond daar zoo regt fraai in zijn keizerlijk kleed, dat hij zelf had aangetrokken; en hij drukte de sabel, die zwaar was van het goud, aan het hart, om zijne belofte te bevestigen.

'Wel nu! om één ding bid ik u: - zeg het aan niemand, dat gij een klein vogeltje hebt, dat u alles komt vertellen en voorzingen; dan zal het nog veel beter gaan!' - En zoo vloog de nachtegaal weg.

Eindelijk kwamen toch ook de dienaren en hovelingen, om nog eens naar hun' dooden keizer te zien. Ja wel! daar stonden zij, en de keizer zeide: 'Goeden morgen!'

Het ezeltje.

Het was vroeg in den morgen; of eigenlijk was de morgen zoo vroeg niet, maar de zon sliep zoo lang: want het was de kortste dag. Dáár kwam, door mist en nevel heen, een man met een lantaarn in de hand het smalle steegje inglijden. Het had geijzeld dien nacht; daarom kon hij niet loopen, maar alleen springen en draven, of glijden en langzaam voort schuiven. Aan het eind van de steeg stond hij stil voor een' stal, die er wat netter dan een paardenstal uitzag en bijna zoo netjes als een Hollandsche koeijenstal in den zomer. Hij stak den sleutel in de deur, en de lantaarn lichtte hem bij, om het sleutelgat te vinden. Toen hij binnen kwam, was het 'Op! op! jongens!' En daar staken, één voor één, geen jongens, maar wel tien of twaalf ezelingen, alle even vaal als de wintersche morgen, den kop omhoog. En zij vroegen niet, wat de baas wilde: want zij wisten het al. Zoo dom is een ezel ook niet, of hij weet wel, waar hij gisteren en eergisteren naar toe ging, en heden en morgen weêr gaan zal. - 'En jij, *Bruin!* mag ook meê; anders is je moeder maar knorrig.' Zoo

was het tegen één van de jonge ezeltjes, die in het achterste hok stonden Dat was de kinderkamer. Daar mogten ze zamen spelen, zonder kindermeid. En als zij 't al te grof maakten, dan riep een van de moeders uit de verte maar: 'Hi... hi... hi!' En zij behoefde den zin niet ten einde te brengen: want de kinderen begrepen 't al. Dat is onder de beesten anders als onder de menschen, waar de eene ezel dikwijls den anderen niet verstaat; en dat geeft veel twist en verwarring in de wereld.

Bruin werd dan geroepen, en *Bruin* stak zijne lange ooren in de hoogte. Hij zou nog wel graag wat op bed zijn gebleven, en hij droomde zoo genoegelijk, zoo heerlijk! maar het deed hem toch altijd goed, als de baas hem bij zijn' naam noemde en streefde, en hij met moeder uit wandelen mogt gaan. Hij vond haar dan ook spoedig in den schemer, en moeder likte hem eens even aan de ooren: - dat is de morgenkus van een' ezel; - en toen ging de stal open, en de wandeling begon. Maar *Bruin* keek zijn moeder zuinig aan, en streek zoo dicht langs haar heen, dat hem de haren uitvielen: zóó bang was hij voor BRAM, den ezeljongen, die van morgen aan de beurt lag. Het was ook een regte ondeugd. Zoo dra hij de steeg door en uit het oog van den baas was, begon hij het ezeltje te prikken met een puntig stokje, regts en links, onder zijne ooren en zijn' staart; en dan was het gedurig: 'Ezelskop! langoor!' Zoodat *Bruin* ernstig boos werd en eens frisch weêrom wilde slaan; maar ongelukkig kan een ezel alleen schoppen en daarvoor moet hij eerst stil staan, en 't ging altijd maar voort. Dat wist de kwâjongen wel!

Nu hield het ezeltroepje stil voor een groot, mooi huis; en BRAM belde, of er brand was, tot eindelijk een slaperige meid hem een bierglas toereikte door de half geopende deur. En nu ging de jongen aan 't melken, en *Bruin* stond er nijdig bij: maar hij durfde hem niet eens schoppen; want dan zou hij zijne moeder zeer hebben gedaan.

Zoo ging het voort, tot al de klanten bediend waren; maar de jongen was een dief, en vulde de glaasjes niet goed of schonk er uit een kruikje wat koemelk bij, en dan verkocht hij een of twee glazen meer, voor eigen rekening. En de ezels merkten het wel, maar wat kon 't hun schelen? Zij kregen er toch niet meer of minder om. Maar nu maakte BRAM het wat al te erg. Om het laatste extra-glaasje vol te krijgen, melkte hij zoo hard, zoo hard, dat de arme ezelin een pijnlijk gezicht zette, zoo goed als een ezel dat zetten kan. Maar *Bruin* fluisterde haar in de ooren: 'Loopen, moeder! loopen. Het touw is los!' En daar ging het nu - de ijzel was al lang weg gedooid - op een' vollen galop. De ezelin voorop, met *Bruin* aan haar vast geklemd; de andere ezels achter aan; en het achterste van allen de jongen, met het glas in de eene en den stok in de andere hand. Maar ja wel! men mag wel zeggen, dat een ezel niet hard loopen kan. Als hij 't maar op zijne eigene gelegenheid doet!

Dat was een pretje voor de kinderen, die juist naar de armenschool gingen. Zij staken de liniaaltjes op; en die nog een heele lei had van de jongens, sloeg haar stuk van plezier, onder het geroep van: 'Langoor! langoor

met je lief kindje!’ De zieke zelf, voor wie de melk was, waggelde naar 't raam, en vroeg spottend: ‘Waar of mijn zoogbroertje toch zoo gaauw heen loopt?’ Maar zoogbroertje wist het wel. Hij liep met moeder naar den stal.

Hij had al genoeg van de straat. ‘Nu ik toch maar een ezel ben,’ zuchtte hij onder 't loopen: ‘wil ik liever den dag onder de ezels doorbrengen.’ En bij 't ingaan van de staldeur, waar een boerenwagen voor stond, hoorde hij nog het eene paard tegen het andere zeggen: ‘Wat heeft zoo'n jonge ezel toch een' grooten kop. Hij is nog leelijker als de oude.’ ‘Ja, ja!’ mummelde zijn kameraad, en stak de lippen vooruit, met een stuk roggenbrood tusschen zijne groote kiezen: ‘Wij mogen blij wezen, dat wij zijn, wat wij zijn. Want onze boer heeft wel gelijk, als hij zegt: *Die ezel geboren is, wordt nooit een paard.*’

‘Zou dat waar zijn?’ zuchtte *Bruin*, terwijl hij de stokslagen van zijn vel afschudde: want moeder kreeg ze nooit, ‘om niet uit de melk te raken,’ zeide de baas; en dan kreeg het jong dubbel, vooral van BRAM, die regt boos op hem was. Gelukkig is een ezelsvel op de stokslagen gemaakt. - ‘Zou 't waar zijn?’ zuchtte *Bruin* nog eens, en hij had geen plezier in het strootje trekken, of schop-schop spelen, dat anders geliefde spelletjes onder de jonge ezels zijn.

Daar de oude ezelin ook zoo onrustig was, had men *Bruin* zijn' muilband aangedaan, dat hij niet zuigen kon, en hem toen bij moeder in het hok gebragt. Zoo dra nu de deur toe viel en de ezels onder elkander waren, viel *Bruin* driftig uit: ‘t Zijn toch hatelijke beesten, die menschen!’

Maar moeder was nog van de ouderwetsche denkwijze: ‘Eerbied voor uw meerderen!’ en zij antwoordde bestraffend: ‘Kind de menschen zijn geen beesten.’

‘Wel! wat zijn ze dan, moeder? Zij loopen op twee pooten, als de vogels; en zij hebben een kop en een bek, even als wij, alleen wat kleiner en ronder; en zij eten en drinken en slapen; en zij balken ook, maar niet half zoo mooi als u; en zij sterven op 't laatst ook al, net als een ezel. Wat zijn zij dan, als zij geen beesten zijn?’

Moeder schudde het hoofd over die stoute taal van haar *Bruintje*; maar zij had er toch ook weêr schik in, en zeide bij zich zelve: ‘Waar haalt de jongen al die redenatie van daan?’

‘En,’ ging *Bruin* voort: ‘ik vind ze dan al een hatelijk soort van beesten, die menschen, met al hun mooie lappen aan 't lijf, die zij omhangen uit armoê, omdat zij een ordentelijk en warm ezels-vel hebben. - Alles willen zij hebben: inhalig en bedriegelijk, dat een fatsoenlijke ezel er zich voor schamen zou. De baas steelt de melk, die mij toekomt; en de jongen steelt ze weêr van den baas. En hoe ondankbaar is dat vee! Als die zieke mijnheer door uwe melk beter wordt, en hijk komt u tegen, dan is 't nog: ‘stomme ezel!’ ‘lompe ezel!’ Och, waarom moet ik toch een ezel zijn? Was ik nog een paard. Daar gaan de menschen voor uit den weg, en hebben er respect voor.’

‘Kind, kind!’ riep de ezelin verschrikt uit: ‘wat gevaarlijke denkbeelden! Gij zoudt het u te laat beklagen: - een paard in den teugel en 't gareel, een paard onder de

zweep! - En dan, uw vader, en uw brave grootmoeder, die vijf en twintig jaar oud geworden is, - u die allen te schamen! Of is uw heele familie niet ezel geweest?’

‘Ja, moeder! ik kan het niet helpen; maar zóó is 't ook geen leven. Weet gij nog wel, dat die voerman laatst zeide: “Dat jong ziet zoo graauw niet als de andere; haast net een kleur als mijn bruintje.” Toen heeft de baas mij *Bruin* genoemd; en nu is het mij altijd, als ik paarden zie, of het familie is. Ik heb er dan toch iets van. Wie weet? Ik ben nog lang niet volwassen. Van nacht droomde ik nog, dat ik tot een paard opgroeide, ver van u en van den stal, nog verder als de weide in den zomer. En in dat verre land was er oorlog; net zoo als dat oude paard met één oog laatst vertelde. U weet wel? dat hier een' nacht gelogeed heeft. En ik schudde de gloeiende kogels van de ooren, even als straks de stokslagen....’

Maar moeder riep, dat de stal er van daverde: ‘Hi hi... hi... a... aäuw!’ - Dat in de taal der ezels zeggen wil: ‘Kind, schei er uit: ik schrik er van!’

Bruin hield zich stil dien dag en koek op zijn' grooten neus, dat onder de ezels een teeken van diep nadenken is. Of zij allen juist zoo diep denken, zou ik niet durven verzekeren; maar wel, dat een ezel veel beter dan een mensch de kunst verstaat, om te zwijgen en zich maar stil te houden, daar veel dingen meê te regt komen. *Bruin* zweeg dan en hield zich stil dien dag. Maar 's nachts - o die nacht! Hij droomde of hij droomde niet; hij wist het zelf niet eens; maar een geheel regement paardenvolk reed den

stal voorbij en riep: 'Kom meê!' En dan sprak de krib weêr en de balken: 'Zult gij ons verlaten?' En de andere kleine ezeltjes riepen allen: 'Ons verlaten?' En de vriendelijke muizen, die elken nacht de kruimels van zijn brood opknabbelden, piepten: 'Ons verlaten?' En moeder balkte zoo lief en zoo teêr: 'Mij, mij verlaten?' dat het hem wee om het hart werd. Maar dan draafden en hinnikten weder de paarden; en hij zag in de verte, heel ver, de zes paarden voor den koningswagen, die zoo fier de manen schudden, en hem toe riepen: 'Gij komt nog aan het hof, als wij!...'

Toen kraakte de staldeur, en de lantaarn werd er door geschoven en op den grond gezet, om intusschen de deur wijd open te doen. Dáár rukte *Bruintje* zich los en sprong over het staketsel heen, de lantaarn om en de kaars uit, dat de ezelman niet eens merkte, hoe de kleine hem onder den arm door schoof, de vrije lucht in. Toen dacht deze niet meer aan de kribbe en de balken, aan de muizen en de ezeltjes, zelfs aan zijne moeder niet meer. Hij draafde al voort, zoo hard als een ezel maar draven kan, naar dat verre land, waarvan hij gedroomd had.

Maar hoe dat land heette? en hoe hij het vinden zou? - *Bruin* zag, als hij buiten de stad was, een' spoorwagen aankomen, die even stil hield. 'Wilt gij mij naar een ver land brengen?' vroeg hij. 'Voor geld! voor geld! voor geld!' siste de locomotief, en balkte toen nog veel harder als zijne moeder, en schoot voort als een pijl uit den boog. - 'Wilt gij mij naar een ver, ver land bren-

gen?’ vroeg hij aan de ganzen. ‘Wij komen er juist van daan,’ was het antwoord: ‘Het werd er te koud Maar vraag het aan den arend: die gaat er voor zijn plezier nog al eens heen, en neemt nog wel een vrachtje meê.’ - ‘Wilt gij mij naar een ver, ver land brengen, waar ik een paard worden kan?’ vroeg hij nu aan den arend. En de arend bekeek hem eens goed, en zeide: ‘Ja wel! als gij mij dan uw ezelsvel geeft, om mijne jongen 's nachts toe te dekken.’ - ‘O graag!’ sprak *Bruin*: ‘Dat pak heeft mij al lang genoeg verveeld.’ - De arend vatte hem nu in de sterke klauwen, en de reis ging aan, door lucht en wolken heen, dat het *Bruintje* groen en geel voor de oogen werd. ‘Maar zoo moet het gaan,’ dacht hij: ‘als men wat worden wil in de wereld, in plaats van over moeders pappot te blijven hangen.’

Heel hoog in het noorden, waar de zomer bijna vergeet te komen, ligt het groote eiland *IJsland*. Maar midden onder al dat ijs springen er heete bronnen uit den grond, als of het gansche eiland op een groot fornuis stond, met hier en daar een waterketel er op. Een van deze vormde een klein meertje, niet diep, maar warm genoeg, om eijeren in te koken. Aan den rand van dit meer zette de arend onzen *Bruin* neder en sprak: ‘Zie zoo! nu zijt gij aan de *hengstenbron*. Als gij daar frisch door heen loopt, en vooral niet vergeet, den kop goed onder water te steken, zijt gij een paard als de beste. Maar trek eerst uw ezelsvel uit; dat hebt gij nu niet meer noodig; het lijf maar: want pooten en ooren heb ik niets aan.’

‘Maar dan zult gij mij ook weêr terug brengen naar het vaste land?’ vroeg *Bruin*:
‘Want met dat dunne paardenvel kan ik in dit akelige land niet blijven.’

‘Nu ja!’ sprak de arend: ‘ik moet er toch zelf ook weêr heen, en binnen het uur vliegen wij het over. Maar haast u dan wat. Kom! ik zal met mijn snavel u wat helpen, om dat taaije pak kleêren los te krijgen.’

En *Bruin* werd het vel afgescheurd, en *Bruin* werd gebrand en gekookt in de heete bron, dat hij er nooit levend af dacht te komen. Dat was erger als BRAM met zijn puntstokje! Maar nu deed hij 't ook zelf en voor zijn plezier. Dan kan een mensch en een ezel heel wat meer doorstaan. *Die mooi wil wezen, moet pijn kunnen lijden*, zegt het oude spreekwoord. Den kop onder water te steken, dat was nog het moeilijkste van alles. Hij dacht er aan te stikken! Maar nu was hij dan ook een paard, een allerliefst veulentje, en hij sprong van blijdschap zoo hoog, zóó hoog, als zijn heele familie te zamen nog nooit gesprongen had.

De reis ging weder aan, maar nu deden hem de klauwen van den arend zeer. Op *Hitland* moest hij hem zelfs een oogenblik neder zetten: want het bloed gudste er langs. *Bruin* wilde hier echter niet blijven: want de paardjes worden er nooit groot; zij blijven altijd *hitten*, - of zoo als zijne moeder het noemde: ‘ezels met spillebeenen en paardenkoppen.’ Ook is er geen koning op *Hitland*; en *Bruin* zou immers een groot paard worden, één van de zes voor 's konings wagen? Hij smeekte dan den arend, hem zijn oud ezelsvel nog eens even om te doen, en dan verder te

dragen; en zoo kwam hij, over *Schotland* en *Engeland* henen, weêr in 't lieve vaderland, in een ruime wei vol paarden, die er hunne vrije dagen of uren doordraafden. Bij 't afscheid nemen zeide de arend nog: 'Vergeet nu de wijs van het hinniken niet: *Hi... hi... hi... ju...u..u!*' Maar de arend kon het hem niet goed voordoen: hij was te schor van de koû; en zoo raadde zij hem, het van de paarden af te luisteren en dan zachtjes na te doen.

En het duurde niet lang, of hij hoorde hinniken genoeg. De nieuwsgierige paarden draafden rondom hem heen, dat hij er bang van werd, en riepen: 'Hé! een nieuw veulentje! Van wie is dat? Heeft die arend het op een andere weê gestolen, en hier laten vallen? En wat een druiloor! Zijn kop naar beneden, net als een ezel.' - Nu bedacht *Bruin* zich eerst, dat hij zijn hoofd als een paard houden moest; en dit viel hem omtrent even moeilijk als een jongen, die voor het eerst boordjes draagt. 'Maar daar went men aan,' dacht hij, en stak den kop frisch omhoog. Doch nu riep een ander jong paardje: 'Hé, kijk eens! een ezelsoor! een ezelsoor!' En de andere paarden sperden de oogen open en de wijde neusgaten, en zij besnuffelden hem en zeiden toen: 'Daar is een luchtje aan ook!' - *Bruin* werd nu zoo verlegen, dat hij hard weg draafde, naar den helderen vliet aan 't einde, en hij vroeg dien, met tranen in de oogen: 'Heb ik dan waarlijk nog een ezels-oor?' Ach ja! in een oogenblik teekende het vlakke water zijn portret. Hij had den kop niet diep genoeg onder gestoken. Hij had nog één ezelsoor!

Gelukkig kwam juist de voerman de paarden terug halen, en zij draafden naar het stukje brood toe, dat hij hun voorhield. - *Bruin* had ook zoo'n honger! - Toen riepen zij: 'Nacht, grootvader!' en draafden naar den stal.

En wie was nu grootvader? Een oud, half blind paard, dat alleen achter bleef, en treurig aan de bevroren grashalmpjes knaagde. Hij zag er zoo goedig uit, dat *Bruin* gerust naar hem toe ging en vroeg: 'Gaat gij ook niet naar den stal?'

'Och neen!' sprak het oude paard: 'die tijd is voorbij. Ik ben al in mijn dertigste jaar.'

'Wel, dat is onbarmhartig van die leelijke menschen. U in de koude nachtlucht laten, omdat gij oud zijt.'

't Is, dat ik niet meer tegen die benaauwde stallucht kan,' sprak de oude: 'Ik ben zoo aamborstig. Ook kan ik toch niet meer van de pooten afkomen, en moet dus maar staande slapen. Ik leun nog wel eens tegen dien goeden wilgenboom, maar de nachten zijn zoo lang; en nu heeft men weêr mijn beetje haver vergeten. Och kind! ik zal het lekkere jonge gras wel niet meer zien. Dan heeft mij de vilder al lang weg gehaald. Leer er toch uit, om niet ijdel te wezen, zoo als die woeste jonge paarden zijn.'

En nu vertelde grootvader, hoe hij ook eens vóór den staatsie-wagen geloopt had, en toen voor een gewone koets, en toen weder voor een' vrachtwagen, dan voor eene trekschuit, en 't laatst voor den mistwagen. Hoe langs hoe meer slaag, en hoe minder eten! En hij deed zijn best om te weenen met het blinde oog, en zuchtte: 'Zoo gaat het

met een paard, als hij oud wordt!’ En de wind zuchtte mede, en de takken van den wilgenboom dropen tranen, en *Bruintje* dacht aan moeders stal en moeders woorden; en hij ribbelde van de kou, in zijn nieuw zomerpakje, den langen winternacht door.

Maar de morgen kwam toch, zoo als altijd, en de zon riep: ‘Wees vrolijk en geniet het leven!’ En grootvader zelf begon warm te worden en te vertellen: van den staatsie-wagen, en van de trekschuit. En *Bruintje* vroeg en vroeg weder; - maar wat de vilder was en hoe het er bij hem uitzag, dat durfde hij niet vragen. Het was zoo akelig!

‘Deksels, dat 's winst!’ riep de voerman: ‘drie veulens breng ik in 't land, en nu zie ik er vier. Zeg eens, vriendje! waar komt gij van daan? Maar zie ik wel? Wat scheelt er aan uw oor?’ - En *Bruin* draafde ver weg en was niet te vangen, zoodat de voerman eindelijk zeide: ‘Nu, ik zal u van avond wel vinden!’ Maar toen grinnikten de andere veulens om hem heen: ‘Ezelsoor! Ezelsoor!’ zoodat de arme *Bruin* in zijnen angst het oor tegen den wilgenboom stuk wreef, om het er maar af te hebben; en toen dat niet ging, vroeg hij aan de muizen, of zij het wilden afknagen. Maar de wilgenboom schudde de takken en suisde: ‘Het is mij te hard!’ En de muizen gingen op de achterpootjes zitten, en piepten: ‘t Is ons te taai!’ En toen de voerman hem 's avonds opving, had hij nog een ezelsoor.

‘Maar op alle dingen is raad!’ dacht de man, en sprak er een' paardenkooper over. ‘Dat is niets!’ zeide deze,

toen hij het beestje goed bekeken en betast had: ‘t Blijft wel zoo wat een basterd-ezeltje. Hij is laag op de pooten en weet zijn' kop niet goed te houden. Maar dat oor is wel helpen aan. Als het zomer wordt en hij volwassen is, nijp ik het met een gloeiende tang af en zet er een kunstoor in plaats. De menschen dragen wel kunstbeenen en kunststanden, kunstneuzen en kunstooogen; waarom zou een paard geen kunst-oor kunnen hebben?’ - *Bruin* rilde aan al zijne leden: een gloeiende tang; en dat vier, vijf maanden vooruit te weten! --- Wat al slapelooze nachten bragt hij door, in dien tijd; en hoe dacht hij duizend maal aan moeders stal en moeders woorden!

Maar door alle dingen komt men heen met den tijd; dus ook *Bruin* door de gloeiende tang en het inzetten van het kunst-oor. En mooi was het, dat moest hij zelf zeggen. Nu was hij toch eindelijk voor goed een paard.

Bruin werd op de paardenmarkt gebragt, en aan een rijk heer verkocht. Nu waren dus zijne vacantie dagen uit, en hij moest werken voor den kost. Het viel hem niet meê in het tuig. ‘Wat is dat gebit lastig!’ zeide hij tegen zijn' kameraad: ‘Ik kan haast niet praten. En wat knelt die borstriem! En o hé! wat is het zwaar trekken, tegen die brug op.’ - ‘Kom, kom, luilak!’ bromde de ander: ‘daar zijn wij immers paarden voor? Zet er uwe krachten maar eens goed aan.’ En de spieren zwollen en rekten, en de hoefijzers spatten vuur uit de steenen, en het ging in vollen draf voort; maar *Bruin* hijgde en raakte buiten adem. Daar was hij nu een paard voor!

‘Onze nieuwkoop bevalt mij niet,’ zeide de heer op de eerste pleisterplaats tegen zijn koetsier: ‘Ik vrees, dat de paardenkooper mij beet gehad heeft. 't Beest is te kort van adem, en laat gedurig den kop zakken. En zie eens! als hij de vliegen afschudt, blijft het eene oor altijd regt op staan. Zou het hoofdstel daar ook knellen?’

De koetsier schikte en trok aan het hoofdstel; maar het oor bewoog niet; - nog eens harder en harder, en het oor bewoog zich eindelijk; maar - om er uit te springen, en een klein ezelsortje te laten kijken, dat al weder in plaats van 't afgebrande opgroeide! - En *Bruin* zelf schrikte zoo van 't ongeval, dat hij de nieuwe muzijknoten vergat, die hij al zoo mooi geleerd had, en balkte, als in den ezels-stal: ‘Hi... hi... hi... ääuw!!’

Dat gaf een' schrik in den stal van den dorpsheerberg. De stalknecht liet het beest los, en riep, dat het betooverd was. De heer vloekte van boosheid; en de voerman sloeg er met zijn zweep op. Die slagen waren zoo gemakkelijk niet af te schudden, als de stokslagen van BRAM: er bleven breede striemen van op zijn' rug staan. Eindelijk, uit schaamte en van pijn, sprong *Bruin* ze allen om ver en voorbij, den stal uit en de dorpsstraat op, terwijl de boerenjongens hem nariepen: ‘Verkleedde ezel! ezelsoor!’ En hij liep al harder en harder, tot hij eindelijk aan 't hollen raakte. Dat had nooit iemand van zijne familie gedaan. Ezels hollen niet.

Een hollend paard, als hij niet gestuit wordt, wordt ten laatste blind en vliegt overal tegen aan. Zoo ging het met onzen *Bruin* ook. Hij zag geen' tolboom en geen brug, en

PL.II.

vloog met de borst tegen boomen en palen, tot hij ten laatste neêr viel, en het bloed hem uit neus en lippen stroomde. En als hij wilde opstaan, ach! daar was hem een poot gebroken ook.

‘Het zal niet gaan!’ zeide na zes weken de paardendokter: ‘Er is nooit iets goeds meer van dat misbak te maken. Naar den vilder is de eenige weg.’

Naar den vilder!... En dat zon dan zijn einde zijn, nog zoo jong?... Maar het hielp niet, of *Bruin* nog eens dacht aan moeders stal en aan moeders woorden, terwijl hij hinkt naar die oude schuur, en dat smerige erf, en dien akeligen, vuilen man, die hem zat af te wachten tusschen zijne zwarte varkens, gevoed met paardenvleesch en paardenbrood.....

Zes weken later stapte een oude ezel, voor zijn karretje met beenen, en kwam een' jongen ezel tegen, die een' wagen met glaswerk trok. De voerlui staken eens op en hielden een praatje, en men kon zien, dat ook de ezels kennissen waren.

‘Weet gij wel, van wie die beenen zijn,’ vroeg de oude: ‘die ik heb weg te brengen?’

‘Nu ja, van een paard. Zoo gaat het die grootsche beesten, die altijd over ons den neus in den wind steken.’

‘Mis, neefje! mis. Gij hebt *Bruin* wel gekend, dat aardige ezelveulen, dat op eens verdwenen is, de wijde wereld

in, zoo dat zijne moeder uit de melk en aan 't kwijnen geraakt is van den schrik?’

‘Nu ja: wat zou dat?’

‘Zijne botten zijn het; van niemand anders. Hij heeft zich in de *hengstenbron* gedompeld, en is een paard geworden. Ik weet het van den arend, die 's nachts bij ons vleesch komt halen voor zijne jongen. Maar het ging niet. Hij hield altijd een ezelsoor. Zoo gaat het de jonkheid, neefje! als zij moeders les vergeet: *Die ezel geboren is, wordt nooit een paard.*’

En neefje, die ook wel eens bromde, als de jongens hem uitscholden voor *grauwije* en *ezelkop*, of als de wagen wat zwaar was en de stok met knoesten wat hard; en vooral als de vrolijke paarden, die hem voorbij draafden, hem voor ‘luijen ezel’ uitmaakten; - neefje stapte zwijgend voort, toen de pijp van zijn' baas aan was; en als hij nog eens een verdrietige bui kreeg, dan gonsden de muggen, die alles gehoord hadden, het om zijne ooren heen, terwijl hij stapte op de maat:

‘Hij, die een ezel geboren is,
Hij wordt toch nooit een paard!’

Eene vreeselijke geschiedenis.

Dat is eene vreeselijke geschiedenis!' zeide eene eerbare zwarte kip, en zij schudde daarbij hare sierlijk witte kuif: 'Verschrikkelijk, dat zoo iets in een hoenderhok gebeuren kan. Ik zou bang zijn, om van nacht alleen te slapen. Gelukkig zitten wij met ons zessen op stok, en de haan is te huis.'

Zoo sprak zij en knipoogde nog eens tegen de ondergaande zon. Toen ging zij het laatst van allen het poortje van 't kippenhok in, en sprong op den stok; maar zij had nog geen vaak, waar de kippen anders nog al geen gebrek aan hebben. Zij moest, eer zij ging slapen, het nieuws nog eens even vertellen. De familie zat zoo warm bij een; en verschrikkelijke histories, moorden en spookgeschiedenissen hoort men 's avonds het liefst. Zij smaken niet voor ontbijt, als de lieve zon zoo vriendelijk schijnt.

De zwarte hen vertelde dan en vertelde, dat den anderen hoenders de veren er van te berge rezen en de haan zijn' kam hangen liet. En dan was 't gedurig: 'Is 't zeker waar!' En de kip knikte van ja, en de haan met de

hennen knikkebolden meê. Maar toen ze zoo, al knikkende, waren in slaap gevallen, droomden zij er nog hard op van, zoodat het een heel gestommel gaf in het kippenhok, en de baas dacht, dat de waterrot van gisteren weêr naar eijeren of kuikens kwam zoeken. Maar 't was zoo niet.

De vreeselijke geschiedenis was natuurlijk aan het andere einde der stad voorgevallen; anders zou zij zoo vreeselijk niet geweest zijn. Dáár gaan wij dan nu heen en eene week achteruit, om te beginnen met het begin.

De zon ging op en de kippen vlogen van den stok. Ik wil nu juist niet zeggen, dat het alleen was, om de zon te zien opgaan: want buiten het hok klonk het met eene bevende stem: 'Kieeep! kiek, kiek, kiek!' En toen was er een gestommel daar binnen, als of de haan met zijn volkje bezig was, het hok af te breken. De bewoners rolden over en door elkander heen naar buiten; en de oude man met zijn wollen slaapmuts strooide gerst uit. Dat deed hij zoo iederen morgen, en de haan had daarom voor een wollen slaapmuts een onbegrijpelijk respect.

Na het eten gingen de kippen naar hun' drinkensbak, en staken bij een frissche teug den kop naar boven, om 't goed te laten zakken, even als een mensch doet, wanneer hij pillen slikt. En toen - ja! wat heeft een kip al beter te doen, zoo lang zijn ei nog niet gaar is, als zich wat in de zon te koesteren? - En de oude man met de blaauwe slaapmuts zorgde altijd, dat zij daartoe helder wit zand hadden.

Nu was er onder dien koppel eene geelpelde kip, - zoo als de boeren haar noemen, - die in hooge gunst stond bij den haan en bij den ouden man, omdat ze bijzonder veel eijeren legde: meer dan honderd in een jaar! Zij had maar een klein gebrek, en dat is: ze was wat coquet. Kippen en honden, zoo wel als kinderen, merken het al heel spoedig, als men wat werk van hen maakt; en dan denken ze, al bijzonder mooi of aardig te wezen. Zoo ging het ook met onze 'geelpelde.' Omdat zij de eenige van dat uniform was in dit hoenderhok, had zij eene bijzondere inbeelding van hare schoonheid; en zij bedacht niet, dat men haar alleen om de eijeren zoo lief had, zoo wel de haan als de oude man.

Terwijl nu de andere kippen nog de veren opzetterden en schudden, en den linkerpoot uitrekten, zich koesterend in de zon, - even als kinderen, die het bed zoo lekker vinden, - was onze 'geelpelde' al opgestaan, om zich nog eens in het water van den drinkensbak te spiegelen. Toen nam ze daarvan een mond vol en poetste er de vleugels meê, en krabde zich met haar' poot achter de ooren, zoo als menschen en beesten doen, als zij eene zaak ernstig opnemen. En ondertasschen stooft daar een borstveêrtje de lucht in; maar de kip voelde er geen pijn van, en riep vrolijk: 'Vlieg maar weg, veêrtje! hoe meer ik rui of mij zelve pluk, zoo veel te fraaijer worden mijne veren, en te meer maakt de haan mij zijn hof.'

Dat hoorde eene vuilwitte kip, op hooge pooten, die wat jaloersch was uitgevallen, en het bleef haar in den krop

zitten, den heelen dag. Maar zij was bang voor de andere, en hield het dus binnen, tot deze 's avonds naar bed was, en zij, met nog een paar, buiten stond te droomen. Toen lag het haar toch te zwaar in de maag, om er meê te gaan slapen, en zij fluisterde de twee anderen toe: 'Hebt gij 't ook gehoord? Ik wil niemand noemen; maar een van ons wil zich de leelijke veren uitplukken, om nog mooier te worden en ons allen de oogen uit te steken. Als ik de haan was, ik zou haar die kuren wel afleeren.'

'Wat je zegt!' zeiden de andere kippen, en zij gingen slapen. Maar de uil, die boven 't kippenhok een gat in den muur bewoonde, sliep niet: zij werd nu eerst regt wakker en hoorde scherp. En toen nu de hennen waren opgetrokken, riep zij haar' man wakker en zeide: 't Is niet pluis hieronder tusschen de kippen! Ik heb het met mijn eigen ooren gehoord: een leven als een oordeel moet het geweest zijn. Verbeeld u, daar heeft een van de kippen zich kaal willen plukken, om mooier veren te krijgen; de anderen zijn daar nijdig om geworden, en de haan heeft er met bloedige sporen door heen moeten slaan, om vrede te krijgen. Neen! dan is een uil verstandiger. Die neemt zoo veel vrouwen niet.'

'Uhu!' knikte vader uil: 'Laat de kinders het maar niet hooren. Die vertellen het ligt weêr over, en 't zijn anders goede bureu beneden.'

Maar de kinders sliepen nog, en moeder had nog juist den tijd, om het even aan een overbuur op den kerktoren te gaan vertellen. Die woonde daar zoo hoog, dat

zij algemeen voor zeer respectabel werd gehouden; en het was al een gewichtig ding, wanneer zij op de verhalen van lagere uilen 'uh.. ru!' zeide: want ze braauwde wat, als meer dames, die hoog wonen.

Het verhaal was spoedig gedaan, en de buurdame zette oogen op, die zelfs voor eene uil groot waren; toen sloeg ze haar steile vleugels als een' schoudermantel om, ging op de teenen staan en riep: 'Eene vreeselijke geschiedenis!'

Ik geloof zeker, dat die geschiedenis, door den schrik, nog verschrikkelijker geworden was. Ten minste de eerwaardige kerkduiven, die den uil's morgens goeden nacht waren gaan zeggen, kwamen te huis met een verhaal, dat nog eens zoo lang was: - 'Hebt gij er nog niets van gehoord? Men weet het toch al boven in den toren.'

'Wat? wat?' kirden de andere duiven.

'Wel, het moet daar ginds in het kippenhok gebeurd zijn; en de kerkuil heeft het alles gezien, maar zij is wijs genoeg geweest, om er niet tusschen beide te komen: dat gaat niet, tusschen man en vrouw. 't Is eene vreeselijke geschiedenis!'

'Vertel dan toch! vertel dan toch!' kirden de duiven weêr, en van ongeduld vlogen de veren door de duiventil.

'Ja! 't is haast niet ordentelijk om te vertellen onder duiven. Maar één van de kippen heeft zich geheel kaal geplukt, omdat hare veren niet mooi genoeg waren, en twee anderen wilden het ook doen; maar de haan is er met geweld tusschen in gekomen, en heeft de twee hok-

arrest gegeven, zoodat ze in geen acht dagen meer met hem mogen gaan wandelen.'

'En de geplukte?' bromden de doffers, die toch bijzonder veel medelijden met het kale beest hadden: 'de geplukte dan?'

De hoogvlieger voelde, dat er nog iets aan haar verhaal ontbrak; maar zij was nooit om woorden verlegen en zeide: 'De uil vloog stil weg, toen het zoo erg liep; maar als zij niet aan de wonden gestorven is, moet zij zeker van nacht bevroren zijn. Want het vroom straf.'

De duiven vlogen de stad over, van huis tot huis en van dak tot dak. En toen zij met haar goede verreijkers een' koppel hoenders zagen, die zoo veel gemakkelijker aan den kost kwamen als zij, - op het eijeren leggen na, - streken zij neder op den hof, en waren zoo vrij, om ongenood meê te eten. Nu is er geen guller en zorgelooser dier, als het hoenderras. Hebben zij nog maar voor 't oogenblik genoeg, dan laten ze vrij mosschen en duiven mede eten; en de haan stapt er deftig midden door heen en zegt: 'Leven en laten leven.'

Uit dankbaarheid vertelden de duiven aan don haan de heele vreeselijke geschiedenis, die al weêr vreeselijker geworden was door 't overvliegen, zonder dat de duiven het zelf gemerkt hadden. De haan kon er 's nachts niet van slapen, en zij kraaide te middernacht. Dat doen de hanen wel meer: want zij hebben een groot huisgezin en veel zorgen; dat drijft den slaap uit de oogen. Maar dezen keer waren het geene zorgen. Het was maar een benaauwde droom.

Vóór dag en dauw zat hij reeds boven op de heiningen riep de buren toe: ‘Slaapt gij nog?’ Want ze hadden elkander gisteren afgeklopt, dat er de veren afvlogen: daarom waren ze nu weêr goede vrienden. Beide geburen, de goudlakensche en de zwarte, stonden dan op, den slaap nog in de oogen. En toen ze zich wakker gekraaid hadden, begon de haan op de heining: ‘Hebt gij er nog niets van gehoord? Niets? 't Is eene vreeselijke geschiedenis!’

‘Wat? wat dan?’

‘Wel, van die drie hennen hier in de buurt, die zich uit jaloerschheid op elkaâr's mooie veren gansch kaal hebben geplukt. De eene begon met zich de oneffen veren uit het lijf te halen, en toen zijn de andere op haar aangevallen; en allen hebben elkander de mooie en zich zelf de leelijke veren uitgeplukt: gansch kaal! De menschen hebben er schande van gesproken, en de haan heeft ze met bebloede koppen op stok gejaagd, waar ze de koorts kregen van de kou, en elkaâr nog stervend in de naakte huid pikten. 't Is eene vreeselijke geschiedenis!’

En de hanen kraaiden het uit, maar de hennen keken beschaamd vóór zich en mompelden ‘Kloek, kloek!’ En 't was zeker waar: want de duiven waren er bij geweest en van schrik weg gevlogen.

Daar was rouw in de kippenhokken: want men rekende het eene schande voor de heele familie. Maar de kleine vledermuizen, die altijd nijdig zijn, omdat zij in 't geheel geene veren hebben, hadden regt plezier in het verhaal

van al die geplukte kippen. En zij vlogen naar de drukkerij, waar juist, in den laten avond, een lang, mager man met zijne hand onder het hoofd zat, en zuchtte. Want al wat hij in zijn hoofd had, waar of niet waar, stond al in de courant, en nog was die niet vol.

Toen fladderden den armen courantier de kleine vledermuizen om de ooren, en zij gonsden hem hare geschiedenis toe; en de man sprong op.

‘Is 't waar?’ riep hij uit; en met een zat er een vledermuis op zijn hoofd, en riep ‘Waar! waar! zeker waar!’ Het diertje klemde zich met zijn scherpe nagels zoo vast, dat het er nog zitten zou, als de man haren op 't hoofd had gehad; maar die waren hem allen al uitgevallen. 't Was of alles, in en op zijn hoofd, in de courant moest. Het kwam er ook niet op aan, of zijn hoofd leêg werd en kaal; maar de courant moest vol, altijd vol, elken dag! - Daarom was hij niet nijdig op die scherpe vledermuis; want het geheele verhaal kwam in de courant, en toen was het zeker waar en de courant was er vol van. ‘Drie hennen kaal geplukt en dood gebloed, en van droefheid kon de haan niet meer kraaijen, en geen enkele kip, die meer eijeren legde!’ - Ieder had er den mond vol van; en de boeren sloegen de eijeren een' halven cent op.

Zoo kwam de historie ook tot de deftige zwarte kip met de witte pruik, en zij kon er niet van slapen. Nu waren er nieuwe burenen gekomen, van 't andere einde der stad; en de zwarte hen stond vroeg op, heel vroeg, om het eene van de burenen te vertellen; dat zij het uit de courant

had hooren lezen, en dan was het zeker waar. En de hen, die het vroegste op was hier naast, schudde de veren van verontwaardiging, en vond het wel eene schande voor de heele familie; maar zulke dingen mogt men toch niet verzwijgen! De schaamte en de goede zeden gingen op die wijs de hoenderwereld uit!

Die dat zeide, was juist de 'geelpelde.' Zij herkende hare eigene geschiedenis niet, en was dat borstveêrtje ook al lang vergeten. Toch staat het in de courant, en 't is nu zeker waar..... Zeker waar is het, dat er uit één klein veêrtje drie geplukte hoenders geboren zijn!

De poppenkast.

Het was een aardig man, de oude FREËK met de poppenkast, en eene groote kinderpartij, in onzen jongen tijd, zou eigenlijk geene partij geweest zijn, wanneer hij er niet bij geweest was. Men kon het hooren aan de stilte en zien aan het rond kijken, dat er nog iets ontbrak vóór zijne komst. En werd er dan langzaam en deftig gescheld tegen zeven ure, met een bijzonder soort van gestommel op de stoep, - dat wij kenden, als de jagers het spoor van 't wild, - dan staken allen de halzen op; en er kwam een man binnen met eene hooge kast op den rug. Maar niets anders was er van hem zelf te zien, dan twee grove vetleêren schoenen met gestopte kousen, en het zoompje van zijn beste broek, waar hij ieder jaar al meer uitgroeide, hoe oud hij ook was, omdat die telkens hooger werd ingeslagen.

De kleinsten onder ons hielden die verschijning eigenlijk voor eene kast met twee beenen, en konden zich niet begrijpen, dat er tusschen dat wandelende blaauwgeruite doek een man schuilde; maar wij kenden hem beter. Als de kast op hare vier eigene pooten ging staan, met het theater naar ons toe,

dan hoorden wij, in de hooge en lage toonen, de stem van onzen goeden ouden FREDERIK. Er was maar één tooneelspeler, die zijne eigene taal sprak: een oud mopje, die in al dat gerammel van de poppen maar volstrekt geen' schik scheen te hebben. Wat hij er eigenlijk doen moest, weet ik niet; maar de poppen waren regt op hare plaats. Het schreeuwende wijf, dat iederen avond geregeld klappen kreeg, en bij verrassing in eene groote kist gepakt werd; - de scharensliiep; - de arlequin, - en dan vooral die vreeselijke duivel, met een zwart gezigt en eene roode tong, die daarbij zoo schrikkelijk hoog rijzen kon, dat wij jongens zelfs op onzen stoel zaten te beven, en de meisjes achter ons weg kropen. Soms had FREDERIK ook wel beeldjes van heeren en dames, en vertoonde dan een stuk uit de groote komedie. Hij kreeg daar meer geld voor; en wij vonden het ook mooi, omdat 't zoo geleerd was; maar hadden toch eigenlijk in de oude arlequinade veel meer pret.

En als nu de gansche voorraad van FREDERIKS tooneelwijsheid was uitverkocht, of als hij lang genoeg gespeeld had, om ons naar de chocolade te doen verlangen, dan kroop de man, - hoe wisten wij niet! - uit zijn' vierkanten geruiten rok, en kwam levensgroot voor ons staan. Hij wischte zich het zweet van zijn voorhoofd: - het was ook een arbeid, zoo vele personen alleen te vertoonen! - en hij nam liever het glaasje wijn van moeder aan, dan onze kopjes. En daar hij nu het dagwerk had afgedaan, en het zeker te huis niet zoo warm en zoo goed had, zette hij zich nog wel eens bij ons neder, en vertelde nog meer dan zijne popjes; want

hij had al wat gezworven in de wereld, onze oude FREËK, schoon hij nu sedert jaren onveranderlijk oud en toch altijd weder jong bleef.

Daar zat hij dan weder en de bisschop scheen hem bijzonder goed te smaken, terwijl hij onze taartjes ook niet versmaadde. Het was hem dus welkom, geloof ik, toen wij hem plaagden: 'Och, FREDERIK! vertel nu weder eens wat uit uwe jeugd.' En toch was liet bij die vraag, als of zijn gerimpeld vel over het voorhoofd nog in naauwer plooiën zamen trok; en ik, die aan zijne knie stond, zag bij den weërschijn van de lamp, een' traan in zijn oog blinken. 'Jongens!' antwoordde hij: 'spreek mij niet van mijne jonge dagen! Ik zou dan haast jaloersch worden op al die jonge heeren en jonge jufvrouwen;' - want zoo noemde hij ons altijd, en ik geloof, dat wij ook daarom zoo veel van hem hielden.

'Ik was ook eert jong heer,' vervolgde hij, nadat hij nog eene frissche teug genomen had: 'ik was ook een jong heer, even als gij, en grootvader was de beroemdste acteur van *Nederland*. Ja! dat durf ik gerust zeggen; stokoude menschen weten nog, hoe hij speelde. En daarbij was hij directeur van den geheelen troep, zoodat hij met koets en paarden reed. Uit die dagen heb ik nog de beste van mijne stukken in de memorie. Maar mijn vader, --- ach! het was mijn vader, jonge heeren; en daar moet men nooit kwaad van zeggen; maar hij maakte het zoo, dat wij al spoedig van de planken raakten, en na grootvaders dood groote armoede begonnen te lijden.

'Ik echter had mij stellig in het hoofd gezet, dat ik eens op zijn minst met den ouden man gelijk zou staan, misschien nog

wat hooger; en ik wist niet, waarom dat niet zou kunnen gebeuren. Daarom was ik ook al vast, als kleine jongen, met de poppen begonnen; het zouden naderhand wel levende menschen worden, op een groot theater. Intusschen ging vader, - ja! ik weet zelf niet waar heen: want hij vergat, zijn adres achter te laten; - en moeder bleef met de kinderen zitten. Toen ging ik op de teenen staan en zeide, wat grootsch: 'Zoudt gij armoede lijden, moeder! en bedelen? Neen, ik ga weder een theater oprigten.'

'Zoo gezegd, zoo gedaan. Een paar acteurs uit grootvaders tijd, eigenlijk de stomme personen op zijn tooneel, hielpen mij voort; en daar stond ik al spoedig te spelen, zoo jong als ik was. Het middelraam tusschen ons voor- en binnenkamertje had ik uitgebroken, en er een tooneel in plaats gezet; en daar zat ik dan achter, tusschen twee tieners kaarsen, en de buurjongens hadden dapper schik bij ons, voor éenen stuiver den geheelen avond. Geen mensch zou misschien zoo gelukkig geweest zijn als ik, had ik maar niet altijd die groote komedie voor oogen gehad, en grootvader met de staartpruik. Daar was mijn tooneel niets bij. Als het zóó eens worden kon!

'Terwijl ik hierover peinsde, kon ik mij één ding maar nooit begrijpen. Toen grootvader de gelukkigste mensch was van de wereld, - zoo als ieder toch zeide! - had ik hem dikwijls 's avonds zijne pantoffels gebragt, en vond hem dan met de slaapmuts op en met de hand onder het hoofd. En zuchten, zuchten geen gebrek; maar daar kwam niets uit als: 'Jongen, benijd ze nooit, die zoo hoog vliegen!' of: 'Houd u bij de nederigen en stillen;' - en al zulke spreuken

meer, waar ik even weinig van begreep, als mijn houten arlequin van den bijbel. Ik dacht zeker, dat grootvader met den ouden dag wat knorrig werd, of dat het 't rhumatiek was of het pootje; of, dat soms de lampenknecht, die een lompe vent was, hem op de exteroogen had getrapt bij het uitdraaijen van 't licht. Maar dat hij niet gelukkig zou zijn op de planken, zoo rijk en zoo toegejuicht, was in mijn oog even onmogelijk, als dat iemand koû lijden kon bij eene gloeiende kagchel, of honger voor een bord met spekpannekoeken.

'Ik wil dan maar zeggen, dat ik in de toekomst leefde: voor het groote tooneel, dat ik eens krijgen zou. Maar 't hielp niet, of ik al wat stuivers spaarde: - want ik wist nog zoo'n beetje, wat er al tot een tooneel behoort; - daarom behielp ik mij vooreerst maar, met mijne poppen in het nieuw te steken en mijn theater te bekleeden, en kocht er later een' handwagen bij, als ik eens naar buiten ging. "Zoo komt men verder!" dacht ik onder het trekken. Een slecht soldaat, die geen generaal zoekt te worden; en moeder en de kinderen leefden er intusschen van.'

Hij was haast treurig geworden onder het vertellen, de oude FREËK. Zoo smakelijk weidde hij nog eens uit over grootvader en zijne acteurs, over zijne eigene plannen en zijne hoop. Ja! als wij wat rijker geweest waren en de man wat jonger, ik geloof waarlijk, dat wij nog eens een nieuw plan gemaakt hadden, om het geld voor een tooneel bij een te krijgen. Hij sprak ook veel van al het bezwaar, om zijne arme moeder en oude blinde grootmoeder den kost te geven, en pinkte daarbij een' traan weg uit zijn oog; - maar toen

kwam op eens weder de gewone vriendelijke lach hem op het gezicht, en hij vertelde voort.

‘Maar jongens! wat ben ik goed genezen door dien vreemden wonderdokter, met zijne electriseer-machine en poeder van sympathie; zoodat ik nu, sedert vijftig jaren, zoo gelukkig met de poppen ben, dat ik niets, volstrekt niets anders meer begeerd heb. 't Is een rare grap; maar de historie is te lang, en ik zal dus met dit glaasje mevrouw bedanken.....’

Och! hij wist het wel, de oude guit, dat wij hem nu vooral niet zouden laten gaan, nu hij van eene vreemde historie en een' wonderdokter sprak, en eene machine, - hoe heette die ook weêr? - en een tooverpoeder. Wie zou dat hebben laten slippen? Wij hadden hem dan ook spoedig weder bij de mouwen gegrepen: - want de weelde van rokspanden kende hij niet meer; - en met een taartje in elke hand, zetten wij hem in ons midden. Toen hij die binnen had, begon hij.

‘Ja, of gij het gelooven wilt of niet, kinderen! maar daar waren rare wonderdokters in mijn' jongen tijd; den tijd van doctor LUDEMAN en al zulke geleerde bollen. Of zij met den booze omgingen, zoo als de boeren zeiden, weet ik niet; maar wonderlijke dingen gebeurden er, dat is zeker. Ik heb zelf eens een' dooden kikvorsch, door die vreemde machine, zien opspringen als een levende, en een doodshoofd hooren spreken, en de lange haren van een' mutsenbol zien te berge rijzen. En dat alles was nog maar het minste, wat er van dien duizendkunstenaar, daar ik van spreken wilde, verteld werd. Tooveren was het, dat staat vast bij mij; maar bij u gebeurt dit nu niet meer, sedert Sint Nikolaas

dood is en Klein Duimpje begraven, on die wijze schoolmeesters aan de kinderen vertellen, dat er geene spoken, heksen of tovenaars zijn.

‘Nu moet gij weten, dat ik bijzonder in de kas was bij onzen tovenaars, en altijd voor niet zijne vertooningen bijwoonde; omdat ik hem een handje hielp bij het uitdeelen van de biljetten en zoo, en ik op de kermis met mijne poppen de kinderen zoet hield, terwijl hij de boeren en boerinnen betooverde, - ten minste hunne beurs. - En zoo zat ik weder eens bij hem, op een' mooiien zomer-avond, en dronk een glas oud bier, op zijn zolderkamertje in de herberg, waar wij dien dag bezig geweest waren om de boerenkermis af te visschen.

‘Nu moet zeker dat bier ook betooverd zijn geweest; want het werd mij zoo helder en zoo mooi alles, die glazen machine en die stoffige apotheek, en al die glazen en flesschen, met doode zwarte kikvorschen en levende witte muizen. Alles werd even mooi en schitterend, behalve mijn oude kist met poppen, die daar rustig uitsliepen, in den maneschijn: want zij scheen helder door het dakvenster. Ik had ze nog niet voor goed ingepakt; daarom stond het deksel open; en de poppen keken in de maan, en ik in mijn glas. Maar ze hadden mij al lang verveeld, en ook nu draaide ik hun met een boos gezigt den rug toe. Ondertusschen vertelde de wonderdokter van al zijne vreemde kunsten: - hoe hij de koorts afnam, lammen dansen leerde, ja! spoken opriep en in de starren lezen kon. Ik geloof nog, dat de man het alles zelf geloofde; het was dan ook wonderlijk, en wonderlijk ook!

“Och!” - riep ik eindelijk uit, toen ik lang genoeg ge-

luisterd had: “Dat is alles niets, niet met al, zoo lang gij mijne poppen niet tot levende acteurs maken kunt; want dat is toch mijn grootste, of eigenlijk mijn eenige wensch.” En nu vertelde ik van mijn' beroemden grootvader, en hoe ik jaar op jaar naar zijn tooneel verlangde, en nooit verder kwam dan de oude poppenkast; en dat vertelde ik zoo aandoenlijk, dat de man mij nog eens inschonk..... En ja! in dat derde of vierde glas moet hij het zeker gedaan hebben, zeker!’

‘Wat, wat?’ riepen wij ongeduldig uit.

‘Wel, zijn poeder de sympathie, daar hij de boerenmeisjes meê betooverde en alle menschelijke kwalen genas. Want het werd zoo licht en zoo helder; en nu zag ik hem opstaan en hoorde hem zeggen, terwijl hij daarbij veel grooter werd, zoo groot als de duivel in de poppenkast; - ik hoorde hem dan zeggen, zoo plegtig als een toovenaar dat maar kan: ‘Mijn zoon, uw wensch zal vervuld worden! Hier is een tooversleutel. Ik zal er uwe kist mede sluiten. Als gij bij het open doen hem ééns omdraait, zijn het poppen als altoos; maar doet gij het drie maal, en roept hard op ‘Hokus pokus!’ dan zullen er menschen, levende acteurs uitkomen, en gij zijt de directeur van het theater.’

‘Ik gunde mij naauwelijks den tijd en had al twee maal het slot omgedraaid, toen ik mij gelukkig bedacht, dat wij nog op ons zolderkamertje waren, waar voor die tooneelwereld geene plaats was. Ik draaide de kist dan weêr dicht, sleepte die van de trappen en zette haar beneden in den gang. En ziet! wonderlijk was het, maar daar stond ik nu op eens in het volle daglicht midden in de stad; de komedie, waar groot-

vaders staartpruik altijd nog meê speelde, in de verte vóór mij. En ik draaide twee, drie malen, en riep: 'Hokus pokus!' zoo hard ik maar kon, en het slot sprong open en de acteurs er uit! Nu ging het, ik vooruit en zij achter mij, naar de komedie; en den goeden toovenaar, dien ik geheel vergeten was, zag ik niet eens; zoo dat hij mij bij den arm moest terug trekken, om mij nog in te fluisteren bij het heen gaan: 'Als gij soms eens verlangen mogt, dat zij weder marionetten worden, dan strooit gij hun wat van dit poeder over het hoofd; en als ze dan klein genoeg geworden zijn, stopt gij hen weder levend in de kist, en draait maar met een nieuw 'hokus pokus' drie maal het slot rond.'

'Ja wel! een mooie raad, menschen weêr tot poppen te maken en acteurs tot marionetten! Ik geloof, dat mijn oude vriend mooi knorrig werd, toen ik hem hard op uitlachte voor zijn' goeden raad. Toch stopte hij mij zijn poeder in den zijzak en bromde tusschen de tanden: 'Nu, men kan het niet weten; het kon toch eens te pas komen;' - en waar hij toen bleef, ik weet het niet.

'Daar stond ik nu op eens in het midden van mijn' levenden troep. Aan den deurpost had ik nog met groote letters aangekondigd gezien: 'ABALLINO of de groote Bandiet;' dat had ik juist met mijne poppen gegeven, en zij waren er dus voor gekleed en toegerust. Maar het was nu een ander leventje! Eerst repetitie, waarbij geen van allen wilde, zoo als ik wilde. En toen raakten zij het onder elkander oneens, omdat niemand, behalve de groote bandiet zelf, met zijne rol tevreden was; en zij traptten den armen souffleur, uit kwaadheid.

Het publiek zat al in de zaal, toen de eerste danseres, die ik bij het ballet na het tooneelstuk niet missen kon, ernstig ziek werd, en mij zeker nog meer aan den dokter zou gekost hebben, als ik haar niet een nieuw gazen kleed had gekocht.

‘De komedie ging aan; de dames wuifden met de waaijers, de heeren tuurden door hunne tooneelkijzers, en ik zat in doodsangst achter de schermen; want, - dat voelde ik nu maar al te wel! - voor poppen kan men instaan, maar voor menschen niet. Dan haperde er een en dan fluisterde er een ander, en ik zelf moest zwijgen, al wist ik het nog zoo goed. Ja, toen in het tweede bedrijf, eene actrice drie maal den zelfden regel begon en gedurig in het midden eene hoog roode kleur kreeg, zou ik waarlijk mijne rol hebben vergeten en in het souffleurs hokje gesprongen zijn, om haar de tweede helft te zeggen, als de lampenknecht mij niet had tegen gehouden. En, - ach, ik dacht het wel!- dáár brak de bom los. Één fluitje, twee, drie fluitjes, en welhaast hield ik beide handen voor de ooren en liet het scherm vallen. Maar nu ging het leven eerst regt aan den gang: de eigenaar van het lokaal kwam driftig om geld op rekening, omdat hij vreesde, dat de geabonneerden hunne plaats zouden opzeggen; ABALLINO gooide zijnen knevel, - want de man was eigenlijk zoo glad als mijne hand! - der onhandige actrice in bet gezigt en werd door haren beminde uitgedaagd; toen ik tusschen beiden kwam om vrede te maken, trapte ik op het nieuwe gazen kleed, en kreeg van de zwakke en zenuwachtige danse-

res een oorveeg, zoo als ik nooit een tweede gehad heb. Ik had mij ook midden in een wespennest gestoken: want nu ik daar tusschen allen in stond, kreeg ik ook van allen de handen op het hoofd; *ik* had de rollen niet goed verdeeld, *ik* had de repetitie niet goed bestuurd, *ik* had een' ellendigen kerel voor souffleur aangenomen! De een eischte loon voor het geen hij verdiend had, en de ander schadevergoeding voor het geen hij nog zou verdiend hebben. ABALLINO was waarlijk nog het minst roover van den geheelen troep; en ik tastte vergeefs in mijne diepe zakken, om ten minste den eigenaar en de actrices voor het oogenblik te bevredigen. Maar ach help! ik was begonnen zonder geld, en menschen verslinden geld. Ik greep en plukte, als of het uit de voering komen moest en tastte zoo, gelukkig! op het pakje met de poeder van sympathie. Dat was eene uitkomst! Ik deed een' sprong achteruit, en strooide en strooide al meer over de hoofden heen, en zag ze eindelijk met vreugde inkrimpen. En achter op het tooneel, daar stond nog mijne lieve oude kist. Hier wierp ik ze hals over kop in, onder een "Hokus pokus!" nog veel harder dan vroeger; de danseres het laatst van allen, zoo dat niet alleen haar gazen japon, maar ook het been afkraakte bij 't toe slaan van het deksel. Maar daar gaf ik niet om. Mits ze maar eens weêr marionetten waren, kon ik ze gemakkelijk oplappen, terwijl dat bij menschen al heel wat kosten en vreeze geeft. Toen ik hem nu drie maal had omgedraaid, viel de sleutel mij uit de hand en ik boven op de kist, uit vrees dat ze weêr open zou springen. En daar moet ik lang, heel lang gelegen

hebben: want toen den volgenden morgen het dansen van de boeren onder mij begon, lag ik er nog, en mijn oude vriend was al lang weg.'

'Kom, kom, gij vertelt ons een sprookje, FREËK!' zoo knorde vleijende mijn kleine zus, terwijl zij toch heimelijk blij was, dat al die acteurs weêr in de kist zaten.

'Neen waarlijk, jonge jufvrouw! 't is alles zoo gebeurd; zie, ik heb er nog eene schram van over de wang, zoo als die danseres mij gekrabbeld heeft, eer ik ze in de kist had en er op viel.'

Maar ik, ik was een slimme jongen en fluisterde: 'Gij zijt een beetje dronken geweest, oude FREDERIK! en op uw gezigt gevallen boven op de kist, bij het inpakken.'

'Ei?' sprak hij met een slim gezigt: 'Ja, dat heb ik ook wel eens gedacht; maar vertel het maar niet aan de anderen: want het is anders mijn zwak niet; - en ik heb er toch uit geleerd, dat grootvader gelijk had met zijne mooie spreuken van *hoog vliegen* en *stil leven*; en moeder ook, toen zij mij uit den bijbel voorlas: *Ik heb geleerd, vergenoegd te zijn in het geen ik ben*; en mij zeide, dat het zoo goed voor alle menschen is, dit te leeren. Van dien tijd af heb ik mijne poppen lief, die nooit tegenspreken of kijven, en de kinderen nog meer, die een' eerlijken speelman niet uitfluiten.'

De oude FREËK dronk zijn glaasje tot afscheid leêg, en wij gaven hem vrolijk en dankbaar de hand. 's Avonds bij het naar bed gaan, hoorde ik nog mijne kleine zus, die

graag had, dat de pop bij haar sliep, half droomende zeggen: 'Nee, MARIETJE! ik wil u niet levend maken, al had ik dien tooversleutel; want nu gaat gij zoet naar bed op uw' tijd, en doet alles wat MINA wil, alles!' En MINA kuste haar lieveling, en MARIETJE scheen 't er ook geheel mede eens te zijn, om maar eene pop te blijven; want 's morgens lag ze nog precies als 's avonds, en stond prompt op het commando weêr op hare beenen, even als de marionetten van den ouden FREDERIK. En ik, als een wijze jongen, filosofeerde dien gebeelen dag over poppen en menschen, en dat het toch maar goed is, als de poppen poppen en de menschen menschen blijven, en vooral, als ieder vergenoegd is in het geen hij is.

De slapende op de heide.

De avond valt. De blauwe lucht wordt grijs en rosachtig van kleur. De ondergaande zon kleurt den nevel, die ver, heel ver over de heide zweeft; waar de schapjes in staan te droomen, en waar zij in verdwijnen, als zij gaan neder liggen. Een bejaarde herder staat en leunt op zijn hersdersstaf; hij ziet regt voor zich uit in de eindelooze verte, zou als een zeeman aan strand over de golven. Alles slaapt of sluimert; alleen de herdershond waakt. Hij ligt den kop telkens op, om in het oog van zijn' meester te lezen, of er iets te doen is; en dan steekt hij weder den neus in den wind, of bij zijne kudde, - ook de zijne, zoo wel als van zijnen meester! - alles in orde is. Uit het gindsche kreupelhout steekt een haasje de ooren op, en vraagt aan de maan, of zij nog niet komt? Want hij verlangt, om weder met zijne vrienden in den manneschijn te spelen, voor den wreedden jagthoud veilig. Daar achter het kreupelhout ligt de woning van den herder; maar 't is er ongezellig en stil: want de man leeft er alleen; niemand heeft hem bij het opstaan 'goeden morgen' gezegd, of wenscht hem 'goeden nacht' bij het inslapen; niemand, dan

zijn trouwe hond. Hij staat op, zoo als hij naar bed gaat, dikwijls zonder eens zich uit te kleeden; zonder smart, zonder vreugde, zonder nadenken. Of neen! daar is er toch één, waarover hij nadenkt, daar hij vroeger vreugde van had, en die hem nu verdriet doet. Dat deed hem de laatste nachten zich dikwijls onrustig omkeeren, op het harde leger; of hij peinst er over, terwijl hij daar staat zoo als thans, alleen hoog boven de hei uit, als of daar een standbeeld stond, veel grooter dan een mensch. Ook nu, nadat hij uren gezwezen heeft, vraagt hij op eens: 'Waar of die jongen toch weêr is? Ik heb hem den geheelen dag niet gezien.' En de hond ziet zijn' baas vriendelijk aan, als of hij zeggen wilde: 'Zal ik hem eens gaan opzoeken?' - Maar gij vindt gemakkelijker verloren schapen, dan verloren kinderen, gij goed en getrouw beest!

Toch is de jongen niet verre. Daar ginds, waar steile dennenboomen den heidegrond bezaaijen met naalden en de warme zomerlucht nog zoeler maken, waar het eekhoortje springt boven uw hoofd en de vogels nestelen in de takken; daar dwaalt hij rond. Hij maakt in zijne verbeelding masten van die boomen, en zeilt er mede over de wijde, wijde zee; hij volgt den leeuwrik hoog in de lucht, of trekt met de wilde ganzen en eenden het hooge noorden in; en zoo, half droomende, half wakende, legt de knaap zich eindelijk neder op het naaldenbed en slaapt gerust. Zoo deed hij reeds menigen nacht. De jongen heeft vader noch moeder ooit gekend; de goede herder heeft hem als zijn kind aangenomen, en met zijne schapen opgevoed, om er een' herder van te ma-

ken, zoo als hij zelf is. Maar, - maar het gaat niet, dunkt mij.

De avond valt al lager en lager. De herder drijft zijne schapen naar de kooi, en zelf gaat hij ook naar kooi, en laat den hond waken. Over de altijd groene kruin der dennenboomen spreidt de nacht het vaal zwarte kleed; en de koningin van den nacht zet er haren troon op. Zij ziet er somber zwijgend uit, en houdt den vinger op de lippen; met de andere hand strooit zij de duisternis aan al wat leeft in de oogen, dat die toevallen, en de levenden rusten en slapen. Alleen het haasje knipt zich den vaak uit de oogen, om te spelen in den maneschijn. En bunsem en sperwer gaan van de duisternis de oogen open, en het morgenlicht sprenkelt er vaak en slaap in.

Ook het knaapje heeft zich op het naaldenbed uitgestrekt, en grimlacht in zijn' slaap. Wilt gij weten, waarom? Zie dan eens goed toe, wie daar zweven om den troon van de koningin des nachts. Allerlei gedaanten, bont en vreemd. Zij lagchen en weenen; zij dartelen en treuren; zij vliegen over de aarde heen, regts en links, en keeren dan tot hare koningin terug, die fluisterend vraagt of beveelt. Elk dier gedaanten heeft een spiegeltje in de hand, waarop zij met haren adem allerlei wonderlijke beelden teekent; beelden uit het tooverland, wonderbaar schoon of verschrikkelijk en ontzettend. Het zijn de droomen, die de koningin van den nacht uitzendt over de slapenden. Soms spelen zij even met den herdershond, dat hij blaft in den slaap, of raken het paard aan, dat het trappelt; maar haar spiegeltje houden

zij alleen den slapenden mensch voor, - ook onzen slapenden herdersknaap. - Zie! er is een droom boven op zijne borst gezeten; hij ziet hem aan en lacht; maar zijn lach is eer spottend, dan vriendelijk; daarop bewasemt hij zijn spiegeltje en houdt het voor de gesloten oogen, die hij met de vingertoppen aanraakt. Den knaap rijst de borst hooger; hij hijgt en keert zich onrustig om, en dan lacht hij weder zoo gelukkig in zijn' droom. Eindelijk springt hij op en zegt, nog slaapdrongen: 'Ja, ja, zoo moet het zijn!'

De droom zweeft opwaarts, zoo als hij altijd doet, terwijl ons de oogen open gaan, dat wij hem niet meer zien bij het ontwaken. Hij keert terug tot zijne koningin, en deze vraagt hem: 'Van waar komt gij, en wat hebt gij gedaan?'

'Ik kom van de menschenkinderen. Ik heb den arme getroost op zijne legersteê, en den booswicht geplaagd; den onvoorzigtige heb ik gewaarschuwd, maar den trotsche heb ik voort gestooten naar den afgrond.'

'En wat hebt gij dien knaap in uw spiegeltje getoond?'

'Een groot leger, kostbaar uitgedost, en hem zelven als bevelhebber aan het hoofd. Er was eene algemeene wapenschouwing na den strijd, dien ik hem nog van verre liet zien, en waarbij hij eene sterkte van den vijand had ingenomen. Na de overwinning hing de vorst zelf hem een ridder-orde om, en geheel het leger riep: "Leve onze generaal!" Maar toen werd de knaap zoo onrustig en zoo blij, dat ik opsprong en weg vlugtte.'

'Onvoorzigtige!' zeide de koningin: 'wat hebt gij gedaan? Weet gij niet, dat den armen herdersknaap juist het

hoofd op hol gebragt is door de tenten van het laaste kamp op de heide, en de trom van het voorbij trekkende leger? Daar henen hebt gij hem gedreven: zult gij hem ook schenken, wat gij belooft?’

‘Ik weet het, ik weet het!’ antwoordde de droom: ‘Wat ik hem heb voorgespiegeld, zal den knaap die trom doen volgen; hij zal den roem najagen, en ten minste een dapper soldaat zijn; en wordt hij daarbij niet, wat hij nu wenscht en hoopt, waarom hoort hij ook niet naar zijn' weldoener, den goeden ouden herder, en zwerft dagen en nachten door de dennenbosschen? Waarom is hij niet tevreden met de schaapjes op de heï en den trouwen herdershond; eenen rijkdom, dien hij niet gewonnen heeft en eene erfenis, die hem niet toekwam? Hij wilde niet hooren, de knaap, maar zien: de wijde wereld in! Ik heb hem laten zien; maar niet, wat hij zien zal.’

De koningin van den nacht legde weêr den vinger op de lippen, en zweeg peinzend stil. Maar de knaap wreef zich de oogen uit en zeide: ‘Ja, zoo moet het zijn! Met den ouden man durf ik er niet over spreken, maar HANSJE, achter het bosch, zal ik het nog gaan zeggen. Zij en hare moeder zijn altijd zóó goed voor mij geweest; en als ik terug kom, met eene ridder-orde op de borst en in generaals uniform, dan ga ik haar afhalen. Ja! ik durf HANSJE aan den koning laten zien! Bij den ouden man zal zij 't wel goed maken; ik kan het hier toch niet langer uithouden.’

De zomer is voorbij en de winter ook, en nog menige zomer en winter. De oude herder heeft zich, leunende op zijnen staf, blind gestaard in de eindelooze verte: want terwijl de schapen rustten en de hond waakte, had hij, uren lang, geene andere gedachte, dan deze: 'Waar HENDRIK nu is?' In het eerste jaar zag hij in menige schaduw van de dennenbosschen de gedaante van HENDRIK; en volgende jaren wachtte hij hem in menigen grens-commies, die met trotsche schreden de heide overstapte, jagt makende op smokkelaars. Maar eindelijk onderscheidde hij geene dennenboomen meer en geen' grens-commies, en naauwelijks zijn' ouden, trouwen houd; en deze zag ook zijn' baas op zijn best meer, maar hij hoorde en hij rook nog goed: niet meer de zelfde schapen, maar hare kindskinderen. Alles ging heen, en werd ouder en zwakker en kleiner; ook de heide zelve; alleen HANSJE was grooter geworden.

Ook de heide zelve werd kleiner. Want daar was, op een' vroegen voorjaarsdag, een landmeter gekomen. Hij had den maatstok in den grond gezet, en over de heide het snoer getrokken. *De mensch komt om zijn erfdeel.* En hem volgden wagens met ploegen en spaden, die ook riepen: 'Wij komen om het erfdeel van den mensch, die eens geheel de aarde bebouwen zal!' En eene menigte werkvolk had de spaden gevat en den ploeg voort gedreven; en den armen heidebloempjes werden de harde stelen geknakt, zoodat zij zuchtend vielen in het diepe graf. De beide zelve vlugtte, en het kreupelhout en het dennenbosch, met haas en eekhoorn; zij vlugtten verder de woestijn in, voor den mag-

tigen heer der aarde, den mensch. Maar de nacht bleef heerschen over nieuwe huizen en akkers, nieuwe menschen en vee, en riep den mensch toe: 'Zijt gij heer, ik ben koningin; u de dag en mij de nacht.'

Toen kwam daar een krijgsman aanhompelen, met een houten been, en klapte 's avonds laat nog aan de huizen, om te vragen, waar zij toch zoo op eens van daan kwamen? Zijn haar was vóór den tijd grijs geworden van de koû, en zijne wangen bruin van de hitte; de sabel van een' vijand had hem eene diepe groeve in de wang geslagen en één oog ontroofd; en een kanonskogel was sissend met zijn been weg gevlogen. Toen had men hem, als een stuk van een mensch, opgeraapt en weêr bij gelapt; het vel aan een genaaid, en een glazen oog er in geschoven, en wat tanden bij gepast, en een stuk hout aan de stomp van zijne knie gebonden. Zoo was hij op anderhalf been weg gezonden, met een mooi paspoort in den zak. En nu zocht hij de heide terug, maar hij vond huizen in de plaats; en de kinderen, die hier speelden, en de houden, die er waakten aan den avond, wisten hem niet te zeggen, waar de heide gebleven was, met de schapen en den ouden herder. Zelfs de hut van HANSJE had hij te vergeefs gezocht, daar lichter het bosch, waar nu het groote landhuis stond, en de hond hem onvriendelijk van het hek afsnaauwde: - hij kon wel zien, dat het geen herdershond was, maar een echte Turk, van hoogen adel en fatsoenlijke opvoeding, die alleen respect zou gehad hebben voor den invalide, als hij waarlijk generaal was geweest.

Maar daar ginds in de blaauwende verte, daar wenkten hem nog heide en dennenbosschen, al beefden er de naalden en de heibloempjes reeds voor de spade en den ploeg en de menschen. Daar ging hij heen, de arme invalide; maar het was eene vreemde, verre heide, aan de overzijde van het moeras en biesland, dat hij nog kende van ouds. Het was er nog dorder en woester; eekhoorns waren er niet, en de enkele haasjes durfden niet meer spelen in den maneschijn. En de schapen, ze waren al naar bed gegaan; waar heen? dat wist hij niet; hij zag zelfs geen' herdershond, dien hij het vragen kon. Toen strekte hij zich moedeloos uit op het harde heidebed, en zuchtte, of er dan geene natuur meer overbleef, vrij en wild, als in zijne kindsche dagen; en waar ze waren, die hij toen lief had? Toch sliep bij spoedig en gerust in, al lag hij hard en al was hij treurig bij het inslapen; want hij had al dikwijls onder den blooten hemel gelegen, de oude HENDRIK, sedert hij daar rustte op de naalden der dennenboomen. Oud was hij geworden, niet in jaren, maar in ondervinding; - en oud ook het land van zijne kindschheid.

En weder zat daar de koningin van den nacht op haar' wolken-troon; en weder speelden de bont gekleurde droomen om hare voeten: want de aarde was veranderd, en de menschen waren veranderd, maar de nacht en de droomen waren gebleven.

Zij zag den armen invalide, slapende op de heide, een' zwaren en snorkenden slaap: want hij was moê van het zoeken en zwerven; en hij werd spoediger moê, na zoo veel loopen en strijden. Toen riep zij eene dier bont gekleurde ge-

daanten voor hare voetbank. Deze boog zich en hield haar spiegeltje op de borst, en de koningin zeide: 'Gij hebt het kind geveleid met eene schoone toekomst; troost nu den man met het schoone verledene.'

En weder zat de droom, maar nu ligt als eene veder, op de borst van den ouden krijgsman, en streelde hem de oogen en hield er zijn spiegeltje voor; en hij grimlachte onder het snorken door; ja! de bleeke sabelhouw op zijn wang scheen op te kleuren, als of hij zeggen wilde: 'Laat ik ook eens meê lagchen!' En de slapende sprong niet op, maar hij lag nog langer en sliep nog zachter, tot de dageraad met zijn' rozen rooden staf hem wakker maakte.

Want de slapende zag, - zag wat men zoo gaarne ziet, als men ouder geworden is: het land zijner kindschheid. Hij was weder de jonge HENDRIK, vlug en krachtig, maar ook rusteloos, stout en ondernemend. Hij rende weder met HANSJE, zijne eenige speelmakker, de heuvelen over, of zocht boschbessen aan de kleine struikjes en bramen aan de groote, verre, verre het bosch in. En dan lag hij weder alleen in zijne verbeelding, terwijl de oude man vergeefs om hem riep, op de toppen der dennen te turen, waar hij vlag en wimpel aan zag, en op de eenden en ganzen, die hij vroeg om meê te reizen; of hij hoorde de trom van het voorbij trekkend leger, en het bulderend kanonschot van het verre kamp. Maar dat schot deed hem pijn. Het was in zijnen droom, als of ook zijn andere been er mede weg vloog; en de heide en het dennenbosch, alles vloog weg, maar HANSJE bleef. Zij had met een' lederen bandelier een vaatje omge-

hangen, even als eene marketentster, en boog zich over hem heen, om hem te laven en zijne wonden te verbinden.

Nu sloeg hij het oog op; - het ééne oog maar! - en wischte er een' traan uit. De vriendelijke zon zeide hem goeden morgen: want hij had lang, lang geslapen, uren lang; en hij had het wel willen blijven doen, dagen en weken lang. Maar neen, toch niet; want op zijn best was hij opgestaan en had weêr met nieuwen moed in het rond gezocht, of daar hoort hij de bel van den hamel, die vóór de kudde uitgaat, en den korten blaf van den herdershond; - maar het was niet van KARO, diens stem kende hij te wel! - Nu zag hij op, en keek, en keek scherper; hij wist niet, of hij het ééne oog, dat nog zag, gelooven durfde. Ja waarlijk! het is de oude blinde herder met den ouden blinden hond; de hond heeft een' jongeren tot zijne hulp gekregen, om zijne loopende zaken te doen; en de oude blinde man heeft een meisje aangenomen, wier moeder was gestorven, en wier hut was afgebroken. Zij leidt hem bij de hand, als eene dochter... Die goede oude herder! En dat met HANSJE! Hij herkent haar terstond, al kent zij hem niet met zijn houten been en zijn glazen oog en zijn sabelhouw. Zoo hard hij strompelen kon, snelde hij tot hen en riep: 'Vader, vader, kent gij mij niet meer?'

'Ik kan u niet meer zien, mijn zoon! sedert ik op u de oogen heb uitgekeken; maar ik herken uwe stem toch. Ja, die is het; laat mij u ook eens voelen, mijn jongen! zoo als de blinde IZAÄK deed.'

En de oude man voelde ook het houten been en den sa-

belhouw en het glazen oog, en hij weende en lachte. Maar HANSJE kreeg eene kleur, en HENDRIK zeide: 'Ik heb gedroomd, mijn vader! en gedwaald; onrust gewild, en de rust terug gezocht. Ik heb genoeg van de wereld, en blijf nu bij u en bij de schapen. Vergeef het mij slechts, mijn vader! vergeef het mij, dat ik uwe oude oogen van het turen en weenen heb blind gemaakt. Ik zal ze sluiten voor goed, als uwe dagen geteld zijn; want ik blijf bij u en bij HANSJE. Wilt gij, HANS?'

En HANSJE bloosde nog eens. Toen zeide ze eigenlijk niets, en toch zei zeide veel; want zij kuste HENDRIK, dat weder de diepe en bleeke groeve van den sabelhouw kleurde van blijdschap. Intusschen kroop de oude herdershond aan zijne voeten en likte zijn houten been; toen sloeg het beest nog eens het blinde oog op, en boog den kop, en zuchtte diep maar zacht. En zij namen hem op, HENDRIK en HANSJE beide, en begroeven den trouwen hond, die gewacht had met sterven, tot zij weder allen bij een waren.

Weder ging de zomer heen en de winter. Maar toen de zomer terug kwam, begroeven zij ook den ouden herder, midden in de schaapskooi en bij het huisje van zijne kinderen. En nu weiden zij de schapen te zamen, zoo lang er nog vrije natuur en heide is. O, laat nog wat over voor HENDRIK en HANSJE, gij nijvere menschen, en scherpe spade en vlugge ploeg! Een weinig natuur en heide nog, voor de schapen, om te weiden, en voor de menschen, om te rusten en te droomen!

De kleine dennenboom.

Daar buiten in het woud stond een lief klein dennenboompje. Het had daar een goede plaats. de zon kon het vrij beschijnen; lucht was er genoeg, en in het rond wiessen vele groote kameraden, zoo wel dennenboomen als pijnboomen. De kleine dennenboom wenschte echter niets anders, dan om toch spoedig groot te worden. Hij telde voor niets de warme zon en de vrije lucht. Hij had geen genoegen in de boeren-kinderen, die om hem henen dansten, wanneer zij naar buiten gekomen waren, om aardbeziën en boschbessen te zoeken. Dikwijls kwamen zij met een gansche schaal vol, of zij hadden aardbeijen aan een' stroohalm geregen. Dan zetten zij zich bij den kleinen dennenboom neder, en zeiden: 'Och, hoe lief is dat kleine boompje toch!' Maar de dennenboom kon het niet aanhooren, dat hij zoo lief en zoo klein genoemd werd.

In het volgende jaar was hij een lid grooter geworden, en het jaar daarop was hij weder even zoo veel gewassen: want bij den dennenboom kan men het altijd aan de gelederen zien, hoe veel jaren hij oud is.

‘Och! was ik toch zulk een groote boom, als die anderen daar om mij heen!’ zuchtte het kleine boompje: ‘Dan kon ik ook mijne takken zoo ver uitbreiden, en met mijne kroon in de groote wijde wereld om mij henen zien. De vogels zouden dan hunne nesten in mijne takken bouwen; en wanneer de wind woei, dan kon ik zoo trotsch knikken en buigen, even als mijne burenen!’ - En het boompje had gansch geen genoegen in den zonneshijn, in de vogelen, en in de rozenroode wolkjes, die 's morgens en 's avonds over hem henen dreven.

Als het nu winter werd, en de sneeuw helder vonkelend wit om hem henen lag, daar kwam, met luchtige sprongen, een haas aan, en wipte juist over den kleinen dennenboom heen. O, daar ergerde hij zich zoo aan! Maar toen twee winters voorbij gegaan waren en de derde aankwam, was het boompje zoo groot, dat de haas er om heen moest loopen. ‘Blij toe!’ dacht hij: ‘Groeijen, groeijen, groot en oud worden: dat is toch maar het eenige geluk in de wereld!’

In den herfst kwamen er altijd houthakkers, en velden eenige van de grootste boomen. Dat gebeurde ieder jaar, en de jonge dennenboom, die nu goed uit de kluiten gegroeid was, beefde daarbij. Want de groote, prachtige boomen vielen brekend en krakend op de aarde; de takken werden hun afgehouden; en de boomen zagen er zoo naakt en zoo lang en zoo smal uit: - zij waren bijna niet meer te herkennen! - Maar dan werden zij ook op een' wagen gelegd, en paarden trokken hen van daar, het woud uit. Waar zij toch heen gingen? Wat of hun toch te wachten stond?

In het voorjaar, toen de zwaluwen kwamen en de ooijevaars, vroeg hij het hun: ‘Zegt eens! Weet gij niet, waar die groote boomen heen gebragt zijn? Zijt gij ze niet tegen gekomen?’

De zwaluwen wisten niets; maar de ooijevaar zette een diependenkend gezigt, knikte even met den kop en zeide: ‘Ja! ik geloof, dat ik het weet. Daar kwamen mij vele nieuwe schepen tegen, toen ik uit *Egypte* vloog; op die schepen stonden prachtige mastboomen; ik zou durven wedden, dat zij het waren. Zij hadden den reuk van dennenhout.’

‘O! was ik toch ook maar groot genoeg, om over de zee heen te kunnen varen!’ sprak het boompje: ‘Zeg eens, vader ooijevaar! wat is het toch eigenlijk “de zee,” en hoe ziet die er uit?’

‘Ja, om dat aan u, klein boompje! uit te leggen, daar zie ik geen kans toe,’ zeide de ooijevaar, en hiermede stapte hij deftig voorbij.

‘Verheug u in uwe jeugd!’ zeiden de zonnestrallen: ‘Verheug u in uwen frisschen groei, en het jeugdige leven, dat in u is!’ - En de wind kuste den boom, en de dauw weende tranen van teederheid over hem; maar dat alles verstond het dennenboompje niet, omdat hij aan andere dingen dacht.

Toen het nu weder tegen kerstijd liep, werden er nog zeer jonge boomen geveld; boomen, die dikwijls nog niet eens zoo groot of van gelijken ouderdom met den onzen waren. Deze jonge boompjes nu, - en het waren altijd de fraaiste

van allen! - behielden steeds al hunne takken. Zoo werden zij ook op een' wagen gelegd, en vlotte paarden trokken ze daar van daan, het bosch uit.

'Waar zouden die toch henen gaan?' vroeg de dennenboom: 'Zij zijn niets grooter, dan ik; zelfs zag ik er daar één onder, die veel kleiner was. En waarom mogen zij hunne takken behouden? Waar rijden ze toch henen?'

'Dat weten wij!' fluisterden de spreuwen: 'Daar beneden in de stad hebben wij in het venster gekeken. Wij weten, waar zij heen rijden. O, zij komen tot groote pracht en heerlijkheid, meer dan men zich verbeelden kan! Wij hebben in het venster gezien, en kijk! daar stonden zij, midden in eene warme kamer geplant, en met de mooiste dingen, met vergulde appels, honigkoeken en vele honderden van lichtjes opgepronkt.'

'En dan?' vroeg de dennenboom, en hij beefde aan al zijne takken: 'En dan, wat geschiedt er dan mede?'

'Ja, meer hebben wij niet gezien. Dat kunnen wij dus niet zeggen; maar het geen wij gezien hebben, was heerlijk mooi!'

'Of ik toch ook bestemd mogt wezen voor zulk een heerlijk en schitterend lot!' zuchtte het dennenboompje: 'Dat is nog beter, dan over de zee te trekken. Och, wat zou ik gaarne! Was het toch maar weêr kersmis! Nu ben ik groot genoeg, en even frisch opgegroeid, als de anderen, die het vorige jaar weg gevoerd werden. Was ik toch maar op den wagen, en in die warme kamer met al die pracht en heerlijkheid, en dan..... Ja! dan komt er zeker nog iets veel

beters en schooners: waarom zouden zij mij anders zoo opschikken? Dat moet wel; maar wát het wezen zal? O, ik beef van verlangen; ik weet zelf niet, hoe het mij is.'

'Verheug u toch met ons!' fluisterde de lucht en het zonnelicht: 'Verheug u toch in uwe frissche jeugd en in de vrijheid.' - Maar de dennenboom verheugde zich niet. Toch groeide hij, en winter en zomer door stond hij daar, met zijn donker groene kroon. En de menschen, die hem zagen, zeiden: 'Dat is een regt schoone boom!' - Daarom werd hij dan ook, tegen kerstijd, het eerst van allen afgehouden. De bijl hieuw diep door het merg heen. De boom viel, met een' zwaren zucht, op den grond. Hij voelde een snijdende pijn; het was, of hij geheel bezweek; hij kon op dat oogenblik in het geheel aan geen geluk denken. Het eerste, wat hij dacht, was: dat hij nu van huis zou gaan; van het plekje, waar hij zoo welig in de hoogte geschoten was; en dat hij die lieve oude makkers en het kleine kreupelhout, en de bloemen in het rond, nooit meer zien zou; ja, misschien niet eens meer de vogelen! Het weg reizen was dus in het geheel niet zoo vrolijk, als hij zich verbeeld had.

Onze dennenboom kwam voor het eerst weder tot zich zelven, toen hij in den hof, te gelijk met andere boomen, afgeladen, een' man hoorde zeggen: 'Deze hier is regt mooi. Zoo hebben wij er juist een noodig.' - Nu kwamen er twee bedienden, netjes opgeschikt, en droegen den dennenboom in een groote, mooie zaal. In het rond aan den muur hingen fraaije schilderijen, en naast den grooten kagchel-

oven stonden verbazend groote chinesche vazen, met leeuwen op de deksels. Verder waren er zijden sofaas en groote tafels, met keurig nette boekjes en allerlei speelgoed bedekt, wel voor honderd maal honderd gulden: - ten minste zoo zeiden de kinderen. - Hier werd nu de dennenboom gezet in een groote tob, die met zand gevuld was. En niemand kon zien, dat het maar eene tob was: want zij werd aan alle kanten dicht met groen behangen, en stond op een groot, veelkleurig tapijt. O, wat beefde de boom van blijdschap! - Wat zou er nu gaan gebeuren?

Dat merkte hij al spoedig. Zoo wel de bedienden als de vrouw van den huize, pronkten hem aan alle kanten op. Aan sommige takken hingen zij kleine netjes, van papier geknipt; en ieder netje was gevuld met suikergoed. Vergulde appelen en walnoten hingen ook van hem af, als of zij vast aan zijne takken gegroeid waren; en over de honderd roode, blaauwe en witte lichtjes werden vast gestoken in de kroon. Ook verscheidene poppen, die er zoo levendig als menschen uitzagen, - onze dennenboom had ze vroeger nooit zoo gezien! - zweefden in het groen. En dan nog verder op, hoog boven de poppen, was eene ster van goud papier vast gemaakt. Dat was prachtig, regt prachtig! 'Heden avond,' zeiden allen: 'heden avond zal hij branden.'

'O!' dacht de boom bij zich zelf: 'Was het al avond! Zouden de lichtjes spoedig aangestoken worden? En wat er dan wel gebeurt? Of dan ook de andere boomen uit het woud komen, om mij te bekijken? Of de spreeuwen tegen de vensters zullen pikken? Of ik hier vast zal

groeijen, en winter en zomer zoo opgepronkt blijven staan?’

Eindelijk werden de lichtjes aangestoken. Welk een glans en welk een pracht! De boom beefde zoo van verbazing en van vreugde, dat een van de lichtjes het groen in brand stak en hem heerlijk zengde. De huismoeder schrikte, en bluschte de vlam haastig uit. Nu durfde de boom zich volstrekt niet meer bewegen: zoo benaauwd was hij, om in brand te raken, of om maar iets van al dat moois te verliezen. Hij was geheel bedwelmd van al dien glans. En nu gingen de dubbele deuren open, en eene menigte kinderen stormde naar binnen, als of zij den geheelen boom wilden om ver loopen. De oude lieden kwamen bedaard achter aan. Toen de kleinen nabij waren, stonden zij geheel versteld, maar slechts een oogenblik; toen juichten en huppelden zij weder, en zij dansten om den boom henen, en het eene geschenk na het andere werd er afgetrokken.

‘Wat doen zij toch?’ dacht de boom: ‘En wat zal er nu nog meer gebeuren?’ - En de lichtjes brandden al lager af, tot dicht aan de takken toe; en al naar zij afbrandden, werden zij gebluscht. Op het laatst kregen de kinderen verlof, om den boom geheel leêg te plukken. Gij kunt denken, hoe zij er op aanvielen! De takken kraakten aan alle kanten. Als de top van den dèn, met de gouden ster er op, niet aan den zolder ware vast gemaakt geweest, dan zou hij zeker om ver gevallen zijn.

De kinderen dansten nu, met hunnen ganschen schat van speelgoed, in het rond. Niemand zag meer naar den boom,

behalve de oude kindermeid, die nog eens tusschen de takken keek; maar alleen om te zien, of er misschien nog een vijg of een appel vergeten was. Zij vond er nog maar twee; en het waren niet van de beste.

Toen begon de kindermeid te vertellen; te vertellen, zoo als de dennenboom het nooit van de vogelen in het woud gehoord had! Hij stond er verstomd en diep in gedachten bij, maar niemand keek meer naar hem om. Des morgens kwam de knecht en de meid in de kamer. 'Nu begint de pret van nieuws af aan!' dacht de boom. Maar het was zoo niet. Want zij sleepten hem de kamer uit en den trap op, op den zolder; en hier zetten zij hem in een' hoek, waar het daglicht niet eens doordrong.

'Wat zou dat beduiden?' dacht de boom; 'Wat zou ik hier moeten doen? En wat ik nu hooren en zien zal?' - En hij leunde treurig tegen den muur; en dacht, en dacht na, en hij had tijd genoeg om te denken: want er gingen vele dagen en nachten voorbij, en niemand kwam in dien hoek kijken. Nu stond de boom geheel versuft. Eindelijk kwam er toch iemand. Hij dacht, dat het om hem was; maar het was, om een groote kast in dien hoek te schuiven; en daar stond hij nu geheel en al achter verscholen. 'Ach!' dacht hij: 'nu is het daar buiten winter; de aarde is hard en met sneeuw bedekt; zou het ook zijn, omdat de menschen mij daar nu niet in kunnen zetten, dat ze mij tot het voorjaar hier bewaren? Dan zijn ze toch nog al goed en bezorgd voor mij. O! als het hier maar niet zoo donker was, en zoo schrikkelijk eenzaam. Daar springt niet eens een

klein haasje voorbij. Dat was toch nog zoo lief, daar buiten in het woud, als er sneeuw lag en de hazen sprongen; ja, al sprongen zij dan ook over mij heen. Dat kon ik toen niet verdragen; en nu, nu zou het mij nog een weinig opvrolijken.'

'Piep, piep!' zeide een klein muisje, en huppelde daar heen; en toen kwam er nog een, even klein; en zij besnuffelden den boom, en slopen tusschen zijne naakte takken door.

'Het is hier schrikkelijk koud,' zeiden zij: 'anders is het er nog al wel. Niet waar, gij oude dennenboom?'

'Ik ben nog in het geheel niet oud!' zeide de dennenboom: 'Daar staan er genoeg in het bosch, die veel ouder zijn dan ik.'

'Maar hoe komt gij dan hier te staan? En - wat weet gij te vertellen?' zeiden de muisjes: want zij waren geweldig nieuwsgierig: 'Vertel ons toch eens, wat gij van de wereld gezien hebt. Zijt gij ook in de spijskamer geweest, waar de kaas ligt en de hammen hangen?'

'Och, van dat alles weet ik niets!' zeide de boom: 'Maar van het bosch kan ik u vertellen, waar de zon schijnt en de vogelen zingen.' - En dan vertelde hij uit zijne jeugd, zoo als de kleine muizen het vroeger nooit gehoord hadden. En zij luisterden toe, en zeiden: 'Wat hebt gij toch veel gezien, en hoe gelukkig zijt gij geweest!'

'Ik?' zeide de dennenboom, en dacht toen eens na over het geen hij daar zelf verteld had. 'Ja!' zeide hij bij zich zelve: 'Het waren daar buiten toch regt vrolijke dagen.'

Eindelijk vertelde hij van den kersavond, toen hij met

PL.III.

speelgoed en koek en lichtjes opgesmukt was. 'O!' riepen de muisjes uit: 'wat zijt gij toen gelukkig geweest, gij oude dennenboom!'

'Ik ben nog in het geheel niet oud!' antwoordde de boom weder knorrig: 'Eerst dezen winter ben ik uit het bosch gekomen.' - Maar zoo was het hem dan toch een weinig minder eenzaam. Ja, in den volgenden nacht kwamen de muizen, die zoo druk met hem gepraat hadden, met nog zes andere kleine muisjes terug. Ook dezen hoorden gaarne, al wat hij vertelde. En hoe meer hij zelf vertelde, zoo veel te duidelijker herinnerde hij zich alles; en dan dacht hij: 'Het waren toch regt vrolijke dagen. Zouden zij nog niet eens weêrom komen?'

Maar toen hij nu verder geene sprookjes te verhalen had: niets als van zijne jeugd, en dan nog het geen hij in dien éénen nacht van de oude kindermeid had gehoord, - toen bleven de muizen voor en na weg. En de boom zuchtte: 'Het was toch nog aardig, toen die beestjes daar om mij henen liepen, en zoo lief luisterden, als ik vertelde. Maar nu is dat ook weêr voorbij. Ik hoop maar, dat ik nog eens in het voorjaar in de lucht zal komen.'

Ja, maar wanneer zou dat geschieden? Hij begon er haast aan te wanhopen. Het werd warm; het was bijna zomer; en hij stond daar altijd nog. Eindelijk was het toch zoo! Eens in den morgen kwam men den zolder schoon maken. De kast werd weg gezet, en de boom er achter van daan gehaald. Zij wierpen dien op den grond. Wel deden zij hem zeer; maar zoo kwam hij toch uit zijn' schuilhoek. En nadat

hem nog eens, bij het van de trappen vallen, al de ribben hadden gekraakt, was hij toch eindelijk weêr buiten.

‘Nu begint het leven op nieuw!’ dacht de boom. Hij voelde frissche lucht; hij zag voor 't eerst weder zonnestrallen. Ja, nu was hij weder daar buiten in den hof! Het ging alles zoo gezwind toe, dat de boom maar werk had, om in het rond te zien. De hof paalde aan een' tuin, en in dien tuin bloeide alles. Daar ruischte de wind zoo frisch en geurig over de lage heg heen; de lindeboomen bloeiden, en de zwaluwen vlogen er vrolijk om heen. ‘Nu, nu zal ik weder leven!’ dacht de dennenboom, en hij zocht zijne takken wijd uit te spreiden; maar ach! zij waren alle geknot of verdroogd, en de bladeren geel geworden. En hij was zoo vuil! Want hij had daar in dien hoek enkel tusschen ontuig en spinnewebben gestaan. Maar de ster van goud papier zat nog boven aan zijn' top, en glinsterde nog een weinigje in den vrolijken zonneschijn.

In den hof speelden een paar dartele knapen, die ook met kersmis om den boom heen gedanst hadden. Een dezer kleinen liep naar hem toe, en rukte de gouden ster af.

‘Zie eens,’ zeide hij: ‘dat zit nog aan dien leelijken ouden dennenboom!’ en hij trapte op de takken, zoo dat zij onder zijne laarsjes kraakten. En de boom keek naar al die bloemenpracht en die frissche jeugd in den tuin; en toen bezag hij zich zelve weêr, en wenschte, dat hij maar in dien donkeren hoek gebleven was. Zoo schaamde hij zich! En dan dacht hij weder aan zijne jeugd, toen hij nog in het bosch stond, en toen hij zoo verlangd had, daar van daan te ko-

men. 'Maar dat is voorbij!' zuchtte hij: 'dat is alles voorbij. Och, had ik toen mijne jeugd genoten, toen ik nog kon! Maar nu komt zij nooit terug.'

Kort hierop kwamen er twee houthakkers, en zaagden en hieuwen den boom in kleine stukjes. Een gansche hoop hout was het. Helder flikkerde het weldra op, onder den grooten waterketel; en het snikte en zuchtte diep. De kinderen sprongen er weder om heen en speelden, en zuchtten en snikten hem na. Maar bij iederen zucht dacht de stervende boom nog aan een' zomerdag of aan een' winternacht, daar buiten in het bosch; en hoe de sterren daar flonkerden; en hoe hij in den kersnacht voor 't laatst het vrolijke licht gezien had. Maar de kersnacht kwam niet terug, en zijn jonge tijd ook niet. De flikkerende vlammen riepen nog eens: 'Voorbij! voorbij!' En toen steeg de dennenboom, in een' dikken witten rook, naar omhoog; en er bleef niets van over hier beneden, dan asch op den haard.

Verlangt dus ook maar niet te veel, lieve kinderen! om te groeijen, en groot en oud te worden, en ver van huis te komen, de wijde wereld in. Verlangt vooral niet naar al die lichtjes en die pracht. Want och! zij volgen elkander toch zoo spoedig op: de jeugd en de ouderdom; en nog spoediger, op al die glans en heerlijkheid, - armoede en vergetelheid, en ten laatste de dood.

Het spaarvarken.

Het was stil in de kinderkamer. De kinderen waren naar bed, en dan spelen zij niet, of het mogt zijn in den droom; en dat geschiedt in stilte en zonder speelgoed. 't Is goedkoop, ook voor de armen; die droomen even goed en even vrij, als de rijken.

De kinderen sliepen, maar het speelgoed sliep niet. Het kreeg op eenmaal lust, om nu eens alleen te spelen en te zamen te praten; want in onze eeuw van vrijheid wil alles vrij zijn: burgers van den koning, dienstboden van hunnen heer, kinderen van hunne ouders; - waarom zou ons Sprookje ook aan bal en kegel, zweep en kindervagen, en vooral aan pop en hansop niet eens een vrij uurtje mogen geven?

Zij wilden dus eens 'menschje spelen,' en dat is het woeligste spel van alle. De wagen rende met het houten paard er voor, en de bal vloog door de kamer, dat de ruiten rinkelden; maar de zweep maakte het meeste leven. En de bromtol rolde overal door heen, en bromde tegen allen, en stootte ze in het voorbij gaan, tot hij eindelijk ver-

moeid neêr viel, om straks weder op te staan en op nieuw te brommen. Dat noemde hij 'aan ieder de waarheid zeggen;' maar niemand was er mede gediend: want nu zij 'menschje speelden,' en elk zijn' mooisten kant liet kijken, kwam de waarheid er slecht bij te pas.

Maar terwijl alles in beweging raakte, bleef de bovenste plank van de speelgoedkast onbewegelijk. Daar stond regts eene oude jufvrouw, die lang geleden den nek gebroken had. Dat is bij menschen ongeneeslijk; maar bij eene pop steekt men er een houtje in, en lijmt het weder aan een: dan loopt het met een' stijven nek af. Evenwel moet die ontzien worden; en daarom stond de jufvrouw ook zoo hoog, - altijd nog met hare onderwetsche kleêren, uit de dagen van hare jeugd, - meer voor den pronk, dan om mede te spelen. Zij verachtte dan ook dat kinderspel, - zoo als de booze wereld zeide, omdat zij niet meer meê kon doen. Maar dat geloof ik niet; en zij zelve geloofde het ook niet.

Aan de linkerzijde stond een houten KLAAS, die een accident aan het been had gekregen, al lang geleden, bij het marcheren op de trom. Daarom was hij hier ook maar in reserve gezet; en nu had hij aan niets meer hekel, dan aan de trom, en raadde alle jonge menschen de dienst af. Maar zij riepen: 't Is om uw been, KLAASJE!' en zij volgden de trom toch.

Midden tusschen die twee in, stond nog de gewichtigste van allen, de hoofdpersoon; en dat was het spaarvarken. Eigenlijk had hij maar eenige centen gekost, en was van grove potaarde, groen geverwd en verglaasd; maar dat hij uit de

lage aarde kwam, was hij al lang vergeten, sedert hij zoo hoog geplaatst was en zoo zwaar geworden. Want hij had eene reet in den rug, waar juist een gulden door kon, en dus centen ook, en klein zilver nog beter. Grootvader had voor elken feestdag een groot stuk, en voor iedere les of schrift een kleiner er in gestoken. Omdat grootvader de zuinigheid zoo sterk aanpreef, hadden de kinderen het ook wel eens gedaan; - ja, een cent of wat! - En op die wijze was het spaarvarken, door lengte van tijd, zoo zwaar en zoo vet geworden, dat het niet meer klinken of rammelen kon, al kon er altijd nog een stuivertje bij. En dat is al het verste, waar een spaarvarken het toe brengen kan.

Al die zaken daar beneden speelden dan, en huppelden, on rammelden; en de zweep was het met de trom niet eens, en de bromtol met geen van allen. Want nu zij 'menschje speelden', had ieder zijn eigen stem, en dat accordeerde zamen niet. Toch hadden zij plezier: want elk luisterde naar zich zelve: dan hoorde hij ten minste wat goeds, dacht hij; maar het spaarvarken hield het kommando, en daar had men respect voor. Want hij kon zeggen: 'Ik koop en verkoop u allen, wanneer ik wil.' En zij wisten allen, dat het waar was; maar ook, dat hij *niet* wilde, en geen' cent los liet, die er eens in zat. De oude jufvrouw en den houten KLAAS had hij bijzonder lief, omdat zij hem altijd, daar op de bovenste plank, gezelschap hielden. Hij schreef dat aan hartelijkheid toe, maar het was eigenlijk zoo niet. De jeugd was er bij hen af; en het geld trok hen aan, al kregen zij er vooreerst niets van; want als zij eens

daarom vroegen, om de oude plunje wat naar de mode te veranderen, of een gemakkelijk kussen te koopen, om op te zitten, dan was het: 'Nu kan ik het slecht missen, maar ik zal u in mijn testament zetten; dan kunt gij zamen trouwen, en in mijn graf begraven worden.'

Dat was nu wel het hoogste, wat hij beloven kon, als hij een zuinig spaarvarken wilde blijven. Maar zij hadden toch in die begrafenis geen' zin, en in het trouwen weinig. 'Als *hij* eens ongelukkig universeel erfgenaam werd,' zeide de jufvrouw bij zich zelve: 'dan zou ik den stijven KLAAS wel moeten nemen; anders niet.' En hij sprak: 'Krijgt *zij* het geld, dan krijgt zij mij; maar erf ik het, dan zoek ik een jonger popje, met een' hoepelrok naar de mode.' - Zoo dachten zij, maar zij zeiden niets: want zij hielden elkander te vriend en het spaarvarken allermeeft. Omdat deze zulk een ernstig beest was, durfden zij ook niet eens, in dit vrije speeluur, een walsje op de plank wagen; en misschien hadden ook hoofd en been die gevaarlijke proef niet doorgestaan.

Het speelgoed raasde voort, alles door elkander, maar het spaarvarken gebood stilte, en alleen de tol bleef brommen. 'Al staat gij daar hoog,' morde hij: 'en al zijt gij rijk, ik geef niets om u. Een varken blijft toch maar een varken, en wordt pas goed, als het dood is.' - Maar nu werd de hoog geplaatste persoon in ernst boos, en riep: 'Ik onterf u, leelijke bromtol! Al de anderen krijgen legaten, en een' enkelen maak ik erfgenaam; - ik weet wel, wien! - maar u onterf ik geheel.' - En al het speelgoed defileerde voor

de kast heen, en KLAAS met de oude jufvrouw boven op, maar de tol bromde voort.

De haan kraaide, en al spoedig hoorden zij de kinderen onrustiger snorken en woelen, en de kindermeid opstaan. De zweep klapte tot besluit, de danseressen sprongen met de wijde rokken tegen elkander, huisjes en boomen schoven op hunne plaats, en het laatst van allen rolde de kruiwagen naar den hoek. Ook de tol ging de kast in, maar bromde nog in een hoekje: 'Geld, geld, wat geef ik om geld? Ik wil nu eens voor al ze de waarheid zeggen!' En het andere speelgoed schoof een beetje op zij, van hem af, als of de waarheid een houd was, die hen bijten zou.

De kindermeid kwam en kleepte de kinderen, die juist allen wilden, wat zij niet wilde. De een trok de linker kous aan, waar de regter zitten moest; en een ander, die doorgaans het langst te bed lag, wilde het eerst geholpen worden, nu hij juist het laatst aan de beurt lag. Zij hadden het heden vooral op kibbelen gezet, omdat het vacantie was; en van de vacantie moet men genot hebben! Een uur later en heel wat kouder dan anders, waren zij eindelijk klaar, juist toen grootvader, met zijne slaapmuts op, binnen kwam.

De oude man was bijzonder goed gemutst, - ook buiten en behalve zijne slaapmuts, - en bij riep: 'Goeden morgen, lieve beste kinderen!' ofschoon de kindermeid ze in 't geheel niet lief en best vond, van morgen: 'Goeden morgen, lieve beste kinderen! Gij weet het wel, morgen is het Sint Nikolaas; dan zouden wij het varken slag-

ten.’ - En de kinderen werden nu allen op eenmaal zoo lief en zoo best, en zij dwongen grootvader zoo vriendelijk, om het van daag nog te doen, niet later als van daag; - dan konden zij er morgen speelgoed voor koopen, en iutusschen van daag nog wat kibbelen over de keus! - Het laatste zeiden zij juist niet, en zij waren het ook eigenlijk niet van plan; want op *koopen* moet men plan maken, en daar is geld voor noodig; maar *kibbelen* doet men van zelf, en het kost niets.

‘Och, grootvader! lieve grootvader! van daag dan, van daag nog!’ - En begeerig keken de kleinen het vette varken aan, dat al zoo veel ingeslikt had, - wel te weten door zijn' rug, - en dat nooit iets terug gaf, hoe men het ook schudde of bij de ooren trok.

‘Nu dan, kinderen! omdat gij zoo zoet en zoo lief zijt; maar grootvader zal het geld tellen en bewaren: want het is voor de speelgoedkast, en niet om te snoepen; dat weet gij wel.’ - En zij wisten het ook wel; maar 't was toch goed, dat zij het nog eens hoorden voor het vergeten.

De oude man reikte dan nu zoo hoog als hij kon, en trok het papier, daar de kastplank meê belegd was, wat vooruit, om het varken bij zijn' snoet te grijpen; en dat gelukte hem ook. Maar ach! het papier schoof te ver vooruit, zoodat KLAAS en de jufvrouw eene stijve buiging maakten van den schok. Toen sprongen zij naar beneden, langs grootvaders regter en linker oor; en de kinderen hadden er niet eens medelijden meê: want zij speelden toch nooit meer met die twee oude poppen, die daar het geheele jaar

hadden stil gestaan en op den vetten buik van het spaarvarken getuurd. Toch was het wel, om medelijden meê te hebben: een droevig einde van zoo'n hoog en statig leven! Want het geknikte hoofd brak nu voor goed af, en rolde met een' bebloeden neus over den vloer; en KLAAS had beide beenen verloren bij den val, en nog een' arm ook. 't Was akelig, om aan te zien.

'Hoezee!' riepen de kinders, toen grootvader den hamer nam, en het varken op den gulzigen rug sloeg, zoodat de scherven over den grond vlogen, den kop en de beenen van zijne erfgenamen achter na. Nu sprong alles er uit, klinkend en blinkend; en een paar guldens rolden de wijde wereld in, zoodat de kindermeid ze na moest loopen en nog onder de kast kruipen. Maar dat was niets: want het geld na te loopen en zelfs na te kruipen, vermoeit de menschen niet.

En nu was het de moeite waard om te zien, hoe na Sint Nikolaas, door grootvaders zorg, de kinderkamer was opgeknapt. Al de wagens en huisjes hadden een verfje gekregen; ballen waren nieuw gekocht; de zweep klapte nog harder, en de trom was met een versch kalfsvel gedekt. Ook hadden zij weêr nieuwe buren en vrienden, pas gisteren er bij gekomen; maar de oude jufvrouw en de stijve KLAAS waren in het zelfde graf begraven, met de scherven van het spaarvarken: - in den vuilnisbak. - Voor dit artikel hadden zij ook in het testament gestaan; maar dit was juist het eenige, dat zij niet hadden gewenscht; en bovenal niet, nu het 't eerste artikel werd, zoodat de

uitvoering van achteren af begon. Eerst dood, en dan erven: dat gaat niet! - De bromtol alleen kreeg niets en bleef brommen als van ouds, ook tegen het nieuwe speelgoed. En boven op de plank stond een nieuw spaarvarken, dat op één punt precies naar het oude geleek: dat het ook niet klinken of rammelen kon; want er was nog niets in; niets, dan een wijde buik en een goede spleet op den rug, die alleen nam en niet gaf. - 'Wat is er van uw voorganger geworden?' bromde de tol: 'Dat heet nu geld te hebben!' - Maar het spaarvarken knorde: 'Wacht maar, wacht maar tot ik rijk ben; dan ben *ik* baas. Rijk zijn is toch alles.' En de trom en de zweep waren ook van oordeel, dat de rijke altijd gelijk heeft, omdat hij rijk is; en vooral, als hij hoog is geplaatst.

Vijf in ééne peul.

Daar zaten vijf erwten in ééne peul. De erwten waren groen, en haar peul was groen; zoo verbeeldden zij zich, dat de geheele wereld groen was; en daar hadden zij alle regt toe. Ieder dunkt de wereld, zoo als hij zelf is: jong, als wij jong, en oud, als wij oud zijn.

De peul groeide en de erwten groeiden ook: eerst waren zij nog geen speldenknopje groot, toen zij pas uit den bloesem sprongen; daarop als de knop van een bakerspeld, of als snikermuisjes; en ten laatste - als een erwt. - Toen zaten zij zelfs al vrij ongemakkelijk; maar zij schikten zich naar de omstandigheden, dat in ieder geval het beste is. Tegen elkander aan hielden zij zich plat, maar zetten uit naar buiten, zoodat de peul vijf koontjes kreeg, die men zien kon, met een' bril op. En als nu de zon de peul regt warm gekoesterd had en de regen haar doorschijnend maakte, beproefden zij al eens naar buiten te kijken; want zij wisten van de wereld niets, als dat er eene wereld was: - een groote, heel groote peul, zoo als zij dachten. En zij hadden niet anders te doen, als te denken.

‘Moeten wij dan altoos hier blijven?’ zuchtte de jongste, die voor aan zat en de kleinste van allen was: ‘Als wij maar niet door het lang zitten geel worden!’

Maar de oudste, het digst bij den steel, antwoordde: ‘Geduld maar, geduld! Daar zal misschien wel eens een tijd komen, dat gij graag weêr in de peul zoudt kruipen.’ - Maar dat geloofde het kleine ding niet; en de anderen luisterden er niet naar: zoo waren zij van het gelooven of niet gelooven af.

Dagen en weken gingen voorbij; de peul werd geel en de erwten werden geel; en zoo verbeeldden zij zich, dat de geheele wereld geel werd. En daar hadden zij alle regt toe. Maar de kleine zuchtte: ‘Of ik er maar uit was! De peul kraakt al, dunkt mij, en dan vlieg ik ver en hoog de wereld in. Ik ben zoo klein en zoo vlug. Wanneer men het ver in de wereld brengen kan, dat is toch maar alles!’ Maar die er naast zat, zeide: ‘Ver of niet ver, als wij er eens uit zijn, dan zullen wij een grap hebben. Dat is het leven!’

‘Wacht uw' tijd af!’ waarschuwde de oudste zuster: ‘Die ons heeft laten groeijen, zal wel eene goede plaats voor ons hebben in de wereld. Wie weet, wat goed wij daar nog doen! Dat is meer als ver, en beter als grappig!’ - Maar de kleinen dachten, dat zij 't beter wisten, en de twee anderen dachten in 't geheel niet.

Ruk! daar werd de peul los gescheurd, en gleed in eene kinderhand. De erwten hadden moeite, om zich op hare plaats te houden. ‘Nu gaat het de wijde wereld in!’ riep de kleinste. En zelfs de drie middelsten, die daar zoo lui

vast zaten, begonnen te verlangen, dat eindelijk het kleine peultje zou open gaan, om ook wat van de groote peul, - de wereld, - te zien. En zij werden er allen warm bij: want het was een mooie dag in den herfst, en de hand van den jongen was warm.

Maar op eens kreeg de oudste erwt een' stoot in den rug, zoodat zij de tweede voort schopte, en deze weder de derde, en zij allen in de holle hand van den knaap door elkander rolden, als de dobbelsteen in een' beker. Want de jongen had de peul regt uitgestrekt, en toen den duim op het steeltje gelegd en geknipt. Wip! waren zij er uit gevlogen.

'Jongens!' riep de knaap: 'dat zijn ferme voor mijn' erwtenblazer;' - en hij haalde dien, om er de proef eens van te nemen.

De eerste, die hij nam, was juist de jongste. 'Hoe ver zult gij het brengen, klein ding?' zeide hij: 'Dat zal eens hoog gaan, regt op de zon in.'

En het kleine erwtje zou zeker het hart geklopt hebben, als het een hart rijk geweest was. Want 'Fluut!' blies de jongen; en de erwt vloog den mond der blaaspijp uit, als een kogel uit het geweer. 'Hoezee!' riep het erwtje: 'Haalt mij nu in, als gij kunt, gij groote erwten! Naar de zon vlieg ik toe.'

En zij dacht waarlijk, dat zij de zon wel halen zou: want zij wist niets van de sterrekunde. Maar toen zij hoog opgevlogen was en haar kracht uitgeput, viel zij even spoedig weêr naar beneden; - zoo als dat gaat, als men hoog vliegen wil.

Nu was er daar om laag een steenen afhelling of glooijing naar den waterkant. En tusschen de steenen was kalk en zand door het water uitgespoeld; maar de zon had het water weêr opgedroogd, en zoo waren er diepe reten tusschen de steenen gekomen. In eene van deze viel de kleine erwt met zoo veel kracht, dat zij in de diepste diepte werd vast geklemd en daar niet meer uit kon. Als er nu weêr regen viel en de steenen daarna gloeiden in de zon, begon de kleine erwt uit te dijen, als of ze bersten wilde. Maar daar was geen kans toe: want zij zat nog veel naauwer als in de groene peul. ‘Goede vrienden! zoudt ge niet een klein beetje op zij willen gaan!’ zuchtte zij al; maar de ‘goede vrienden’ waren harde mopsteenen, en die gaan niet zoo gemakkelijk op zij. En zoo moest de erwt zich inhouden en stijf blijven zitten. Een klein kientje, dat er even uit kwam kijken, zag ook geen aarde, om zich aan vast te houden, en kroop weêr naar binnen. Zoo bleef de erwt zitten; en ik geloof, dat zij er nog zit.

‘Fluut!’ daar ging de grootste en oudste van de erwten de wijde wereld in. ‘Op ons venster!’ had de jongen gezegd. En juist omdat zij het meeste gewigt en bedaardheid had, bragt zij het 't verste. Dat gaat meer zoo. Zij vloog opwaarts, - niet regt op, zoo als de kleine, maar in de schuinte, - en verkwikte zich in de vrije lucht en in den zonneschijn; tot ze tegen den bemosten muur van een oud huis stuitte. Daar waren de steenen zachter en weken vriendelijker op zij, als in de harde glooijing; en de mosplantjes bloeiden er zoo fijn en zoo schoon, al zag ze alleen

de goede God, die ze geplant had. Toen nu de erwt gevoelde, dat de kracht was uitgeput, die haar had voort geblazen, kroop zij in een van die wijde reten, waar stof en regen aarde genoeg hadden gemaakt, dat het mos er welig groeijen kon. En hier lag ze, zacht en warm, op haar mosbed, ook toen het begon te vriezen daar om heen. Zij was wel eens bang en dook diep onder de veren, als de hongerige vogels aan het groen kwamen pikken. Maar dan dacht ze weêr: 'Als ik nog ergens toe dienen kan, zal ik er wel toe dienen. Alles doet toch zijn nut op de wereld; en ik lig hier goed en warm, beter nog als in de peul.' - En zoo ging de vorst voorbij, en de regen drupte tusschen de steenen. De zon scheen vriendelijk op den muur, al heel vroeg, omdat het huis op 't zuiden stond. En de oude, harde erwt werd zoo zonderling te moê. Zij werd zachter en zwol op, als of ze zich ver in de wereld van mos zou uitbreiden. 'Had ik het niet gedacht?' zeide zij: 'Die mij deed groeijen, weet wel, waar voor. Nu begint eerst het leven. Zich uitbreiden en nut doen!...'

Maar de beide erwten, die nu volgden, bragten het zoo ver niet. Het waren tweelingen, en ze waren beide even lui. Daarom deden zij maar een' kleinen sprong uit den erwtenblazer, en rolden toen achter elkander en over elkander heen op den grond. Want de jongen had den inval gehad: 'Nu eens twee te gelijk!' - Hierdoor kwamen zij éénen weg uit, en dachten, aan niets, als om in den zonneschijn op hun uiterste gemak wat rond te rollen. Maar dat was mis gerekend. Men kan niet veel voor uit rekenen in

de wereld! Juist streek er een paar duiven op den grond neder, en zij pikten de erwten op: de doffer de eene en de duif de andere. En toen begon de doffer zijn compliment aan het duifje te maken, en koerde, dat de erwt als dronken door zijn' krop rolde. De andere had het niet veel beter; maar nu dienden zij toch ergens toe, - en stierven met een' diepen zucht in de duivenmaag.

Daar was nog één erwte over, en dat sprong van ongeduld heen en weder in de warme kinderhand. Want het was de zelfde, die gedacht had, dat het leven eene grap was, en nu die toegeklemde vuist in 't geheel niet grappig vond. 'Maar wacht maar!' bromde zij: 'De beurt zal aan mij ook wel komen. Dan ga ik de wijde wereld in, en ik zal er kluchten uitvoeren; dat beloof ik u!' - En zij had gelijk. Het werd ook hare beurt, en zij vloog de wijde wereld in, over duif en doffer henen.

Terwijl zij daar nu zoo vrolijk en dartel heen vloog, zag zij een oude vrouw met een krukje. De oude had geen tanden meer, en daarom hadden haar neus en haar kin afgesproken, om wat digter op elkander te komen zitten. Dat warmde beter, en de lippen hadden er niets tegen. Toen nu de ondeugende erwt de oude vrouw zag, die even gaapte, wilde zij eens beproeven, of zij den open mond in kon vliegen; maar de mond hapte weder, en de erwt tikte tegen neus en kin aan, dat de oude vrouw van schrik achteruit sprong. Uit boosheid trapte zij met haar regter klomp op den harden grond, en krak! daar ging de ondeugende erwt. Zij was, eer zij er aan gedacht had, zoo plat als

een dubbeltje geworden. Daar lag zij nu voor de grap, en zij zou er nog liggen, als niet een hongerige veldmuis haar dezen winter, hoe murw en vuil zij ook was, had opgeknabbeld.

En wat nog het ergste was, niet de erwt of de erwtenblazer, maar de jongen kreeg de schuld. Tusschen ons gezegd: zoo geheel onschuldig was hij ook niet. De oude vrouw, die toch wat knorrig was, hief haar stokje op en ging dreigende op hem af. Nu had zij nog wel kracht genoeg, om hem een' goeden slag te geven, als hij vlak vóór haar ging staan; maar zij had geene vlugheid meer, om hem na te loopen. Terwijl zij dan op hare klompjes voort strompelde, vloog de kleine haar lagchende vooruit. Hij keerde zich nog eens om, om haar te plagen, bleef stil staan, en liep toen achter uit, terwijl hij wenkte met zijn' erwtenblazer: 'Kom, grootje! kom. Been wat aan, moedertje!' - Maar met dat 'moedertje' hoorde men te gelijk een' zwaren gil. Die achteruit loopt, 't is zoo goed, als liep hij in den donker. Geen mensch heeft oogen op zijn' rug. En zoo kwam onze knaap te dicht bij de steenen glooiing, waar de kleine erwt door eene reet gluurde. Hij buitelde daar af, het water in. Gelukkig was dit ondiep; - of misschien ongelukkig: want in het water valt men ten minste zacht. Nu viel hij met het hoofd op de steenen, en werd bebloed de trappen naar het armoedige zolderkamertje opgedragen. Nu! die met oude menschen spot, mag wel wat hebben. Maar de arme moeder, wie zoo haar kind wordt in huis gedragen?.....

De arme moeder!.....

De zomer was voorbij en de herfst was voorbij, en de winter was gekomen: met een besneeuwd hoofd en ijzel in den graauwen baard, en handen, koud en hard als staal. En als hij soms planten en boomen nog eens nat goot, dan werd het zoele water vloeiend ijs. Ja, toen hij digter bij kwam en zich neêr zette onder de menschen, was zelfs zijn adem zoo koud, zoo koud, dat de een er stijf van werd en de ander er van ribbelde.

Daar boven, in het kamertje onder 't dak heerschten zomer en winter vrij. Men nam er de koude en de hitte, zoo als de hemel die gaf, zonder voor de eene te kunnen weg kruipen en tegen de andere zich te kunnen warmen. Daar woonde eene arme vrouw, die elken dag uitging, om te werken; en geen werk was haar te zwaar: want zij was sterk en vlijtig; en toch bleef zij even arm.

De vrouw was uit, en in haar eenig bed lag een meisje van twaalf jaar oud, teeder en fijn gebouwd, maar ziekelijk. Den ganschen winter lag zij ziek, en het scheen, dat zij evenmin sterven als leven kon.

‘Ach! zij gaat naar haar tweeling-broêrtje toe!’ zuchtte haar moeder, toen zij 's avonds te huis kwam: ‘Twee kinders te gelijk had de Heere God mij gegeven; en toen ik nu weduwe werd, had ik het al te kwaad, om voor beiden te zorgen. Daarom deelde Hij met mij, nam den jongen terug en liet mij het meisje. En nu wilde ik deze graag houden, o zoo graag! Maar de Heere God wil zeker de tweelingen niet gescheiden hebben; en nu gaat het arme

kind naar haar broêrtje, in den hemel; maar ik blijf alleen, en werk voor niemand meer, en heb niemand meer, om mij op te passen, als ik oud word. Och mogt ik maar met u mede gaan, mijn kind!’

Het meisje lachte pijnlijk, als moeder dit bij zich zelve zeide. Toen fluisterde zij: ‘Daar is iemand aan de deur, moeder!’

‘Dat zal zeker buurvrouw zijn!’ antwoordde de vrouw, en draaide de deur verder open: - want eigenlijk was die sedert tien jaren nooit meer regt toe geweest: - en zij hielp buurvrouw de laatste trappen op. Buurvrouw was arm en oud, stok oud. Zij had niets, om te geven aan de kranke: geen sprankje vuur en geen kruimpje wittebrood. En toch had ze iets: een vriendelijk gezigt en een vriendelijk woord, en een vriendelijk gebed.

Maar wij kennen de oude vrouw al, zonder tanden en geleund op haar stokje. Toen wij haar laatst zagen, was zij zoo vriendelijk niet. Daar denkt ze nog aan, als zij deelnemend vraagt: ‘Hoe gaat het met ROOSJE, buurvrouw? Och! ik heb geen rust, sedert uw WILLEM begraven is. Het was toch mijn schuld, mijn schuld, omdat ik zoo driftig werd op den kleinen plaaggeest. Och als nu ROOSJE ook maar niet heen gaat!’

En de oogen der stokoude vrouw zochten naar tranen, en persten er nog twee kleine, regt ziltige en bittere droppels uit; maar de vrouw zeide: ‘Och neen, buurvrouw! het was zijn eigen schuld; zeker was het dat. Hij was wel goedhartig, mijn WILLEM, maar een kleine ondeugd ook. Als ik hem had

mogen houden, zou hij ligt een groote ondeugd geworden zijn: want eene moeder kan zoo alleen geen jongens opbrengen, vooral ik, die iederen dag uit werken ga. Dat heeft zeker de Heere God geweten, en hem weg genomen, eer het kwaad groot werd. En gij, buurvrouw! wat hebt gij hem trouw opgepast, dag en nacht; en hoe lief heeft hij nog afscheid van u genomen, den laatsten nacht.'

Zoo troostte de goede moeder, die zelve zoo veel troost noodig had; maar de oude vrouw was op één der drie stoelen neêr gezonken, - den stoel van WILLEM, dien moeder bij alle broodsgebrek nog niet had willen weg doen, schoon zij er nu maar twee, of eigenlijk maar één noodig had. - Daar zat de goede onde lang, en snikte. Toen veegde zij de twee traantjes met hare koude, stramme vingers weg, en vouwde hare handen op het ziekbed, en bad. En de Engelen Gods bragten het gebed van de oude vrouw en het kleine meisje naar den hemel, vooral toen de moeder er Amen op gezegd had. Toen scheen de avondzon in het venster, en knikte: 'Goeden nacht!'

Daar gingen dagen en weken voorbij, en ROOSJE lag nog altijd geduldig en stil. Maar buurvrouw bragt haar nu iederen dag een stukje wittebrood. Zij bedelde niet, maar zij nam toch aan, wat de rijke menschen haar gaven. Zij nam het aan voor haar kind, zoo als ze ROOSJE noemde. En daar was het nu een goede tijd voor: want het vroom hard, en dan ontdooit het medelijden met de armen; maar als het dooit daar buiten, dan bevriest het medelijden weder.

Het werd lente en het was vroeg in den morgen. De vrouw op het zolderkamertje riddersde haar boeltje wat op, en maakte

voor haar kind klaar, wat er klaar te maken was. De zon verlichtte den haan van den toren, vlak over het dakvenster, zoodat die wel kraaijende scheen te willen weg vliegen in den zonneschijn. Het daglicht drong ook in het kamertje door, en teekende de ruitjes van het raam op de schoon gedweilde houten vloer. En ROOSJE keek, achter uit het kamertje, met een vergenoegd gezigt op die strepen, en op de blozende lucht, en op den vrolijken weërhaan.

‘Moeder!’ riep zij op eens: ‘Wat knikt daar buiten tegen de onderste ruit? Het wiegt heen en weêr in den morgenwind, en lijkt wel een groen takje.’

Moeder opende het venster voorzigtig en zeide: ‘Waarlijk! jong groen en dat zoo hoog. Laat eens zien. Het is eene erwt, die in de gebroken steenen van het kozijn, tusschen het mos wortel geschoten heeft. Hoe die daar zoo hoog komt?’ - En de moeder dacht gelukkig niet aan den erwtenblazer, dien zij al lang in tweeën gebroken en onder den pot verstookt had, omdat haar WILLEM er zijn' adem in had uitgeblazen. - Zij dacht nu alleen aan haar ROOSJE, en zeide: ‘Zie, dat is aardig. En het mos staat ook veel hooger en is breeder, als verleden jaar. De Heere God heeft een klein tuintje voor u aangelegd. 't Is zulk zacht weder, ROOSJE. Zoudt gij niet eens aan 't venster willen komen? Dan zal ik uw bedje op de stoelen leggen.’

ROOSJE knikte, en moeder verzuimde wel haast een half uur, dat zij met hard werken weder moest inhalen. Want zij schikte de drie stoelen voor het venster, en legde het

bed daar op. Toen droeg zij er ROOSJE heen, en plaatste haar zoo, dat ze uit het venster zien kon, op het kleine tuintje en de blozende morgenlucht en den vrolijk schitterenden weerhaan.

Zoo lag daar het kind den geheelen dag, en zelfs buurvrouw, toen zij haar het half gebedelde stukje wittebrood kwam brengen, zuchtte niet zoo diep als anders, en stond lang op haar stokje door het venster te kijken naar de lieve groene blaadjes. Want zij kon nu niet gaan zitten, omdat er geen stoel meer over was.

‘Moeder!’ riep 's avonds het meisje, met eene zwakke, maar vrolijke stem: ‘ik geloof zeker, dat ik weêr gezond word. De zon heeft mij dezen middag zoo goed gedaan, en mijn kleine erwt groeit zoo lief. 't Is, of zij sedert van morgen weêr een' vinger breed groter geworden is. O! ik zal ook wel weêr groeijen en bloeijen in den zonneshijn, en buiten in 't lieve groen komen.’

‘Dat gave God, mijn ROOSJE!’ zeide de moeder en kuste haar kind. Maar daar viel een heete traan op het magere gezichtje: want moeder dacht niet, dat het mogelijk was. Den geheelen winter al was zij bezig, met haar kind aan God over te geven. En het ging wel niet gemakkelijk, maar zij was toch nu zelve bang, om het weêrom te vragen. Het was haar, als of ze dan te veel vroeg, en ROOSJE misschien nog eer zou henen gaan. Toch was zij regt dankbaar aan het lieve groen, dat haar kind weêr leven en hoop had ingefluisterd. En zij stak een rijsje tusschen het mos in, waar zij den teederen stengel met

een wollen draadje aan vast bond, dat hij niet door den wind geknakt werd. Drie dagen later verzon ROOSJE zelf, om een' sterken draad buiten voor het venster te spannen, en dien aan een' spijker in 't bovenkozijn vast te maken, dat de opschietende rank er zich om heen kon slingeren. En de erwt schoot vrolijk haar rankje naar om hoog, en keek het lieve kind met hare frissche groene blaadjes zoo vriendelijk aan, als of ze haar toefluisterde: 'Voor u heeft de Heere God mij hier geplant. Men kan overal in de wereld nut doen, waar Hij ons zendt.'

'Moeder, moeder! mijn erwt begint te bloeijen!' riep ROOSJE vrolijk uit, toen moeder eens weder het venster open zette; en de vrome buurvrouw, die al vroeg kwam kijken, vertelde van den profeet JONAS, en van den wonderboom, dien de Heere God voor hem liet groeijen, omdat hij zoo verdrietig was en sterven wilde.

Zelfs moeder begon nu te hopen en te bidden. O! zij was zoo gelukkig, als ROOSJE zich zelve al oprigtte in het bed, om, als zij wakker werd, het eerst naar haar tuintje te kijken, nog eer zij er werd heen gedragen. Ook sprak het kind al minder fluisterend en bevend. Ja! zij beproefde al, om zelve naar het venster te loopen; maar moeder moest haar onder den arm houden, en de tafel en het kastje en de schoorsteen gaven haar een hand, en al de drie stoelen boden haar de knoppen van hunne leuning en aan.

Eene week later werd het bed al niet meer overgedragen. Want moeder had nu juist geen werk, en kon haar dus er weder in helpen, als zij moê werd. Maar ROOSJE werd niet

moê, een geheel uur lang: want zij zat voor het open venster, in den zonneschijn. En dan bukte zij daar uit, om de groene blaadjes te kussen, en riep: 'Moeder, moeder! zie mij toch dat lieve bloempje eens aan. Net twee witte zeilen boven een schuitje, en een roode vlag er op!' - Want het was een bonte erwt met bonte bloemen; en onder de witte bloemkelk schuilde al de kleine peul, met het zaad-stengeltje aan 't eind. Erwtten zaten er nog niet in; maar vijf puntige groene blaadjes maakten een handvat aan het steeltje. Als die begonnen te dorren en de bloem verwelkte, zouden de erwten wel komen.

En zij kwamen, doch zij werden niet groot: want er was geen aarde genoeg tusschen de steenen; maar de erwt was tevreden en boog de ranken, om te dorren. Want nu bloeide ROOSJE, en vouwde hare handen over het dorrend groen, om God te danken, die haar een' goeden Engel gezonden had in een kleine erwt. En moeder zeide: 'Morgen, morgen zullen wij eens naar beneden gaan, en bloempjes plukken in 't veld. Want morgen is het zondag; en als het weêr zondag is, gaan wij naar de kerk, om den Heere God te danken, die voor armen en rijken zijne bloempjes groeijen laat.

De camelia's.

De winter was nog niet geheel voorbij, en toch had de zon reeds de ijsbloemen van het vensterglas geplukt en den ijzel van de boomen doen afdruipeu. En was het buiten nog koud, in de groote zaal van het kasteel was het warm: want daar brandde een helder vuur; en mijnheer de baron warmde zich daarbij, met mevrouw de baronnes en al de kleine jonkertjes en freules. Zij hadden adellijk bloed; en dat is zoo warm niet, als dat van een' boeren arbeider, al zeggen de geleerden, dat bloed altijd bloedwarm is.

In de bloementafel voor het raam stonden twee Camelia's, een roode en een witte. 'Het waren de laatste,' zeide de tuinman, die ze er juist had ingezet: 'daar zouden er nu geene meer bloeijen.' - Want de Camelia's zijn van adel; en in de lente of in den zomer te bloeijen, is haar veel te burgerlijk.

Nu, de beide Camelia's deden haren stand eer aan. Dat moet gezegd worden. Zij hadden bloemen als witte en roode rozen, maar veel fatsoenlijker: want geen blaadje zat er scheef of verkeerd van; en het was 't zuiverste rood en

het helderste wit. Ook de bladeren waren van zuiver groen, en zoo stijf, zoo glad gepoetst, dat het scheen, als of de freule zelf ze van geglansd papier geknipt had; terwijl die daar buiten maar door de natuur geknipt waren, wel alle naar het zelfde model, maar toch niet zoo precies eender. Zelfs de rups en de spinnekop hadden voor de Camelia respect, en daardoor waren hare bladeren zoo zuiver, als men ze inden ganschen tuin niet vond, in zomer en herfst ten minste. Maar zij kwamen ook niet uit den tuin, de Camelia's. Zoo laag waren zij nooit gezonken. De tuinman had ze in de trekkast van stekjes aangekweekt en aan 't bloeijen gekregen; - enkel met stoom, zoo als alles tegenwoordig met stoom gaat. - Nu kwamen zij maar even in de groote wereld, om hare bloemen te laten zien, en dan gingen zij weder in de kast en in den stoom terug, tusschen koffij- en theeboomen, cactus en aloë en oleander, en al zulk aanzienlijk gezelschap.

Nu stonden zij daar dan in vollen bloei, en zij hadden weken en maanden lang naar die eer uitgezien. Al de freules vouden ze fijn en elegant; en de jonkertjes wilden er de bloemen afplukken. Dat mogt natuurlijk niet, en dat gaf bij den kleinsten, - die nog niet wist, dat hij een jonkertje was en zijn fatsoen moest houden, - eene schreeuwbui, waarin hij haast stikte.

De Camelia's keken intusschen, zonder het trotsche hoofd te buigen, naar buiten: want zij waren met haar gezigt tegen het raam gezet. Maar 's avonds keerde de liverei-knecht het tafeltje om, en toen keken zij in de lampen, dat haar

minder beviel: want zij waren gewoon te slapen, zoo als andere bloemen, zoo dra de zon onder was. Als de bloemen slapen, halen zij diep adem; en 't is of zij daarbij nog sterker ruiken, zoodat het wel eens te benaauwd, en zelfs gevaarlijk voor een' slapend mensch worden kan, wanneer men bloemen in de slaapkamer zet; - maar Camelia's niet: want die laten de zomergeur aan de gemeene rozen over, en ruiken niet.

Des morgens ging de zon op; of eigenlijk gingen de luiken open: want vóór dien tijd was in de zaal de zon nog niet opgegaan.

'Goeden morgen!' knikte een vriendelijke zonnestraal: 'De Heere God heeft mij gezonden, om al de grashalmpjes en de eerste bloemen vóór de lente te kussen. Want alle, alle heeft God ze bekleed, meer dan SALOMO in al zijne heerlijkheid, al spinnen of weven zij niet.'

'Dat is met onderscheid!' zeide de roode Camelia: 'Ik heb er wel niets tegen, dat de zon voor alle planten en bloemen opgaat; maar ik wil toch niet gelijk gesteld worden met dien ruwen, knoesterigen boom bij voorbeeld, die zoo hier en daar een arm bloesemknopje laat kijken.'

'En ik niet met dat onkruid,' voegde de witte er bij: 'dat die arme ziel daar uitwiedt. Het is met ons, planten, als met de menschen. Die oude vrouw is een mensch en onze baronnes is een mensch; maar 't is met onderscheid!'

En de roode Camelia werd nog rooder van kwaadheid, en de witte nog bleeker van nijd; maar de zonnestraal, die maar even, door 't venster heen, beide had aangekeken,

huppelde vrolijk over den appelboom en het grasveld heen, en fluisterde: 'De Heer is aan al zijne werken goed!' dat de Engelen Gods het hoorden.

De zon deed de oude vrouw goed, en zij werkte ijverig door. Onder alle molshoopen zocht zij naar de wortels en eerste gele spruiten van de paardenbloem. Die stak zij met haar oud, bot mesje af, en verzamelde ze in haar voorschoot, tot zij genoeg had, om ze op het kasteel te brengen. Daar noemde men het *molslâ*; 'om dat ze zoo zacht en *mollig* was,' zeiden de freules; maar de oude vrouw wist het wel beter. Zoo was het toch ergens goed voor, dat de mollen wroetten en het onkruid wies. Want de oude vrouw, en haar kleindochtertje, die de molsla hielp schoon maken, hadden er een goed maal eten door. Dat alles wisten de trotsche camelia's niet.

De vriendelijke zonnestraal kwam nog dikmaals terug, en sprak tot de armen van de veldbloemen, die niet weven en spinnen; en tot allen, die bevreesd voor den goeden God waren, van zijne zon, die opgaat over boozen en goeden. Maar de Camelia's beklagden den appelbloesem en de paardenbloem, omdat ze zoo veel koû vatten en nooit het schitterend lamplicht zagen. 'Maar wij zijn ook Camelia's,' zeiden zij: 'en hebben eene geheel andere opvoeding gehad. Wij zouden het geen dag en nacht uithouden, onder dat gemeene volkje daar buiten. Maar zoo behoort het ook. Daar moet onderscheid wezen; anders was alles gelijk en alles gemeen!' - En zij waren blij, dat die zonnestraal haar alleen door het venster toeknikte, nadat hij al die gemeene bloemen gekust had; en vooral, dat die brutale regen hare nette blaadjes

niet de vlag deed strijken. De regen was ook zoo nat, zoo nat! Maar een gemeene bloem moet dat verdragen. 't Is niet anders.

De appelboom schudde dan ook vrolijk den regen af, en bloeide er niet minder om. En de paardenbloem groeide zoo hard, als een paard loopen kan. Zij stak ongenood en ongeroepen de gele kopjes door het gras heen, en zelfs kwamen die tusschen de voegen der oude steenen uitkijken. Toen nu weder de zon scheen voor armen en rijken, kwamen de kinderen van het dorp, om die gele bloempjes te plukken, en er kransen van te vlechten. Dat deden de meisjes het mooist; de jongens konden ze beter uitplukken. Zij hielden er een' langen steel aan; dien kromden zij om, en staken hem door de bloem henen. Zoo werd elke stengel en bloem een ring, en dus een schakel aan den ketting, dien zij om hals en armen slingerden. Dan plukten de jongens een takje met appelbloesem, en verdeelden die, om ze de meisjes in 't haar te steken. Alles danste, - met en zonder klompjes; - en alles juichte, - met of zonder muts; - en het kleinste jonkertje, die nog niet wist, dat hij jonker was, dwong dáár in de warme zaal, om er bij te wezen; en hij kon maar volstrekt niet begrijpen, dat hij met die gemeene kinderen niet mede mogt doen: - de domme jonker!

Eindelijk riep een der jongens hard op: 'Een nachtkaars! een nachtkaars! Wie zal ze uitblazen?' En de meisjes grepen alle; maar hij hield ze te hoog: want het was een groote jongen. Toen begonnen zij er alle om te bedelen, maar hij greep de kleinste bij de hand en zeide: 'MIETJE

zal ze hebben. En als gij haar rustig laat blazen, zal ik er voor u ook gaan plukken: daar boven op den ouden tuinmuur.'

Nu zagen de kinderen het ook. Op den tuinmuur, in een warm hoekje, was de paardenbloem spoediger gegroeid en al in 't zaad geschoten. Dat zaad zit maar los aan elkander, en de zaadjes steken naar alle kanten hare gevederde pluimpjes op, zoodat het een rond, doorschijnend kroontje van dons wordt. Daar de paardenbloem veel te gemeen is, om door menschen gezaaid te worden, heeft onze Lieve Heer haar vleugels gegeven, om zich zelf te zaaijen. En de zonnestraal, die meê lachte met de kinderen, vond dat even schoon als de bloemen der Camelia, al was 't nog zoo gemeen. Maar de kinderen dachten zoo ver niet. Zij lachten braaf, en kleine MIETJE zette een lipje: want zij had drie maal op de nachtkaaars moeten blazen, eer zij uit was, en al de gevederde zaadjes waren weg gevlogen; en dat was onder de kinderen op de straat een groote schande.

Doch de Camelia's zeiden, dat zulk een gemeen spelletje, met gemeene paardenbloemen, alleen maar goed was voor kinderen, - en dan nog gemeene kinderen. - Maar er moest ook onderscheid zijn; en ieder moest, weten, waar hij voor geboren was: dit was maar zoo.

Intusschen gevoelden zich de Camelia's gansch niet wel: want zij waren zoo teeder opgevoed, dat zelfs de zaal haar te tochtig was en het vuur haar zengde en schroeide, omdat zij aan de vochtige en gelijkmatige warmte van de stoombroeikas gewend waren. De laatste knoppen bleven dus vast opgerold zitten, en begonnen reeds van achteren den steel

los te laten, terwijl de bloemen slap hingen, als, - ja! als de muts van eene arme vrouw, wanneer het regent.

De Camelia's werden ziek, en de kleine jonker werd ook ziek. De tuinman kwam bij de Camelia's, en schudde het hoofd; de dokter kwam bij het jonkertje, en schudde zijn hoofd ook.

‘Dokter!’ zeide de baronnes: ‘het kind wil niets hebben; het eenige, waarom hij roept, is een appel. Mag ik hem dien geven?’

En de dokter nam den appel in de hand, achter den rug van het kind. Het was een lief klein goud-pippelingje, geel en zacht; ‘dat was van dien boom, die nu weêr zoo mooi bloeide,’ zeide de baronnes.

‘Wil de jonker zijn drankje innemen?’ vroeg de dokter. Mama schudde van neen. En dat was regt jammer, zeide de dokter: want nu er geen molsla meer te krijgen was, wist hij geen beter middel voor het zieke kind, als de *Taraxicum*, dat maar een geleerde naam voor de gemeene paardenbloem is.

De dokter beloofde voor iederen lepel medicijn een stukje appel: Dat was net drie pippellingjes voor ieder drankje; en de jonker nam het accoord aan.

‘En dan dwingt hij zoo om de bloemen van die Camelia's,’ zeide de baronnes: ‘Mag ik hem die geven, om mede te spelen? Ze vallen toch af.’

‘Als hij ze niet in den mond steekt, och ja!’ zeide de dokter: ‘Ze zijn toch maar spel, enkel voor 't mooi. De appel geeft vruchten, en de paardenbloem medicijn; maar de Camelia's dienen maar voor pronk.’

Van kwaadheid schudden de Camelia's knoppen en bloe-

men gelijk af; en het zieke jonkertje pelde de bloemknoppen uit elkander, en strooide, de zaal vol roode en witte bladeren, dat de meid een half uur langer stofte over den vloer: want vlug deed zij het nooit, omdat zij eene meid van 't kasteel was. 'En dat maakte toch een onderscheid,' dacht zij.

Het werd zomer, en de Camelia's stonden al lang weder in de trekkast. Het moest al heel stil en heel warm wezen, als zij eene visite in den tuin kwamen maken. Dan hielden zij zich altijd, met de andere fijne planten, bij elkander: eene lange rij van potten en bakken, op het pad van kiezelsteen. Want gras en paardenbloemen mogten zij niet ruiken, en den vuilen grond niet aanraken. 'Ik wilde niet, dat ik nu bloeide,' zeide de roode: 'met al die gemeene bloemen te gelijk. Want dan was er geen onderscheid.' En de witte was van de zelfde opinie. - Of eigenlijk waren zij nu beide groen; maar wie de roode was en wie de witte, dat stond toch op de kleine plankjes, die er aan hingen; en zij wisten het zelve ook wel.

De kleine jonker was ook weêr gezond geworden. En hij schaamde zich volstrekt niet, te bloeijen in den zomer; en zelfs te rollen en te wroeten in den tuin, precies als een gemeen kind: want hij wist nog niet, dat er zulk een onderscheid tusschen kinderen en bloemen is, de domoor! - En de vriendelijke zonnestraal pinkte hem de lieve bruine oogjes, en fluisterde: 'De Heer is goedertieren over al zijne werken!' En de knaap begreep dat ook zoo; - maar de Camelia's bromden: 'Dat is toch met onderscheid!'

Het vlas.

Het vlas stond inden bloei. Het had zulke lieve blaauwe bloempjes, zacht gelijk de vleugelen van eene mot, en nog veel fijner. De zon scheen op het vlas, en de regenwolken besproeiden het; en dit was er even goed voor, als het voor de kleine kinderen is, wanneer hunne moeder ze wascht en dan een' kus op het heldere voorhoofd drukt: want zij worden dan nog veel schooner, en dat werd het vlas ook.

Toen kwamen er eenige menschen voorbij, die zeiden, dat die bloempjes regt lief waren; 'maar,' zeiden ze: 'het beste moet er nog van komen!' - Doch het vlas begreep nog niet regt, wat dat zeggen wilde; en wat er toch nog mooier komen zou, dan die lieve blaauwe bloempjes. Want in elk van deze was zachtjes een zonnestraal ingeslopen; en die vonken van de warme, heldere zon waren het leven van 't vlas. Daarom was het zoo vrolijk en gelukkig, in den zonneshijn.

'Wat moet er dan nog van ons worden?' vroegen de bloempjes elkander; en de klaprozen en de korenbloemen, die er tusschen groeiden, zongen over het vlas heen:

*Heden iets en morgen niets!
 Hoort gij 't wel?
 't Leven is een kinderspel.*

En de brandnetels, die aan het eind stonden, aan den slootkant, herhaalden den slotregel, en bromden ook: 'Het leven is een kinderspel!' - Maar de oude eikenboom, die aan een' hoek van den akker geplant was, zeide: 'Neen, het is vrij wat meer dan een kinderspel. En gij ook, gij lieve vlasstengels! gij zijt hier niet alleen, om uwe bloempjes te laten bekijken. Daar moet nog wat meer van u worden. Ziet eens, ik sta hier al honderd jaar lang, en ik geef den menschen schaduw, en word al grooter en zwaarder; en ondertusschen wordt mijn hout goed en vast, dat er wat degelijks uit gemaakt kan worden. Mijne overburen daar ginds, de lagere vruchtboomen in den boomgaard, werpen ieder jaar appelen en peren af. En zoo moeten wij alle wat goeds en wat nuttigs worden; maar daar weten die vluchtige klaprozen en korenbloemen en die stekelige brandnetels niet af.'

Het vlas bloeide, tot het uitgebloeid was; en groeide hooger op, en werd zwaar en sterk. Toen kwamen er mannen en vrouwen op het land, en begonnen de geelachtige stengels met wortel en al uit den grond te trekken. Toen dacht het vlas ook wel haast, dat het nu gedaan was, en dat het geheele leven eigenlijk maar een kinderspel was geweest. Maar die het uitgetrokken hadden, wierpen het niet op den mesthoop weg of in het vuur, maar zij haalden

er eerst al de zaadbollen af, tusschen ijzeren tanden door; en toen stopten zij de stengels diep onder het water, en hoopten er modder en aarde op, als of zij het geheel verdrinken wilden. En toch verdronk het niet, maar het werd alleen wat geweekt en los gemaakt. Zoo werd het uit 't water gehaald, en op het weiland uitgespreid. Als het daar nu, eens op een' morgen, opgerold en heen en weder geworpen werd door een' harden wind, spiegelde het zich aan den waterkant. Wat zag toen het arme vlas! Wat was het leelijk en graauw geworden! Maar het troostte zich met de woorden van den ouden eikenboom: 'Men moet wat worden in de wereld.'

En het was goed, dat het vlas zich wist te troosten: want zijn grootste lijden kwam nog. Het werd weder opgeraapt, en op een rooster boven het vuur gelegd. En daarop werd het eerst gebroken en toen geslagen, dat er al de stukken van de houten stengels uit en af vielen. Nu had het werk, om zich taai te houden! Maar het hield de hand goed vast van den man, die het (zoo als men dat noemt) zwingelde; terwijl de stofjes, die er aan alle kanten door de lucht vlogen en in de zonnestralen dansten, al weder zongen:

Heden iets en morgen niets!

Hoort gij 't wel?

't Leven is een kinderspel.

Maar het vlas dacht bij zich zelf, dat het toch geen kin-

derspel was; en dat de menschen zoo veel moeite niet zouden doen, als er niets uit die dorre stengels te maken was. En het troostte zich maar weder met de woorden van den ouden boom: ‘Zoo moet er wat uit ons worden, en zoo moeten wij nuttig zijn.’

Toen het vlas bereid was, kwam het op 't spinnewiel. In het begin maakte al dat gesnor, dat het geen woord spreken noch verstaan kon; maar toen het daar wat aan gewoon werd, en daar rustig om de spil heen zat, toen sprak het spinnewiel het vlas toe en zeide: ‘Kent gij mij nog? Ik ben een stuk van den ouden eikenboom. De menschen hebben een spinrad van mij gemaakt, en van u zullen zij nog vrij wat beters en mooijers maken. Houdt maar goed vast, gij kleine lieve vlasdraadjes! Dan zult gij nog keurig fijn linnen worden.’

Het vlas hield zich goed; en het kwam op het weefgetouw, en werd heen en weder geworpen, zoodat het haast geheel dronken werd. Maar eindelijk kwam het weder tot zich zelf, en de vlasstengels keken elkander verwonderd aan: want zij zaten nu digt en geregeld bij een. Zij waren een mooi, heel mooi, groot stuk linnen geworden, zoo sterk en zoo fijn, zoo hagel wit; vooral toen het daar op het bleekveld lag. ‘Zie!’ dacht het vlas: ‘dat is wel zoo vrolijk niet, maar het is toch eigenlijk nog beter, dan daar alleen eene plant in het wild te zijn, en de bloemen in den top te dragen. Nu zullen wij rein en zindelijk gehouden worden, en wat goeds en nuttigs zijn in de wereld.’

En zoo was het ook. Het stuk linnen werd nog eens goed

afgeschoren, en toen in kleinere stukken gesneden en tot lakens genaaid. En al de vlasdraadjes van dat land bleven toch bij een: want het was een mooi dozijn, zeide men. De man, die het vlas gezaaid had en het voor zijne vrouw had laten bewerken, kreeg een' glans van vreugde op het gelaat, toen hij haar de nette fijne lakens zag opvouwen.

Daar gingen heel wat jaren voorbij, dat het linnen zoo gebruikt werd. Het had een stil en huiselijk leven, en geen zorgen: want zoo dra het vuil werd, werd het terstond gewasschen; en had het wat veel diensten gedaan, dan wierd het weder voor eenen tijd te ruste gelegd.

Maar alles verslijt met den tijd, en zoo konden de lakens eindelijk ook niet meer dienen. Zij werden nu aan stukken gescheurd; en eindelijk aan kleine stukjes gehakt, en in een' ketel, een' ontzettend grooten ketel gedaan en gekookt. De waterbellen, die daar in den ketel oprezen, en de rook, die daar rondom naar omhoog kronkelde, fluisterden weder het oude lied:

*Heden iets en morgen niets!
Hoort gij 't wel?
't Leven is een kinderspel.*

En toch was het geen kinderspel; en het spel was niet uit ook. Er moest nog eens iets anders en iets beters uit worden, uit dat goede oude vlas. Want toen het regt fijn gekookt en goed gemengd was, en in den vorm gebragt, toen werd het mooi wit papier. En als die groote, helder witte

bladen in den zonneschijn weder ophingen, zagen zij verheugd elkander aan, en zeiden: - maar een mensch kan dat niet hooren! - 'Ziet, dat is nog eene verrassing! Nu zijn wij nog veel fijner en zachter, dan te voren. En thans, daar wij bladen papier geworden zijn, kan er alles op ons geschreven worden. Wie weet, waar wij nu nog heen gaan!'

Er werd ook veel, zeer veel op geschreven: geschiedenissen, en gedichten, en van alles. Kwam er eene enkele maal een inktvlak op, die werd met zorg weder uitgewischt. En als men dan wat geschreven had, nam een ander het in handen, en las het; of er kwamen eenige vrienden en hoorden het voorlezen. Het maakte de menschen wijzer en beter, of het kortte hun aangenaam den tijd. O! daar ligt een groote zegen in het papier, wanneer er goede woorden op staan, en de pen in handen was van een braaf en wijs man!

'Zie,' fluisterden de bladen: 'dat heeft de oude eikenboom toch wel regt gehad. Hoe meer men ondervindt en pijn lijdt, en wat werkt en wat doorworstelt, hoe meer men iets wordt, iets nuttigs in de wereld. Wie van ons had dat ooit gedroomd, toen wij nog kleine blaauwe bloempjes op het veld waren, dat wij eens zoo veel wijsheid onder de menschen zouden brengen? En wie weet, of wij hier nog wel blijven? Daar zijn zoo vele menschen op de wereld, die ook gaarne wat lezen en wat hooren lezen. Als wij nu eens de wereld rond konden reizen, en ons overal laten zien? Zie! wij hebben nu even veel schoone en nuttige gedachten, als wij te voren blaauwe bloempjes hadden; en de zon schijnt

even vriendelijk daar over heen. Maar hoe wij die reis maken zullen?’

Ja, dat wist het papier nog niet, en de menschen zelve hebben het ook eeuwen lang niet geweten, hoe zij dat zouden aanleggen. Maar nu weet men het. De beschreven bladen kwamen, met nog veel meer witte, bij den boekdrukker. Toen werden er metalen letters bij een gezet, die veel geleken op de letters, zoo als ze op het papier stonden geschreven; maar zij stonden veel regter en deftiger naast elkander, en werden door een rol met inkt zwart gemaakt. Daarop werd er nieuw papier over die zwart gemaakte letters gelegd, en beurt om beurt onder de pers gebracht. Daar leerde ieder blad nog eens en nog eens, en meer dan honderd malen, het zelfde zeggen, wat eerst het beschreven blad alleen gezegd had. En zoo wandelden de gedachten van dat ééne blaadje op honderd en op duizend wegen de geheele wereld rond. Toen verheugde zich het papier, dat het zoo ver kwam en zoo nuttig was, en zoo aan alle kanten zijn licht verspreidde, even als de zon, waar het eerst de blaauwe vlasbloempjes door bezielde waren geworden. ‘Zie eens!’ zeide het handschrift, toen het oud en geel was geworden: ‘nu gelijk ik toch net een’ overgrootvader; mijne kinderen wandelen op straat, en ik rust te huis wat uit; en ik ben toch de eerste geweest, die dat alles in de wereld gebracht heb. Het leven is toch waarlijk geen kinderspel, als men er goed doorkomt.’

Maar ook het papier heeft eens uitgediend. Toen werd het, vooral het beschrevene, in groote kisten en koffers gelegd, omdat ieder dat zoo niet lezen mogt; en het gedrukte wan-

PL.IV.

delde nog eens den winkel door, in de gedaante van kleine zakjes, tot het oud en vuil en bevlekt geworden was, en dan kwam het ook al in de groote ton of kist met oude papieren.

Eens op zekeren dag werd al dat oude papier er uit genomen, en het werd op den haard gelegd. Wat zou men er anders mede doen? Het moest verbrand worden. 't Was de groote haard in het waschhuis, waar alles - rijs en takken, stroo en papier, al wat maar branden wilde, - beurt hield. Toen nu de kinderen uit het huis hoorden, dat er een groote kist met papier zou verbrand worden, kwamen zij allen in het waschhuis: want zij zagen zoo gaarne die hooge vlammen, en dan vooral, in het zwarte geraamte van het papier, de roode vonken, die daar in heen en weder liepen. Dat was een oud spelletje onder de kinderen. Men noemde het 'de kinderen uit de school zien komen,' en de laatste vonk was de schoolmeester. Dikwijls dacht men, dat die de kinderen al achterna liep, maar dan kwam er nog een en nog een, en dat werd dan de meester. Zoo ging het ook nu. De vlam sloeg hoog op en warrelde door het papier; en de zwarte geraamten van de papieren bladen zakten al meer en meer in een; en duizenden vonken zwierven en dwaalden regts en links er door heen. En die vonken, dat waren de zonnestrallen, die vroeger in de vlasbloempjes gevallen waren, en die het leven en de vreugd van het vlas hadden uitgemaakt, ook toen het linnen was en het eindelijk papier werd. Toen al die vonkjes nu nog eens rond hadden gedwaald, en zagen, dat zij hier niets

meer te doen hadden in die zwarte asch; toen klommen zij in de rookwolken naar boven, en keerden terug tot de zon, waar van zij gekomen waren; en de kronkelende wolken in den schoorsteen fluisterden nog eens: 'Het leven was toch geen kinderspel!...'

Maar de kinderen hoorden dat niet. Het is ook niet goed, dat de kinderen alles hooren. Zij wachtten maar naar de laatste, de allerlaatste vonk; en dachten niet aan al het lotgeval, dat die vlasbloempjes al gehad hadden, en het nut, dat zij hadden gesticht. Maar toen de kinderen ouder werden en zelf vlas te veld hadden, en zelf begonnen te spinnen en te weven, en op de schoone bladen papier veel ernstigs en leerzaams begonnen neêr te schrijven; toen dachten zij nog eens aan dat spel, als zij nog kleine kinderen waren: - en hoe dat spel nu ernst geworden was; en hoe zij nu eerst verstonden, dat het vlas niet enkel komt en gaat, en de zonnestralen niet op de aarde vallen, of de vonken gloeijen en glimmen, tot zij worden uitgebluscht, - enkel voor een kinderspel.

De ooijevaars.

Op eene groote boeren-hofstede stond, aan 't einde van het dak, tegenover den schoorsteen, een ooijevaars-nest. Het had daar al lang, zeer lang, gestaan; en als het huis werd opgeknapt of het dak vernieuwd, zeide de oude boer tot zijne kinderen en kleinkinderen: 'Vergeet de latten niet, waar de ooijevaars hun nest tusschen maken: want dat zijn gasten, die zegen brengen;' - en de man had ook altijd zegen gehad. - Vroegen nu de kinderen, die altijd wijzer zijn dan de ouden, hoe zulk een nest met langbeenen zegen kan aanbrengen, dan zeide de grijsaard: 'De ooijevaars komen uit het land, waar MOZES en de Heere JEZUS als kinderen gered werden, uit *Egypte*; en zij brengen ons, met zwaluw en koekkoek, de lente. En de koekkoek is een spotter. Hij lacht andere vogels uit, en laat hen zijne eieren uitbroeijen; maar zwaluwen en vooral ooijevaars zijn een voorbeeld voor een goed huishouden; en dan bidden zij ook tot onzen Lieven Heer, in hunne taal. Daarom moet men zulke gasten eeren. Zij brengen zegen in 't huis, waar hun nest op staat.' - En

de kinderen, maar vooral de kleinkinderen waren wel veel wijzer: want zij zeiden, dat het kleppen van den ooijevaar geen bidden was, en hij al niet meer deed of dacht als een andere vogel, die domme langbeen! - Maar de oude man had toch altijd zegen gehad, en op het kleppen van den ooijevaar had hij dikwijls zijne muts afgenomen, en eerbiedig God aangebeden, die geen jonge vogels in hun nest vergeet.

De jonge boer, de vader van die wijze kleinkinderen, liet een nieuw huis bouwen, niet ver van den ouden man: want het ging goed op de boerderij, met of zonder ooijevaars-nest, omdat alles zoo duur werd, wat van het land kwam. Toen nu het nieuwe dak met riet gedekt werd, vroeg de oude boer nog: 'Mag er nu geen ooijevaars-nest boven op komen?' Maar zijn zoon antwoordde: 'Wat heb ik aan dat gemors? Ik heb vee genoeg: ganzen, kippen en eenden, die nog wat geven. Ik kan die langbeenen wel missen.' - En de wijze kinderen zongen spottend: 'Ooijevaar! lepelaar!!' vooral het oudste kleinzootje; en hij wierp met steenen naar het oude ooijevaars-nest, maar gelukkig niet hoog genoeg.

Dat zingen en spotten gold eigenlijk het mannetje, den ouden ooijevaar, die een eindje van 't nest af op éénen poot stond. Want een ooijevaar is zuinig op zijne beenen, en begrijpt wijselijk, dat hij er geen twee moet gebruiken, als hij 't met één af kan. Op die ronde nok van het hooge dak stond hij met zijn' éénen poot zoo vast, als of hij al lang dood en opgezet was, en hier nu met een latje of ijzerdraad vast gemaakt, enkel voor pronk. Maar hij

dacht toch verder, dan zijn neus lang was; - en die is nog al lang bij een' ooijevaar! - want hij droomde van zijne laatste reis uit het zuiden, en de groote zee en de hooge bergen..... Maar sedert het slijk van den Nijl-oever had hij toch nog niets zoo mooi gezien, als dat weiland tusschen vier slooten. Want deze waren vol kikvorschen, en daar berekent een ooijevaar het mooi naar.

Moeder ooijevaar: - want ooijemoer zegt men zoo niet: - had het intusschen druk in het nest, zoo als eene moeder het altijd druk heeft. Want de laatste storm had het vlechtwerk van takken wat los gemaakt, en 't stroo doen weg vliegen; en daarbij woelden de kinderen zoo, dat ze met moeite het bed opmaakte, 's morgens. De kinders groeiden anders goed, en begonnen het snaveltje al goed te roeren, al zag het nog niet rood, maar zwartachtig. Want jonge ooijevaars zien er aan den bek uit als ongekookte kreeften of garnalen, en oude als gekookte.

Zij waren nog wat onrustiger als anders, de kleinen; en dat kwam alles van dien kleinen jongen, het wijze kleinzoontje, met zijn 'Ooijevaar, lepelaar!' en zijne handvol steenen. Want zoo dra de kleine ooijevaars maar een beetje Hollandsch geleerd hadden, begonnen zij al te luisteren, wat de wereld van hen zeggen zou; en de wereld, dat was nu die kleine jongen. Want hij was grooter als de grootste ooijevaar, en zeker nog wel verder als *Egypte* geweest! Zij hadden eigenlijk groot respect voor dien kleinen man; maar daarom juist maakten zij zich zoo boos, omdat zij zoo bang voor hem waren. Raakte er maar een steen den

onderrand van het dak, dan kropen zij onder moeders lange beenen, en staken den kop tusschen de takken, dat zij er dien met moeite weêr uitkregen. Maar als dan de steenen op waren en de jongen weg liep, naar het huis zonder ooijevaars-nest, dan staken de jonge vogels den kop weêr over den rand, en snetterden den kleinen knaap achter na, als of zij hem ik weet niet wat zouden doen. En moeder troostte de ontrustte kinderen met een paar achterpooten van een' kikvorsch, - die de menschen ook wel voor 't lekker eten; - en vader stapte digter bij, sloeg zijn hoofd in den nek, geheel achterover, en klepperde toen, terwijl kop en hals op en neêr gingen, zoo lang en zoo statig, dat de oude boer tegen zijne kinderen zeide: 'Hoort gij 't wel? De vader van 't ooijevaars-nest bidt voor zijne kinderen, en leert hun ook bidden.' - Maar de wijze kleinzoon wist wel beter, dat het enkel kleppen was.

'Hoort dan toch beter naar vader, kinderen!' zeide de moeder op het dak: 'gij lispt nog als jonge spreeuwen, en dan weêr snatert gij als een gemeene eend. Gij zult nooit de *l* leeren zeggen, als gij niet beter oplet.' - En de *l* is de hoofdletter in de taal van de ooijevaars. Het was heden al de vijf en twintigste les, en zij konden die letter nog maar niet vatten.... Wat een vader toch verstand, en eene moeder geduld moet hebben, - onder de ooijevaars!

De kinderen werden groot; en hoe grooter zij waren, zoo veel te nijdiger werden zij op ARIJ van den boer, den wijzen kleinzoon, die iederen morgen het liedje zong van: 'Ooijevaar! lepelaar!' en met steentjes naar het dak gooide.

Ja! de kleinste van de kleinen stak eens zijn' langen hals nieuwsgierig over den rand van het nest; en toen verbeeldde hij zich, dat hij een steentje tegen den neus kreeg, en leerde van schrik de *l* zeggen. Moeder zeide, dat zij niets aan zijn' neus zag; en vader, die op één been op schildwacht stond, en juist langs zijn' rug naar beneden keek, had het steentje zien en hooren vallen, wel zes ooijevaars-pooten lager; - maar het hielp alles niets. De kleine verzekerde, dat hij geraakt was, en moeder moest het afzoenen, en vader bragt hem een' sprinkhaan voor den schrik; en zoo werd die onzichtbare wond weêr geheeld. Maar den jongen haatte hij geweldig; en hij klepperde elken nacht in den droom van al wat hij den jongen doen zou, als hij maar kon en als hij maar durfde!

‘Moeder!’ riep hij 's morgens bij het wakker worden: ‘als ik nog een jaar ouder ben, dan zal ik toch wel groot genoeg zijn, om dien kwaden jongen de oogen uit te pikken? Daar verlang ik zoo naar, meer dan naar de lekkerste kevers en sprinkhanen.’

‘Kind!’ zeide de moeder ernstig: ‘dat noemt men onder de menschen “wraak nemen,” maar dat mag een ooijevaar niet doen. En dan, denk eens! die oude man is zoo goed op ons. Uw grootvader heeft al op zijn dak gewoond, eer die kleine jongen er was, en van ons is het nu al in 't vijfde jaar. Wat zou die oude man bedroefd zijn, als zijn kleinzoon blind werd! Zijne oude oogen zouden geheel en al water worden: - dat noemen de menschen schreijen.’

Maar de kleine bleef snetteren, en leelijke gezigten trek-

ken tegen ARIJ van den boer. Toen zeide zijne moeder knorrig: ‘Maar kind! luister dan toch niet langer naar 't geen de menschen van u zeggen. Daarom hebben de honden en mosschen het zoo goed dáár beneden: die geven er niets om. Luister liever naar mij. Ik zal u eens vertellen, wat er in een jaar gebeuren zal; en hoe ver, heel ver gij in de wereld komen zult, in plaats van rusie te maken met een' kleinen jongen.’

De kleine ooijevaars staken de snavels, die al mooi rood begonnen te worden, bij elkander: want zij hoorden gaarne vertellen; en moeder begon:

‘Daar ver, heel ver in het zuiden, waar de zon van daan komt, over berg en zee, ligt een regt warm land, dat de menschen *Egypte* noemen. Daar staan hooge, driekante torens in het zand, en door 't geheele land loopt eene rivier heen, die ze den *Nyl* genoemd hebben, een mooie, breede rivier. Daar zwemmen beesten in, zoo lang als dit dak, en met een' bek als de groote torenklok: een heel ooijevaarsnest gaat er op eens in, en de boer er bij. ‘Knaauw, krak, krak!’ zegt de krokodil, en alles is naar binnen als een kikvorsch. Uit dat land zijn wij gekomen, uw vader en ik, om hier ons nest te maken; en wij gaan er weêr heen, al te zamen, zoo dra gij maar vliegen kunt.’

De jongen waren alle vier zoo benaauwd geworden, dat zij niet op durfden kijken. Maar het bangst van allen was de kleine, die den ondeugenden jongen de oogen uit wilde pikken, - als hij maar kon en durfde. - ‘Moeder!’ klepperde hij: ‘Waarom zouden wij naar het land der kroko-

dillen gaan? Dan is het bij dien kwaden jongen nog beter uit te houden.’

‘Dat zal ik u zeggen, kind!’ was het antwoord: ‘Als het nu nog drie maanden verder is, en de zon al te vroeg naar bed gaat, wordt het hier te land zoo koud, zoo koud, dat de wolken aan stuk vriezen en in kleine witte lapjes naar beneden vallen: het heele dak vol en het nest ook. Dan vriezen de bladeren van de boomen, en de slooten vriezen ook dicht, zoodat al de kikvorschen weg zijn, en de regendruppels worden kleine knikkertjes. Dan kan geen ooijevaar het hier uithouden, behalve een enkel oud beestje, met gebroken vlerken, wien de menschen den kost geven op de vischmarkt. Maar wij vroren hier boven zeker aan stuk.’

‘En vriest die brutale jongen dan ook aan stuk?’ vroeg de nijdige kleine.

‘Wel neen! die zit dan in een hoekje bij 't vuur. Maar wij, wij vliegen, als wij de koude winterlucht in ons gebeente voelen aankomen,^{*)} naar het verre land, naar *Egypte*. Dáár is het dan zoo brandend heet niet meer. En de rivier de *Nijl* is er intusschen over het geheele land heen geloopt;

*) De beenderen der vogels, de langere vooral, zijn met lucht gevuld, die weder in gemeenschap staat met luchtzakjes en deze weêr met de longen. Daardoor gevoelen zij, meer dan andere dieren, de veranderingen in den dampkring en de naderende wisseling der jaargetijden. Men meent, dat dit de trekvogels zoo onrustig maakt, ook al zijn zij gevangen, en warm en goed gevoed; even als de barometer ook binnen 's huis goed gaat.

al de poelen en moerassen zijn vol kikvorschen en kleine slangen, en de woestijnen vol kevers en sprinkhanen. En de ooijevaars, die niet te dicht bij den krokodil komen, worden er dik en vet van het eten, en vliegen op de hooge driekante torens in het zand, waar boven nooit de wolken stuk vriezen.'

De kinderen watertandden, doch moeder vervolgde:

'Maar om het ooit zoo ver te brengen, moet men wat leeren. Vader heeft er ook al van gesproken, om u al vast eens les in 't vliegen te geven. Het is een wijde zee, daar wij over moeten; en wij vliegen haast een' heelen dag door, zonder rusten: want dat gaat niet, boven op die hooge golven. Die niet voort kan of te moê wordt, valt er in, en de haaijen zeggen "Hap!" en weg is de ooijevaar.'

De kleine held wist niet, wat een haai was, maar hij ribbelde toch al van schrik: zoo natuurlijk deed moeder een' haai na. Intusschen vond vader ook, dat het tijd werd, en den volgenden morgen begon de les. Ze hadden al eens even op den rand van het nest gezeten, maar nu moesten zij hier ook af, het dak op, dat van boven een' smallen, ronden rug had, dien men de *nok* van het dak noemt. Of zij waggelden en met de vleugels balanceerden, alle vier! En de jongen daar beneden zong weêr zijn: 'Ooijevaar! lepelaar!' en wierp met kleine steentjes.

De vader klepperde deftig, het hoofd achterover, en de lange hals golvende als een slang. De oude boer zeide, dat dit een gebed was voor zijne kinderen, maar de wijze kleinzoon geloofde er niets van.

'Zie dan toch op mij, en niet naar dien jongen!' knorde

moeder ooijevaar: ‘Gij zult waarlijk nog van het dak vallen. Kijk eens! zoo den kop, niet te ver voorover, en zoo de beenen. Een, twee! Een, twee!’ En zij liepen op een drafje, de moeder voorop, het dak geheel ten einde, terwijl de vleugels hun heen en weêr sloegen, als een vlieger, die niet op wil gaan. Dat was de eerste les; en zij waren er zoo moê van, dat zij dien nacht veel geruster sliepen, als anders. De kleine droomde zelfs niet eens van den boozen jongen, wien hij anders elken nacht de oogen uitpikte - in den droom.

Maar 't was 's morgens vroeg dag, de tweede les. Vader ooijevaar was al vóór dag en dauw uit geweest, om wat lekkere beetjes te halen, en hij bragt vetten aal in overvloed: want er was onweder aan de lucht, en dan loopen die dieren, al kronkelend, in en over 't water, even als kinderen, die bang voor 't weêr zijn. Die de ooijevaar snappen kon, sloeg hij eerst dood, en waschte ze daarop schoon af. Dat is zoo ooijevaars-manier, maar veel menschen vergeten het wel eens. Één nam hij er voor zijn ontbijt, en de overige bragt hij naar zijn nest. Toen de aal op was, begon de tweede les.

Nu kwam het er op aan! Vader ging dus niet op éénen poot op schildwacht staan, als anders. Hij vloog om het nest henen, ongerust, dat de kinderen een ongeluk zouden krijgen: want nu moesten zij van wal steken. ‘Den kop regt uit!’ commandeerde de moeder: ‘Gelijk op met de twee vleugels werken, en in de maat blijven. Dat is de kunst. Op 't commando van “Één, twee, drie!” laat gij de pooten van

het dak los, en springt de lucht in. Maar precies regt uit: dan komt gij weêr, aan 't andere eind, bij den schoorsteen op het dak te regt.'

'Ik wil niet vliegen!' schreide de kleinste: 'Dat leer ik nooit. Ik wil ook niet naar *Egypte* en de krokodillen. Ik blijf hier!' - En hij zou zóó weêr in 't nest zijn gekropen. Maar moeder zeide: 'Moet gij dan ook aan stuk vriezen dezen winter, en in zulke lappen naar beneden vallen, daar de kleine jongen, uw vriend, meê speelt?' - En vader stond op den rand van het nest: hij kon er dus niet in, ook.

'Komt, kinderen! als gij 't nu durft wagen, gaan wij den schoorsteen om. Gaat dat goed, dan gaat ge zondag meê naar 't moeras, kikkers eten. Daar zult gij nog meer familie zien; en moeder zal regt grootsch op u wezen. Maar wacht! dan zal ik het u eerst voordoen. Ziet eens! Minderen met de ééne vleugel, en een' slag meer met de andere, om den draai te krijgen.'

Toen nu moeder het drie maal voorgedaan had, moesten de kleinen het één voor één nadoen. Moeder commandeerde, en vader vloog er naast: 'Een, twee, drie; nu den schoorsteen regts om!' 'Een, twee, drie; nu den schoorsteen links om!' 'Zwenken, - goed! - de vleugels inhalen.... Bravo!'

't Zou alles best gegaan zijn, al heel goed voor een tweede les. Maar de kleinste hoorde juist weêr zijn' vijand, en keek naar beneden, schuins links. Daardoor hield hij zijn regter vleugel dood stil, terwijl zijn linker doorwerkte, en hij duikelde: het dak langs, naar beneden. Dat was een

schrik! De twee ouden klepperden, en de drie jongen snetterden, en de vierde deed niets als vallen. Maar gelukkig bleef hij nog aan den rand van het dak: - want die was wat ingezakt: - hangen, en de oude man klom er met een ladder bij, voor ARIJ hem beet had. Maar drie maal moest hij hem opgooijen, voor hij 't nest halen kon, half dood van angst en vermoeidheid. De ouden waaiden de vleugels over hem heen, als of ze 't geredde kind omhelzen wilden. - De les was uit.

Den volgenden zondag ging men nog niet naar weide en moeras, kikvorschen eten. Intusschen was er groot geklepper op het ooijevaars-nest. De kleine was boos op den jongen, die hem gesard had; en vader zeide, dat hij liever op zich zelven boos moest zijn, zulk een domoor als hij was. Maar dat vond de kleine al te lastig: op zich zelven boos to wezen! Hij kon zich zelven toch de oogen niet uitpikken? - De moeder alleen was op niemand boos, als het maar weêr met het been schikte: want dat was erg bezeerd.

En het kwam alles in orde, zoodat zij den zondag daaraan familie-dag hielden op eene eenzame, lage weide. Daar spraken zij af, wanneer de groote exercities tegen den herfst zouden beginnen. En vader werd tot generaal gekozen, om aan de spits te vliegen. Dat was een groote eer, ook voor de kinderen.

Eens, laat in den avond, droomden zij van *Egypte*, en vader haalde de reiskaart uit zijne memorie, toen er op eens een paar zware donderslagen gehoord werden, zoo dat 't geheele huisgezin wakker sprong. De oude boer werd ook wakker, maar bleef over eind in zijn bed zitten.

Doch eer de derde slag viel, daar sloeg de bliksem in het rieten dak van het nieuwe huis, waar de jonge boer in woonde; maar niemand zag het, niemand als de uil en de sperwer, wie 't niet schelen kon, en moeder ooijevaar, wie het wel kon schelen. 'Brand, brand, kinderen!' riep zij: 'Vader! laten wij toch alarm slaan.' Maar de nijdige kleine snetterde: 'Blij toe, nu verbrandt die booze jongen!' Doch nu kreeg hij, voor 't eerst in zijn leven, van moeder een' slag met den snavel, die raak was. En nu begon het geheele ooijevaars-nest alarm te slaan.

De oude boer meende juist weêr in te slapen, omdat het na den derden slag stiller werd. Maar nu stond hij op, greep naar zijn tinteltou, ketste zijn pijp en zijne lamp aan, en zeide tot de oude vrouw: 'De ooijevaars klepperen zoo. Ik ga eens buiten zien.' - De oude vrouw verstond wel niets van: want zij was stok doof; maar het is toch altijd gezellig, wanneer men iemand heeft, daar men hard op tegen denken kan.

Of de oude man schrikte, toen hij buiten kwam! Daar lag nog altijd de gloeiende vuurbol in 't rieten dak. Het bleef gelukkig dood stil, anders was er de vlam al uitgeslagen. Nu had de oude man nog even tijd, om met een ladder over te loopen, alles op te kloppen en op 't dak te klimmen. Gelukkig kregen zij het gloeiende stuk er nog uit, en kwamen met een paar gebrande handen vrij: - dank zij de ooijevaars!

Het was herfst geweest, en het was winter geworden. De

bladeren vrozen van de boomen, de wolken vrozen stuk, en de ooijevaars waren weg. Want zij hadden, op het zelfde grasveld, lang vóór de vorst, eene groote volksvergadering belegd. Dáár was nog veel en verward door een gesprongen en geklepperd, zoo als dat meer gebeurt in vergaderingen; tot op eens allen weg vlogen, met den generaal aan het hoofd, - allen behalve vader *Langbeen* op de vischmarkt. - Hij had ze zien heen gaan, en de afgeknipte vleugels op en neêr geslagen. Toen liet hij treurig den kop zakken, bleef te huis en - slikte een palingvel.

De winter ging voorbij en de lente kwam. Zwanen en ganzen vlogen weêr het noorden in, en zwaluw en koekkoek kwamen uit het zuiden, - ook de ooijevaar. En de goede God zond 's nachts sterretjes voor hen uit, en over dag witte wolkjes, om hun den weg te wijzen. Zoo kwamen ook de ooijevaars van den ouden boer weêrom, zoo regt op 't huis aan en zoo vlug, als of er van *Egypte* naar hun dorpje een spoorweg door de lucht gemaakt was. Het waren nog eens de zelfde ouden, en zij hadden een jong paar bij zich. Want van hunne vier kinderen was er één in *Egypte* getrouwd, en die wilde 't nu wagen tegen de zomerhette. Maar de kleinste dan? Ja, die arme kleine! Die was niet eens gekomen in het verre land. Want toen zij over de *Middellandsche zee* vlogen, en allen zich maar repton, - slag op slag, en lange slagen ook! - om den overkant te halen; toen had de kleine zich zoo nijdig gemaakt op een' haai, die hem uitsarde, dat hij op het laatst van vermoeidheid in zee was gevallen; - en de haai zeide 'Hap!'

Toch waren er nu nog twee te veel voor het nest; want het was maar voor één paar gemaakt. Daarover hadden de oudjes al getobd op reis. En moeder wilde het wel afstaan aan de jonge lieden; maar vader was te veel op zijn nest gesteld, vooral nu hij generaal was en aan de spits vloog.

Maar toen zij nu vóór dag en dauw aankwamen, - zij hadden den ganschen nacht door gevlogen, om het te halen: - daar zagen zij twee nesten voor een. Want de jonge boer had er ook een laten maken, met nieuwe plankjes en sterke latten. En toen nu de zon opging, en beide paren dansten en klepperden, ieder op zijn nest; riep de kleine ARIJ allen naar buiten, en klapte in de handen: 'De ooijevaars! de ooijevaars!' - 't Zijn waarlijk de zelfde!' riep de jonge boer uit: 'met hunne jongen zeker.' Want hij zag een groote vlak op de linker vleugel van den ouden generaal. Die had hij vroeger ook opgemerkt. En de oude boer nam eerbiedig zijne muts af, en zeide: 'Welkom, vriendelijke beesten! - Kinderen! dat belooft zegen. - God is goed voor al zijne schepselen, en heeft deze dieren, wie wij zoo veel verplicht zijn, over zeeën en bergen weêr den weg gewezen naar ons huis.'

En zegen was er, over menschen en beesten: want God is goed voor alle zijne schepselen, maar allermeeest, wanneer zij ook op elkander goed zijn.

Rekkekkekek..... koaks! koaks!!

‘Wat voor een vreemd ding is dat nu?’ zeide het eene stekelbaarsje tot het andere.

‘Gewone kuit is het niet,’ oordeelde deze: ‘er komt nooit goede visch van, wanneer er iets van komt.’

En nu begonnen allen te plukken en te trekken aan een' klomp van slijm, waarin kleine donkere bolletjes doorschemerden; en ze zouden dien geheel uit een getrokken hebben, enkel uit nieuwsgierigheid, wanneer zij niet op eens allen uit een gestoven waren voor een' snoek, het vreeselijkste zeemonster - voor een stekelbaars.

De snoek rook eens aan dat vreemde ding, en hapte er toen een stuk af. Maar het scheen hem niet te smaken, en met een' slag van zijn' staart sloeg hij het onderste boven, terwijl hij voort schoot als een vuurpijl.

Een spin op hoge pooten, - een hooiwagen, meen ik, - kuijverde juist over het kroost, waar al hier en dáár de waterlelies 't hoofd door heen staken, en dat nu en dan door breede kanneblâren werd op zij geschoven. Een kleinere waterspin stak er de lange kaken tusschen uit. En die

twee, de hooiwagen en het waterspinnetje, meenden, er zou nog wel iets goeds uit dien vetten klomp komen, plant of dier. Want ze hadden dat altijd gezien, in de natuur; en spinnen zijn lieden van ondervinding, omdat zij langer leven dan vele insekten. Ook wist de kleine zich nog heel goed te herinneren, dat zij er insgelijks in hare kindsche dagen veel smaller uitzag als nu, en de twee laatste pooten, - zij had er nu acht, - haar binnen kort eerst waren aangegroeid.

‘Heb ik het niet gezegd?’ riep de kleine spin, een paar dagen later: ‘Daar komt al beweging in. Wie weet, wat wij er nog uit zien komen.’ - En de hooiwagen was er, met hare lange beenen, in een oogenblik bij.

Daar kwam ook waarlijk wat levends uit dien vuilen slijmkoek, mits men zoo veel en zoo fijne oogen had als de spin, om het te zien. Een ordentelijke speld is ten minste meer dan ééns zoo lang. En dan was het grootste deel nog een magere, platte staart, met een breed vliesje aan de kanten; kop en kieuwen waren rond en klein, en zwart bruin als een mosterdzaadje. De nieuwelingen probeerden eens, om met den riem van achteren te roeijen, en dat ging vrij wel.

‘Zouden het ook waterjuffertjes wezen?’ vroeg langbeen: ‘mij dunkt, dat zijn ook zulke zwemmende wormpjes, als zij hunne carrière beginnen, en later vliegen ze ons over 't hoofd.’ - Maar juist kwamen er een paar aanvliegen, die verzekerden, dat het geene familie was.

Op al 't geschuifel door het kroost henen, kwamen nu

weêr de stekelbaarsjes aanzwemmen; en zij bespotten en prikten die nieuwe roeijers, dat ze uit verlegenheid in alle hoeken en gaten kropen.

‘Houdt u maar stil!’ zeiden de kleine spin en 't waternymphje: ‘wij zijn ook zoo klein en teêr geweest, en met ons figuur verlegen. Gij zult wel spoedig groeijen, en dan heel wat anders zijn.’

‘Wat? wat?’ riepen de kleinen; want zij hadden ambitie, om wat te worden in de wereld.

‘Ja! dat weten wij niet: misschien wel de bazen van de heele sloot; en dan jaagt gij er ons nog uit.’

‘O dat zeker niet, zeker niet!’ riepen de kleinen: ‘Als gij ons nu maar verlost van die leelijke stekelbaarsjes. Die zijn zoo scherp en zoo sterk.’

En de hooiwagen en 't waternymphje liepen over het kroost, dat het schudde; en de kleine waterspin schudde meê, zoodat de baarsjes schrikten. Dat was de intentie; want men wist, dat zij schrikachtig waren, en even spoedig uit een stoven als zamen schoolden.

‘Ei kijk!’ riep, eenige dagen later, de kleine waterspin hare vriendin toe: ‘Heb ik 't niet gezegd, dat er nog iets van groeijen zou, van onze kleinen? Die leelijke lappen,’ - zoo noemde zij de eerste kieuwen: - ‘beginnen af te vallen, en achter aan groeijen pootjes. Het zullen waarlijk nog spinnekoppen worden, en dan groeijen zij ons boven het hoofd.’

Maar de hooiwagen meende, dat er nooit een spinnekop uit zulk een ding groeijen kon; daar hadden zij de

oogen niet naar, en de kleine achterpootjes waren ook op verre na niet fijn genoeg, om het kantwerken te leeren. Een spin is zoo grof niet. En dan, welk eene huid! Toch hield hij de arme verschovelingen de hand boven het hoofd, - en dat kon hij gemakkelijk doen, met die groote pooten! - toen de nijdige stekelbaarsjes hen weêr achter na zaten, en schimpten: 'Vischjes zonder vinnen! pooten zonder land! een staart zonder waaijer!' - En de arme kleinen kropen in modder en slijk en doornstruiken, die aan den kant groeiden, dat er één zijn' staart en een paar andere de nieuwe pootjes bij in den steek lieten. Maar het waternymphje en de kleine spinnekop troostten hen, omdat ze 't ook zoo kwaad gehad hadden in hare jeugd.

De kleinen waren nu twee maanden oud, en hadden al vier pooten; maar de vier andere, die 't kleine spinnetje zocht, kwamen niet en zouden nooit komen. Het was, zoo als de hooiwagen gezegd had: zij waren niet voor spinnekop in de wieg gelegd.

'O, wat krijgen wij 't nu benaauwd!' riepen zij op een' zonnigen morgen; want zij waren vroeg op, omdat zij de zon en den morgen lief hadden: 'Wat krijgen wij 't nu benaauwd!' - 't Is, of ik barsten zal!' riep een der grootste: 'Zou dat sterven wezen?' - Maar het was geen sterven. Want hij beproefde van benaauwdheid, om op te springen en zich uit te rekken. Toen ging zijn vel los, en hij sprong er uit. Ja waarlijk! hij sprong er uit. Want men spreekt wel eens van 'uit zijn vel te springen,' -

van ongeduld bij voorbeeld, - maar dat kan alleen eene rups en slang en zulke beesten, ook onze vischdiertjes.

De anderen vonden, dat hun oudste broeder er zoo mooi groen uitgekomen was, met zwarte vlekken en op den rug een ligt gele streep, - dat zij den sprong ook beproefden; en allen kwamen er goed af, op één na, die zich niet genoeg haastte, en er in stikte. Het oude vel stroopten zij verder met de pooten af, even als wij een hemd uittrekken; met dit onderscheid, dat zij geen ander behoefden aan te doen: want dat zat er onder. En het staartje was zoo klein geworden en zat zoo los, dat zij het al spoedig ook konden afschudden.

Maar nu ook snakten zij naar 't geen zij nog nooit geproefd hadden: naar lucht. Want de goede God had hen, voor een zoo veranderd ligchaam, ook een stel nieuwe longen gegeven, om te ademen, zoodat zij de kieuwen in 't geheel niet meer noodig, en die dan ook al verloren hadden. Vrolijk en moedig trappelden nu de kleine beestjes, die intusschen al heel wat grooter geworden waren, door kroost en bladeren heen; en waar nog een stekelbaarsje hun te na kwam, trapten zij het op den kop, of sperden er den wijden muil tegen op, en de stekelbaarsjes stoven uit een, onder het geroep: 'De kikvorschen! de kikvorschen!'

Ja waarlijk! zij waren echte kikvorschen geworden, de verachte diervischjes, met den vliezigen staart en wanstaltige pootjes; kikvorschen, die wij zeker niet zoo leelijk zouden vinden, als ze niet zoo kil en zoo glad waren, en vuile padden in de familie hadden; - misschien ook wel,

als zij nu eenmaal den spotnaam niet droegen van ‘Hollandsche nachtegalen.’

Onze kleine kikvorschjes vonden de lucht zoo frisch, dat zij er de kaken van opbliezen. Dat was een geheel andere wereld, als onder water! Nu waren zij fatsoenlijke lieden geworden, die 't hoofd boven konden houden, zoo goed als een waterrot of een eend. En zij waren niet stom meer, als visschen: want toen zij de kaken nog eens opbliezen, en daarbij diep adem haalden, kwam er ook geluid uit. Eerst ‘Rekkek’ en toen nog eens ‘Koaks’ en eindelijk den regel vol uit, waar een kikker zich zijn heele leven bij houdt, omdat hij dien zoo mooi vindt: ‘Rekkekkekkek..... Koaks! Koaks!!’

Op dit geroep kregen zij al spoedig antwoord uit de verte. Het waren andere kikvorschen, die den laatsten winter reeds in 't slijk hadden uitgeslapen van al het schreeuwen, dat zij den vorigen zomer, vooral in koele avonden en nachten na een' heeten dag, hadden gedaan. Zij waren verder en dieper in den poel gesprongen en gezwommen, maar kwamen nu wat nader bij, om de nieuwe familie te zien. Toen zetten zich allen in een' ruimen kring, naar kikvorschen manier, en bliezen op 't wijdst de kaken op, en schreeuwden om 't hardst; - de ouden met nog menigen noot er tusschen, omdat zij den langsten adem hadden: ‘Rekkekkekkek..... Koaks! Koaks!!’

Juist begonnen zij honger te krijgen, - de jonge wel te verstaan, - van al dat gezang, toen hunne oude kennissen, het waternymphje en de kleine waterspin en de hooi-

wagen, hen kwamen begroeten: want zij hadden hen aan 't laatste kleine stukje staart herkend.

‘Wel! nu zijt gij mooi geworden!’ riepen de oude vrienden uit: ‘Weet gij nog wel, wat leelijke kleine beestjes gij waart, toen u de stekelbaarsjes nog prikten en wij u beschermden?’

‘Wat?’ riep er een; want dat dit in presentie van die oudere kikvorschen gezegd werd, beleedigde hem bitter: ‘Wat? Durft gij zeggen, dat wij als gij geweest zijn, en onder dat kleine watergebroed behoord hebben? Wij zijn kikvorschen en meesters van den poel. Dus een weinig meer respect voor ons!’

‘Nee maar waarlijk!’ sprak het kleine spinnetje: ‘Bedenkt u maar eens. 't Is u zeker, bij dat laatste vervellen, uit het hoofd gegaan. Wij hebben nog met u, als kinderen, gespeeld. Toen hadt gij een' staart en kieuwen, en waart nog geen duimpje lang.’

Maar de jonge kikvorschen konden zulk eene beleediging niet verdragen, en sprongen de arme beestjes op 't lijf; en onder 't geroep van ‘Sterf, lasteraar!’ ging eerst 't waternymphje en toen de waterspin. En hoe zij gingen, en waar heen? Ja, dat kunnen zij niet navertellen: daarom zal ik het maar doen. De kikkers wierpen de geheele tong achterste voren uit den mond, - als een jongen, die over den kop duikelt, - zoodat zij die alleen met de onderkaak vast hielden. Die tong nu is kleverig, en daar bleven die arme beestjes aan vast zitten, en gingen zoo naar binnen; maar de hooiwagen liep weg: die was hun, met zijne lange

pooten, te vlug af. En de kikvorschen, nadat zij hun boutje op hadden, riepen nog eens zoo hard: 'Rekkekkekek..... koaks! koaks!!' - tot eindelijk de ooijevaar het hoorde, en een paar van de grootste schreeuwers, bij de achterpooten, uit 't water opvischte.

De hooiwagen zat op een kluitje aan den oever, en zong bij zich zelven, zoo zacht, dat geen mensch 't hooren kon:

*'Als niet komt tot iet,
Dan kent 't zich zelf niet!'*